STRATEGIA NAȚIONALĂ din 28 august 2026pentru conservarea biodiversității 2026-2030
EMITENT • PARLAMENTUL ROMÂNIEI
Publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 722 bis din 28 august 2026
Notă
Aprobată prin LEGEA nr. 184 din 28 august 2026, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 722 din 28 august 2026.

CUPRINS
Lista abrevierilor și acronimelor
Capitolul 1 - Introducere
Capitolul 2 - Cadrul instituțional internațional, european și regional
2.1. Cadrul instituțional internațional
2.2. Cadrul instituțional european
2.3. Cadrul instituțional regional

Capitolul 3 - Cadrul instituțional național
3.1. Strategii, planuri și programe naționale și regionale relevante

Capitolul 4 - Obligații de raportare
4.1. Obligații de raportare la nivel internațional
4.1.1. Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD)
4.1.2. Alte convenții internaționale
4.2. Obligații de raportare la nivel european
4.2.1. Directivele Habitate și Păsări
4.2.2. Alte instrumente europene
4.3. Raportarea la nivel național

Capitolul 5 - Analiza situației naționale privind biodiversitatea
5.1. Starea actuală a biodiversității
5.2. Ariile naturale protejate și managementul acestora
5.3. Presiunile și amenințările la adresa biodiversității
5.4. Situația actuală a finanțării conservării biodiversității

Capitolul 6 - Strategia națională pentru conservarea biodiversității
6.1. Viziune generală
6.2. Direcții de acțiune și obiective generale în contextul cadrului global pentru biodiversitate 2050
Direcția de acțiune A: Integritatea, conectivitatea și reziliența ecosistemelor sunt menținute, consolidate sau restaurate; extincția speciilor amenințate provocată de om este stopată; până în 2050 riscul și rata de extincție se reduc de zece ori; diversitatea genetică este menținută.
Obiectivul general A1. ASIGURAREA COERENȚEI ȘI A MANAGEMENTULUI EFICIENT AL REȚELEI NAȚIONALE DE ARII NATURALE PROTEJATE
Obiectivul general A2. ASIGURAREA UNEI STĂRI FAVORABILE DE CONSERVARE PENTRU SPECIILE ȘI HABITATELE PROTEJATE
Obiectivul general A3. ÎMBUNĂTĂȚIREA STĂRII DE CONSERVARE A SPECIILOR ȘI ECOSISTEMELOR/ HABITATELOR, INCLUSIV PRIN RESTAURAREA ECOLOGICĂ A ACESTORA
Obiectivul general A4. CONSERVAREA EX-SITU
Direcția de acțiune B: Biodiversitatea este utilizată și gestionată durabil, iar contribuțiile naturii pentru societatea umană sunt evaluate, menținute și îmbunătățite.
Obiectivul general B1. UTILIZAREA DURABILĂ A COMPONENTELOR DIVERSITĂȚII BIOLOGICE
B1.1. Amenajarea teritoriului și urbanism
B1.2. Managementul pădurilor
B1.3. Exploatarea speciilor sălbatice cu valoare economică
B1.4. Agricultura
B1.5. Turismul91
B1.6. Transport, energie și exploatarea resurselor neregenerabile
Obiectivul general B2. CONTROLUL SPECIILOR INVAZIVE
Obiectivul general B3. SUSȚINEREA ȘI PROMOVAREA CUNOȘTINȚELOR, INOVAȚIILOR ȘI PRACTICILOR TRADIȚIONALE
Direcția de acțiune C: Beneficiile din utilizarea resurselor genetice sunt împărțite în mod echitabil și durabil, inclusiv cele rezultate din informațiile genetice digitale (DSI).
Obiectivul general C1. ACCESUL LA RESURSE GENETICE ȘI ÎMPĂRȚIREA ECHITABILĂ A BENEFICIILOR CE DECURG DIN UTILIZAREA ACESTORA (ABS)
Direcția de acțiune D: Disponibilitatea mijloacelor de implementare (finanțare, tehnologie, consolidarea capacităților) și reducerea deficiențelor
Obiectivul general D1. DEZVOLTAREA CADRULUI LEGISLATIV ȘI INSTITUȚIONAL GENERAL ȘI ASIGURAREA RESURSELOR FINANCIARE
Obiectivul general D2. DEZVOLTAREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI PROMOVAREA TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE
Obiectivul general D3. COMUNICAREA, EDUCAREA ȘI CONȘTIENTIZAREA PUBLICULUI
6.3. Rezultatele așteptate ale implementării Strategiei

Capitolul 7 - Planul național de acțiune, monitorizare și evaluare pentru conservarea biodiversității
7.1. Indicatorii de monitorizare
7.1.1. Indicatorii Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal
7.1.2. Indicatorii naționali de performanță
7.2. Proceduri de monitorizare și evaluare
7.3. Instituții responsabile
7.4. Implicații asupra cadrului juridic

Capitolul 8 - Finanțare și resurse
Lista abrevierilor și acronimelor

ABS	Access and Benefit-Sharing – Accesul la resurse genetice și împărțirea echitabilă a beneficiilor care decurg din utilizarea acestora
ACCOBAMS	Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Black Sea, Mediterranean Sea and Contiguous Atlantic Area – Acordul privind conservarea
AEWA	Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds – Acordul privind conservarea păsărilor de apă migratoare afro-eur
AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
ANANP	Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, actuala ANMAP
ANAR	Administrația Națională „Apele Române”
ANIF	Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare
ANMAP	Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate
ANSVSA	Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor
ARBDD	Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
ATV	All-Terrain Vehicle – vehicul pentru toate tipurile de teren
BBNJ	Agreement under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the Conservation and Sustainable Use of Marine Biological Diversi
CBD	Convention on Biological Diversity – Convenția privind diversitatea biologică
CEPA	Communication, Education and Public Awareness – Comunicare, educație și conștientizare publică
CHM	Clearing-House Mechanism – Mecanismul de informare și schimb de informații
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – Convenția privind comerțul internațional cu specii ale

CMN	Comisia pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii
CMS	Convention on the Conservation of Migratory Species of W ild Animals – Convenţia privind conservarea speciilor migratoare de animale sălb
CNA	Autoritatea Naţională Competentă
CNCSIS	Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice din Învăţământul Superior
DAISIE	Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe – Elaborarea inventarelor speciilor alogene invazive pentru Europa
DSI	Digital Sequence Information – Informaţii digitale privind secvenţele genetice
EA	Evaluare adecvată
EBSA	Ecologically or Biologically Significant Marine Areas – Zone marine semnificative din punct de vedere ecologic sau biologic
EEA	European Environment Agency – Agenţia Europeană de Mediu
EIA/EIM	Environmental Impact Assessment – Evaluarea impactului asupra mediului
ETAP	Environmental Technologies Action Plan – Planul de acţiune pentru tehnologiile de mediu
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FM	Fondul pentru Mediu
FSC	Forest Stewardship Council – Consiliul pentru Gestionarea Responsabilă a Pădurilor
GAEC	Good Agricultural and Environmental Conditions – Bune condiţii agricole şi de mediu
GBF/KM-GBF	Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework – Cadrul global pentru biodiversitate Kunming-Montreal
GD-PAME	Global Database on Protected Area Management Effectiveness –Baza de date globală privind eficienţa managementului ariilor protejate
GIS	Geographic Information System – Sistem informaţional geografic
GISP	Global Invasive Species Programme – Programul global privind speciile alogene invasive
GNM	Garda Naţională de Mediu
HG	Hotărâre a Guvernului
IAS	Invasive Alien Species – Specii alogene invazive
IFN	Inventarul Forestier Naţional
INFR	Procedură de constatare a neîndeplinirii obligaţiilor – procedură de infringement
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe – Infrastructura pentru informaţii spaţiale în Europa
INTERREG	Programele de cooperare teritorială europeană ale Uniunii Europene
IPBES	Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services – Platforma interguvernamentală privind biodiversitatea
IUCN	International Union for Conservation of Nature – Uniunea Internaţională pentru Conservarea Naturii
LIFE	Programul Uniunii Europene pentru mediu şi politici climatice
LPI	Living Planet Index – Indicele Planeta Vie; indice al tendinţei abundenţei populaţiilor speciilor de vertebrate
MAB-ICC	Man and the Biosphere International Co-ordinating Council Consiliul Internaţional de Coordonare al Programului „Omul şi Biosfera”
MAB-UNESCO	Programul UNESCO „Omul şi Biosfera”
MADR	Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale
MAT	Mutually Agreed Terms – Condiţii convenite de comun acord
MBLS	Marine Black Sea – Regiunea marină a Mării Negre
MC	Ministerul Culturii
MDLPA	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice şi Administraţiei
ME	Ministerul Energiei
MEC	Ministerul Educaţiei şi Cercetării
MEDAT	Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului şi Turismului
METT	Management Effectiveness Tracking Tool – Instrument pentru evaluarea şi urmărirea eficienţei managementului ariilor protejate
MF	Ministerul Finanţelor
MIPE	Ministerul Investiţiilor şi Proiectelor Europene
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor
MSC	Marine Stewardship Council – Consiliul pentru Gestionarea Durabilă a Resurselor Marine

NatDA	Nationally Designated Areas - Arii desemnate la nivel național
NFP	National Focal Point – Punct național de contact
OECM	Other Effective Area-Based Conservation Measures – Alte măsuri eficace de conservare bazate pe zone
ONG	Organizație neguvernamentală
OUG	Ordonanță de urgență a Guvernului
PAC	Politica agricolă comună
PAF	Prioritised Action Framework – Cadru de acțiune prioritară
PAME	Protected Area Management Effectiveness – Eficiența managementului ariilor protejate
PCP	Politica comună în domeniul pescuitului
PDD	Programul Dezvoltare Durabilă
PIC	Prior Informed Consent – Consimțământ prealabil în cunoștință de cauză
PM	Plan de management
PNAC	Plan național de acțiune pentru conservare
PNCDI	Planul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală

Capitolul 1 Introducere
Biodiversitatea reprezintă fundamentul funcționării ecosistemelor și, implicit, al bunăstării umane - furnizând servicii esențiale precum apă potabilă, alimente, aer curat, materiale biologice și reziliență în fața schimbărilor climatice. Din acest motiv, protejarea și valorificarea durabilă a diversității biologice nu sunt doar obiective de mediu, ci constituie un pilon central al dezvoltării durabile a României.
În prezent, biodiversitatea se află sub presiune la nivel global și național, ca urmare a pierderilor accelerate ale habitatelor, fragmentării ecosistemelor, introducerii speciilor invazive, poluării și schimbărilor climatice. Această "criză a biodiversității" impune actualizarea instrumentelor de guvernanță existente pentru a reflecta atât noile cunoștințe științifice, cât și angajamentele internaționale asumate de România.
Actuala Strategie Națională de Conservare a Biodiversității înlocuiește și dezvoltă în continuare cadrele strategice anterioare (inclusiv Planul Național de Acțiune pentru Biodiversitate), păstrând continuitatea angajamentelor de protecție a naturii, dar și consolidând orientările către rezultate măsurabile și integrate pe termen mediu și lung.
Această actualizare este motivată de adoptarea Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal (GBF) sub egida Convenției privind Diversitatea Biologică (CBD) - un acord internațional major care stabilește o viziune până în 2050 și un set de obiective operaționale până în 2030 pentru a opri și inversa pierderea biodiversității la nivel mondial.
Obiectivele generale ale strategiei se aliniază direct cu viziunea pentru 2050 - "a trăi în armonie cu natura" - și cu misiunea pentru 2030 stipulate în Cadrul Kunming-Montreal, care subliniază necesitatea conservării, restaurării și utilizării durabile a componentei biologice, precum și împărțirea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice.
Strategia vizează transpunerea obiectivelor și țintelor globale în ținte naționale măsurabile, adaptate contextului socio-economic și ecologic al României, precum și integrarea biodiversității în politicile sectoriale, inclusiv în cele legate de evoluția biotehnologiilor. Consolidarea cadrului de biosecuritate și asigurarea unei gestionării responsabile a biotehnologiilor constituie un obiectiv strategic, necesar pentru menținerea integrității ecosistemelor, prevenirea riscurilor biologice emergente și protejarea capitalului natural al României.
În acest context, România își reafirmă angajamentele internaționale: fiind parte semnatară a Convenției privind Diversitatea Biologică încă din 1992 și obligându-se să elaboreze și să pună în aplicare Planuri Naționale de Strategii și Acțiuni (SNPACB - Strategia Națională și Planul Național de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității), conform prevederilor art. 6 CBD privind necesitatea integrării biodiversității în politicile și planurile sectoriale naționale.
Actualizarea strategiei survine într-un moment deosebit de important, nu doar ca răspuns la nevoia de a îndeplini angajamentele internaționale, dar și ca oportunitate de a integra perspective și bune practici din experiența europeană și globală, asigurând o abordare comprehensivă și adaptată contextului socio-economic din România.
Procesul de actualizare care a stat la baza acestei strategii s-a desfășurat prin constituirea unei echipe multidisciplinare - alcătuită din reprezentanți ai administrației publice centrale (ministere și instituții relevante), organizațiilor neguvernamentale de mediu, instituțiilor de cercetare și experților în domeniul biodiversității - pentru a asigura o viziune integrată și responsabilă în dezvoltarea politicilor de biodiversitate.
Un element esențial al acestei abordări îl constituie analiza implementării SNPACB existent, evaluarea progresului către obiectivele Aichi anterior adoptate și alinierea acestora la cerințele și țintele intersectoriale ale noului Cadrul Kunming-Montreal (KM-GBF). Această analiză a identificat succese, lacune de implementare și domenii prioritare de intervenție pentru perioada 2026-2030.
Strategia a fost elaborată printr-un proces de consultare interinstituțională, implicând autorități publice centrale și instituții cu atribuții directe în domeniul biodiversității.

Capitolul 2 Cadrul instituțional internațional, european și regional
Conservarea biodiversității este un domeniu de politică publică profund ancorat într-un cadru de guvernanță structurat multiple niveluri, în care angajamentele internaționale, politicile europene și inițiativele regionale se completează și se condiționează reciproc. Strategia Națională pentru Conservarea Biodiversității (SNPACB) a României este elaborată în concordanță cu acest cadru instituțional, având ca obiectiv asigurarea alinierii cu obligațiile asumate de România la nivel internațional și european, precum și valorificarea mecanismelor de cooperare regională relevante.
2.1. Cadrul instituțional internațional
Conservarea biodiversității este guvernată la nivel global printr-un ansamblu de convenții internaționale, acorduri multilaterale de mediu și programe interguvernamentale care stabilesc obiective comune, mecanisme de cooperare și obligații pentru statele părți. În acest context, România participă la arhitectura internațională de guvernanță a biodiversității în calitate de stat parte la principalele convenții internaționale relevante și, ca stat membru al Uniunii Europene, contribuie la implementarea angajamentelor globale prin intermediul cadrului european de politici și legislație.
Principalul instrument juridic internațional în domeniul biodiversității este Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD), adoptată în 1992. Convenția stabilește obiectivele globale privind conservarea biodiversității, utilizarea durabilă a componentelor acesteia și împărțirea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice.
În conformitate cu art. 6 al Convenției, statele părți au obligația de a elabora și actualiza strategii și planuri naționale pentru biodiversitate și de a integra obiectivele de conservare și utilizare durabilă a biodiversității în politicile sectoriale relevante.
În acest context, Strategia Națională pentru Conservarea Biodiversității reprezintă instrumentul principal prin care România transpune la nivel național angajamentele asumate în cadrul Convenției privind Diversitatea Biologică și contribuie la implementarea obiectivelor globale.
Implementarea Convenției este în prezent orientată de Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, adoptat în 2022 în cadrul Conferinței Părților la CBD. Acest cadru stabilește patru obiective globale și douăzeci și trei de ținte pentru orizontul 2030, precum și o viziune pe termen lung până în 2050 privind realizarea unei relații armonioase între societate și natură. Statele părți sunt chemate să își actualizeze strategiile naționale pentru biodiversitate astfel încât acestea să reflecte obiectivele și țintele cadrului global și să dezvolte sisteme adecvate de monitorizare și raportare a progresului.
Pe lângă Convenția privind Diversitatea Biologică, România este parte la o serie de convenții internaționale care vizează componente specifice ale biodiversității și care completează cadrul global de guvernanță în acest domeniu. Aceste instrumente contribuie la consolidarea protecției biodiversității prin obligații tematice privind conservarea anumitor ecosisteme, specii sau procese ecologice.
Convenția Ramsar privind zonele umede de importanță internațională stabilește obligații privind conservarea și utilizarea rațională a zonelor umede, inclusiv desemnarea și gestionarea siturilor Ramsar și menținerea caracterului ecologic al acestora. Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice (CMS) promovează cooperarea internațională pentru protecția speciilor migratoare și a habitatelor acestora.
Convenția privind comerțul internațional cu specii de faună și floră sălbatice pe cale de dispariție (CITES) reglementează comerțul internațional cu specii sălbatice, cu scopul de a preveni exploatarea nesustenabilă și de a combate traficul ilegal de specii.
De asemenea, România participă la instrumente internaționale relevante pentru conservarea siturilor naturale cu valoare excepțională și pentru managementul integrat al unor teritorii cu importanță ecologică ridicată. Convenția Patrimoniului Mondial UNESCO stabilește obligații privind conservarea siturilor naturale de valoare universală excepțională, iar Programul UNESCO " Omul și Biosfera" (MAB) oferă cadrul pentru recunoașterea și gestionarea rezervațiilor biosferei. Rețeaua geoparcurilor UNESCO contribuie, de asemenea, la integrarea conservării patrimoniului natural cu dezvoltarea locală și educația pentru dezvoltare durabilă.

Cadrul internaţional este completat de protocoalele adoptate în cadrul Convenţiei privind Diversitatea Biologică, respectiv Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea, Protocolul Nagoya privind accesul la resurse genetice şi împărţirea beneficiilor şi Protocolul Nagoya-Kuala Lumpur privind răspunderea şi compensarea. Aceste instrumente introduc obligaţii privind gestionarea riscurilor asociate organismelor modificate genetic, reglementarea accesului la resurse genetice şi asigurarea împărţirii corecte şi echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea acestora.
În completarea acestui cadru, România a ratificat prin Legea nr. 315/2024Acordul privind conservarea şi utilizarea durabilă a biodiversităţii marine din zonele situate din afara jurisdicţiei naţionale (BBNJ), adoptat în cadrul Convenţiei Naţiunilor Unite asupra dreptului mării. Participarea României la acest acord reflectă implicarea sa în consolidarea cadrului internaţional de guvernanţă a biodiversităţii marine şi necesitatea corelării politicilor naţionale şi europene cu evoluţiile instituţionale în acest domeniu.
Fundamentarea ştiinţifică a politicilor internaţionale privind biodiversitatea este susţinută de Platforma Interguvernamentală pentru Biodiversitate şi Servicii Ecosistemice (IPBES), care furnizează evaluări ştiinţifice globale şi regionale privind starea biodiversităţii, tendinţele şi factorii determinanţi ai pierderii acesteia. Evaluările IPBES constituie un reper important pentru elaborarea politicilor publice şi pentru dezvoltarea strategiilor naţionale în domeniul biodiversităţii.
Participarea României la aceste convenţii şi programe internaţionale implică o serie de obligaţii privind planificarea strategică, implementarea măsurilor de conservare, monitorizarea stării biodiversităţii şi raportarea periodică a progresului. În cadrul Convenţiei privind Diversitatea Biologică, statele părţi transmit rapoarte naţionale periodice privind implementarea convenţiei şi progresul în atingerea obiectivelor globale. Convenţiile tematice implică, de asemenea, mecanisme specifice de raportare privind implementarea măsurilor de conservare, gestionarea siturilor sau aplicarea mecanismelor de control.

2.2. Cadrul instituţional european

În calitate de stat membru al Uniunii Europene, România implementează obligaţiile internaţionale în domeniul biodiversităţii în cadrul instituţional şi legislativ european, care transpune şi detaliază angajamentele globale prin politici, strategii şi instrumente juridice aplicabile la nivelul statelor membre. Cadrul european reprezintă, astfel, un nivel intermediar esenţial între angajamentele internaţionale şi acţiunea naţională în domeniul conservării biodiversităţii.
Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030 reprezintă cadrul strategic principal al UE pentru stoparea şi inversarea pierderii biodiversităţii, fiind parte integrantă a Pactului Verde European şi contribuind direct la implementarea angajamentelor asumate de UE în cadrul Convenţiei privind Diversitatea Biologică şi al Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal.
Strategia stabileşte o viziune pe termen lung până în 2050, în care biodiversitatea Europei este restaurată, protejată şi utilizată în mod durabil, susţinând reziliența ecosistemelor, bunăstarea umană şi dezvoltarea economică.
Pentru orizontul 2030, strategia defineşte un set de obiective şi ţinte concrete menite să asigure o schimbare structurală în modul de abordare a conservării biodiversităţii. Un obiectiv central îl constituie extinderea şi consolidarea reţelei de arii protejate, prin asigurarea protecţiei a cel puţin 30% din suprafaţa terestră şi maritimă a UE, inclusiv prin desemnarea unor zone cu protecţie strictă pentru ecosistemele şi speciile cele mai valoroase şi vulnerabile.
În cadrul acestui obiectiv, strategia stabileşte ca o componentă esenţială a reţelei de arii protejate să fie reprezentată de zone cu protecţie strictă corespunzătoare cel puţin 10% din suprafaţa terestră şi maritimă a UE, orientate prioritar către ecosistemele şi habitatele cu cea mai ridicată valoare pentru biodiversitate, pentru stocarea carbonului şi pentru consolidarea rezilienţei la schimbările climatice.
Strategia subliniază totodată importanţa nu doar a extinderii suprafeţelor protejate, ci şi a managementului eficient al ariilor protejate, a consolidării conectivităţii ecologice şi a integrării acestora într-o reţea coerentă la nivel european.
Un alt pilon major al strategiei îl reprezintă restaurarea ecosistemelor degradate, ca răspuns la pierderea accelerată a biodiversităţii şi la degradarea serviciilor ecosistemice. Restaurarea este abordată ca un instrument esenţial pentru adaptarea la schimbările climatice, reducerea riscurilor naturale şi creşterea rezilienţei socio- economice. În acest context, UE a adoptat Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii, care stabileşte obligaţii pentru statele membre privind elaborarea planurilor naţionale de restaurare, implementarea măsurilor de restaurare şi monitorizarea progresului în refacerea ecosistemelor.
Strategia urmăreşte, de asemenea, reducerea presiunilor directe asupra biodiversităţii prin integrarea obiectivelor de conservare în politicile sectoriale relevante, inclusiv în domeniile agriculturii, pescuitului, infrastructurii, energiei şi planificării teritoriale. În acest sens, strategia promovează utilizarea soluţiilor bazate pe natură, integrarea biodiversităţii în politicile publice şi alinierea investiţiilor şi fluxurilor financiare cu obiectivele de conservare a biodiversităţii.
Politica Agricolă Comună (PAC) integrează obiective de mediu şi biodiversitate prin mecanisme precum condiţionalităţile, eco-schemele şi măsurile de dezvoltare rurală, influenţând practicile agricole şi utilizarea terenurilor. Strategia "De la fermă la consumator" (Farm to Fork) contribuie la reducerea presiunilor asupra biodiversităţii prin promovarea unor sisteme alimentare durabile şi prin încurajarea practicilor agricole prietenoase cu mediul.
În mod similar, Politica Comună în domeniul Pescuitului (PCP) urmăreşte exploatarea durabilă a resurselor biologice acvatice şi protecţia ecosistemelor marine, contribuind la menţinerea stării ecologice a habitatelor acvatice şi la utilizarea sustenabilă a resurselor marine.
Pactul Verde European oferă cadrul strategic general pentru tranziţia UE către un model de dezvoltare durabilă, neutru din punct de vedere climatic şi eficient în utilizarea resurselor. În acest context, biodiversitatea este recunoscută ca un element esenţial al rezilienţei economice şi sociale şi ca o componentă transversală a tranziţiei ecologice, fiind strâns corelată cu politicile privind schimbările climatice, economia circulară şi utilizarea durabilă a resurselor naturale.
De asemenea, Strategia UE pentru adaptarea la schimbările climatice evidenţiază rolul ecosistemelor funcţionale şi al soluţiilor bazate pe natură în creşterea rezilienţei teritoriale şi în reducerea vulnerabilităţilor asociate fenomenelor climatice extreme.
Implementarea acestor politici este susţinută de cadrul legislativ al UE în domeniul conservării biodiversităţii. Directiva Habitate (92/43/CEE) şi Directiva Păsări (2009/147/CE) reprezintă pilonii centrali ai legislaţiei europene în acest domeniu, stabilind obligaţiile statelor membre privind conservarea habitatelor naturale şi a speciilor de interes comunitar. În temeiul acestor directive a fost instituită reţeaua Natura 2000, o reţea ecologică coerentă de arii naturale protejate care constituie principalul instrument european pentru conservarea biodiversităţii.
În completare, Regulamentul (UE) 1143/2014 privind speciile alogene invazive introduce obligaţii pentru prevenirea şi gestionarea introducerii şi răspândirii speciilor invazive, contribuind la protejarea biodiversităţii, a sănătăţii umane şi a economiei.
În ansamblu, politicile şi instrumentele legislative ale UE oferă cadrul strategic şi juridic pentru implementarea obiectivelor de conservare a biodiversităţii la nivelul statelor membre. În acest context, Strategia Naţională pentru Conservarea Biodiversităţii este concepută astfel încât să asigure coerenţa cu obiectivele şi instrumentele UE şi să contribuie la implementarea acestora la nivel naţional.

2.3. Cadrul instituţional regional

Pe lângă cadrul instituţional internaţional şi european, conservarea biodiversităţii este susţinută de mecanisme de cooperare regională care vizează gestionarea integrată a ecosistemelor şi a proceselor ecologice ce depăşesc graniţele administrative. Având în vedere caracterul interconectat al biodiversităţii şi al serviciilor ecosistemice, cooperarea transfrontalieră reprezintă un element esenţial pentru asigurarea coerenţei măsurilor de conservare şi pentru abordarea presiunilor cumulative asupra mediului.
Convenţia Carpatică reprezintă principalul cadru de cooperare regională pentru protecţia şi dezvoltarea durabilă a Carpaţilor. Convenţia promovează o abordare integrată a conservării biodiversităţii montane, a peisajelor naturale şi a ecosistemelor forestiere şi alpine, în corelare cu dezvoltarea socio-economică a regiunii. Prin protocoalele sale tematice, Convenţia Carpatică sprijină cooperarea între statele părţi în domenii precum conservarea biodiversităţii, gestionarea durabilă a pădurilor, adaptarea la schimbările climatice, planificarea spaţială şi turismul durabil. Implementarea obiectivelor Convenţiei contribuie la asigurarea coerenţei măsurilor de conservare în regiunea carpatică şi la consolidarea conectivităţii ecologice la nivel transnaţional.
Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (SUERD) constituie un cadru macro-regional de cooperare care vizează abordarea integrată a provocărilor comune din bazinul Dunării, inclusiv în domeniul protecţiei mediului şi al biodiversităţii. SUERD promovează coordonarea politicilor sectoriale, schimbul de bune practici şi implementarea de acţiuni comune pentru protecţia ecosistemelor acvatice şi terestre asociate fluviului Dunărea şi afluenţilor săi. În cadrul strategiei, biodiversitatea este abordată în strânsă legătură cu gestionarea durabilă a apelor, reducerea poluării, adaptarea la schimbările climatice şi prevenirea riscurilor naturale, având un rol esenţial în menţinerea funcţiilor ecologice ale bazinului hidrografic.
De asemenea, România participă la acorduri bilaterale şi multilaterale, precum şi la programe de cooperare finanţate de Uniunea Europeană, care sprijină planificarea şi implementarea de acţiuni comune în domeniul biodiversităţii. Programele INTERREG în care România a fost implicată au sprijinit cooperarea transfrontalieră între autorităţi şi instituţii în regiuni de frontieră pentru abordarea provocărilor comune, inclusiv în domeniul protecţiei mediului şi conservării biodiversităţii. De asemenea, programul LIFE sprijină implementarea proiectelor demonstrative şi a măsurilor pilot în domeniul conservării biodiversităţii şi al restaurării ecosistemelor, contribuind la testarea şi replicarea soluţiilor eficiente la nivel regional.
Cadrul instituţional regional completează şi consolidează cadrul internaţional şi european, oferind mecanisme operaţionale de cooperare pentru abordarea integrată a conservării biodiversităţii la nivel transfrontalier.

Capitolul 3 Cadrul instituţional naţional

La nivel naţional, coordonarea politicilor privind conservarea biodiversităţii revine Ministerului Mediului, Apelor şi Pădurilor (MMAP), în calitate de autoritate publică centrală responsabilă de elaborarea şi coordonarea politicilor, strategiilor şi cadrului normativ în domeniul protecţiei naturii, precum şi de reprezentarea României în cadrul mecanismelor europene şi internaţionale relevante. MMAP are rolul de a asigura coerenţa între obiectivele naţionale privind biodiversitatea şi obligaţiile asumate de România la nivelul UE, al Convenţiei privind Diversitatea Biologică şi al altor instrumente internaţionale relevante.
Implementarea politicilor şi măsurilor de conservare este realizată cu sprijinul Agenţiei Naţionale pentru Mediu şi Arii Naturale Protejate (ANMAP), instituţie aflată în subordinea MMAP, cu rol în administrarea şi coordonarea reţelei naţionale de arii naturale protejate, inclusiv a siturilor Natura 2000, precum şi în aplicarea măsurilor de conservare şi a cadrului tehnic aferent. În cazul unor teritorii sau categorii specifice de arii protejate, atribuţiile de administrare sunt exercitate şi prin structuri distincte, precum Administraţia Rezervaţiei Biosferei Delta Dunării (ARBDD) şi Regia Naţională a Pădurilor - Romsilva, aceasta din urmă administrând o parte importantă a parcurilor naţionale şi naturale din România.
Dimensiunea de control şi conformare este asigurată de Garda Naţională de Mediu (GNM), în ceea ce priveşte respectarea legislaţiei de mediu, inclusiv a regimului ariilor naturale protejate şi a normelor de conservare a biodiversităţii, precum şi de Garda Forestieră, care are un rol relevant în monitorizarea respectării regimului silvic şi în controlul activităţilor cu impact asupra fondului forestier, în contextul în care o parte semnificativă a ariilor naturale protejate este suprapusă peste fondul forestier naţional.
Administraţia Naţională "Apele Române" (ANAR) asigură cadrul operaţional pentru managementul resurselor de apă, cu relevanţă directă pentru conservarea ecosistemelor acvatice şi a zonelor umede. Prin activităţile sale de planificare, monitorizare şi implementare a măsurilor din

planurile de management ale bazinelor hidrografice, precum și prin investițiile realizate prin programele operaționale dedicate managementului apelor și reducerii riscurilor naturale, ANAR contribuie la menținerea și restaurarea funcțiilor ecologice ale ecosistemelor acvatice.
De asemenea, Administrația Fondului pentru Mediu (AFM) reprezintă principalul instrument financiar național pentru finanțarea proiectelor de mediu, inclusiv a inițiativelor privind restaurarea ecosistemelor, managementul speciilor invazive, conservarea biodiversității și dezvoltarea infrastructurilor verzi. Prin programele sale de finanțare, AFM contribuie la mobilizarea resurselor financiare interne și completează mecanismele de finanțare europene dedicate protecției mediului și biodiversității.
Guvernanța biodiversității este susținută și de structuri științifice și consultative. În acest context, Academia Română, prin Comisia pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii, are un rol științific relevant în fundamentarea unor decizii privind patrimoniul natural, iar în cadrul ariilor naturale protejate funcționează consilii științifice și structuri consultative care contribuie la fundamentarea managementului și la dialogul cu actorii interesați, precum și la procesul consultativ coordonat de MMAP în vederea desemnării de noi situri Natura 2000, respectiv a zonelor prioritare pentru biodiversitate (pentru obiectivul 5 % protecție strictă). În structurile consultative se vor regăsi și reprezentanții autorităților locale, care vor putea prezenta punctele de vedere ale comunităților afectate, ca parte esențială a procesului consultativ coordonat de MMAP.
În domeniul protecției patrimoniului speologic funcționează Comisia Patrimoniului Speologic, structură cu rol în evaluarea și avizarea activităților care pot afecta patrimoniul speologic.
Caracterul transversal al biodiversității presupune cooperarea între MMAP și alte autorități publice centrale cu atribuții sectoriale relevante, inclusiv Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Ministerul Energiei, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului, Ministerul Apărării Naționale. Integrarea obiectivelor de biodiversitate în politicile sectoriale relevante și coordonarea între aceste instituții reprezintă o condiție esențială pentru implementarea eficientă a strategiei. La nivelul Ministerului Apărării Naționale asigurarea securității naționale este prioritară în raport cu orice alte obiective.
Cadrul legislativ național privind conservarea biodiversității este fundamentat pe legislația generală privind protecția mediului și pe actele normative specifice privind conservarea naturii, ariile naturale protejate și utilizarea resurselor naturale. La nivel constituțional, protecția mediului este consacrată prin Constituția României, care garantează dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic. În plan infraconstituțional, actele normative centrale sunt OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului și OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, care reprezintă baza juridică principală pentru protecția biodiversității în România.
Acest cadru este completat de legislația sectorială relevantă, inclusiv Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, cu relevanță pentru delimitarea și integrarea elementelor de patrimoniu natural în planificarea teritorială, Codul Silvic (Legea nr. 331/2024), esențial în contextul suprapunerii dintre fondul forestier și ariile naturale protejate, Legea apelor nr. 107/1996, cu relevanță pentru ecosistemele acvatice și zonele umede, și Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic, în măsura în care reglementează activități cu impact asupra speciilor și habitatelor. De asemenea, un rol important îl are legislația privind procedurile de evaluare a impactului asupra mediului, evaluarea strategică de mediu și evaluarea adecvată pentru siturile Natura 2000, prin care obiectivele de conservare a biodiversității sunt integrate în procesele de planificare și autorizare.
În ansamblu, cadrul instituțional național al biodiversității este caracterizat printr-o structură de guvernanță, în care autoritatea centrală de mediu, instituțiile de implementare și control, structurile de administrare a ariilor naturale protejate, organismele științifice și instituțiile sectoriale relevante trebuie să acționeze coordonat. Eficiența acestui cadru depinde nu doar de claritatea rolurilor instituționale și de adecvarea bazei normative, ci și de capacitatea de cooperare interinstituțională, de integrare a obiectivelor de biodiversitate în politicile sectoriale și de asigurare a unei implementări coerente la nivel național și local. În acest sens, reprezentanții UAT-urilor, ca membri ai structurilor consultative, vor putea formula puncte de vedere în interiorul procesului consultativ de desemnare de noi situri Natura 2000, respectiv a zonelor prioritare pentru biodiversitate (pentru obiectivul 5% protecție strictă).

3.1. Strategii, planuri și programe naționale și regionale relevante

Conservarea biodiversității reprezintă o componentă esențială a politicilor de mediu, cu implicații directe asupra funcționării ecosistemelor, securității alimentare, sustenabilității economice și calității vieții. În acest context, elaborarea și implementarea Strategiei Naționale pentru Conservarea Biodiversității necesită o abordare integrată, corelată cu ansamblul politicilor și strategiilor sectoriale care influențează utilizarea resurselor naturale și gestionarea teritoriului.
La nivel național, interacțiunea dintre strategii este esențială pentru evitarea unor efecte negative cumulative, generate, de exemplu, de presiunile asociate dezvoltării economice asupra capitalului natural. Documente strategice din domenii precum dezvoltarea durabilă, apărarea națională, agricultura, silvicultura, industria, exploatarea resurselor minerale, energia sau infrastructura pot avea influențe semnificative, directe sau indirecte, asupra biodiversității.
La nivel local, integrarea obiectivelor de conservare în politicile și instrumentele de planificare devine cu atât mai importantă cu cât deciziile privind utilizarea terenurilor, dezvoltarea urbană și gestionarea resurselor naturale sunt adoptate la această scară și produc efecte teritoriale imediate. În acest sens, corelarea planurilor de dezvoltare locală cu obiectivele de biodiversitate contribuie la reducerea riscurilor de fragmentare a habitatelor și de pierdere a speciilor.
Înțelegerea interdependențelor dintre aceste strategii permite fundamentarea unei abordări coerente, bazate pe integrarea politicilor sectoriale și pe utilizarea durabilă a capitalului natural, în vederea asigurării unui echilibru între obiectivele de dezvoltare și cele de conservare.
În vederea fundamentării acestei analize, au fost identificate strategiile, planurile și programele naționale și regionale relevante. Tabelul de mai jos sintetizează aceste documente, evidențiind perioada de implementare și domeniul de aplicabilitate al fiecăruia.
Selecția a inclus documente strategice active în anul 2025 sau cu aplicabilitate ulterior acestui an, care pot influența, direct sau indirect, conservarea biodiversității. Analiza are în vedere atât strategiile cu impact explicit asupra biodiversității, cât și pe cele sectoriale, care, prin obiectivele și măsurile propuse, pot genera presiuni sau sinergii la nivelul capitalului natural.
Tabelul 1 - Lista de strategii, planuri și programe naționale și regionale relevante

Denumirea strategiei/planului/programului
Planul Național de Acțiune pentru abordarea căilor de introducere prioritare a speciilor alogene invazive
Strategia Națională pentru Păduri 2030
Planul Național de Management al Apelor
Planul național de management actualizat aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritori
Planurile de Management al Riscului la Inundații - Ciclul II, aferente celor 11 administrații bazinale de apă și fluviului Dunărea de pe teritoriul
Strategia națională privind gospodărirea integrată a zonei costiere și a Planului de management integrat al zonei costiere
Programul pentru Acvacultură și Pescuit (PAP)
Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice (SNASC) 2024-2030, cu perspectiva anului 2050
Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNEC)
Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații pe termen mediu și lung
Planul Național Strategic PAC (PNS PAC)
Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România
Planul național de redresare și reziliență
Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor
Strategia Națională pentru Dezvoltarea Ecoturismului
Planul Național de Cercetare- Dezvoltare și Inovare (PNCDI IV)
Strategia Națională privind Educația pentru Mediu și Schimbări Climatice 2023-2030
Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030)
Planul Național de Acțiune pentru implementarea SNDDR 2030
Strategia Națională de Dezvoltare Teritorială
Politica Urbană a României - Strategia Națională de Dezvoltare Urbană Integrată pentru Orașe Reziliente, Verzi, Incluzive și Competitive
Programul Operațional Regional (POR) - planuri pentru fiecare regiune
Planul de Dezvoltare și Investiții în Sectorul Apă și Canalizare
Strategia Energetică a României 2025-2035, cu perspectiva anului 2050
Planul de acțiune pentru dezvoltarea energiei eoliene offshore
Planul de Dezvoltare a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale (PDSNT)
Master Planul General de Transport al României
Programul Investițional pentru Dezvoltarea Infrastructurii de Transport
Strategia Națională privind Sistemele de Transport Inteligente (STI)
Planul Național pentru Siguranța Aviației (PNSA) 2025-2027
Strategia Națională pentru Dezvoltarea Turismului
Strategia Industrială a României 2024-2030
Strategia Industriei Miniere
Strategia Națională pentru Resurse Minerale Neenergetice, aprobată prin HG 1464/2024
Strategia Națională de Sănătate
Strategia Națională privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități „ O Românie echitabilă”
Planul Strategic Instituțional al MAI
Strategia Națională de Apărare

Capitolul 4 Obligații de raportare

România, în calitatea sa de stat membru al Uniunii Europene și parte la principalele convenții internaționale dedicate protecției mediului, are responsabilitatea de a îndeplini un set amplu de obligații de raportare în domeniul biodiversității. Acest sistem de raportare reprezintă un instrument esențial pentru evaluarea stării biodiversității la nivel național, pentru monitorizarea presiunilor și tendințelor care afectează ecosistemele și pentru urmărirea progresului în implementarea angajamentelor asumate. Prin aceste raportări periodice, România contribuie la mecanismele regionale și globale de monitorizare a biodiversității, asigurând transparență, responsabilitate și coerență în gestionarea capitalului natural. Totodată, îndeplinirea acestor obligații permite integrarea României în evaluările europene și internaționale privind starea naturii, sprijinind astfel elaborarea de politici bazate pe date și consolidând poziția țării ca actor activ în efortul global de conservare și stopare a declinului biodiversității.

4.1. Obligații de raportare la nivel internațional

4.1.1. Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD)

Ca parte la Convenția privind Diversitatea Biologică din 1994, România are obligația de a raporta periodic progresele înregistrate în implementarea Strategiei Naționale pentru Biodiversitate și a Planului de Acțiune, precum și contribuția sa la punerea în aplicare a Cadrului global pentru biodiversitate Kunming-Montreal. Totodată, România are obligații distincte de raportare și în temeiul Protocolului de la Cartagena privind biosecuritatea, referitoare la implementarea măsurilor privind organismele vii modificate. Calendarul raportării este stabilit prin deciziile adoptate în cadrul Convenției și al protocoalelor sale, nefiind redus la un interval fix unic; în cadrul actual, pentru CBD au fost stabilite termenele de transmitere a raportului național 7 până la 28 februarie 2026 și a raportului național 8 până la 30 iunie 2029. Raportările includ realizarea Rapoartelor Naționale, transmiterea contribuției naționale pentru biodiversitate și furnizarea de informații tematice privind starea speciilor și habitatelor, amenințări, măsuri de conservare, resurse genetice și mecanisme de acces și repartizare a beneficiilor.

Indicatorii naționali trebuie actualizați și raportați în paralel cu ciclurile de raportare ale Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, care vor urma un calendar armonizat la nivel global.

Coordonarea procesului de raportare este realizată de punctul focal național CBD, desemnat în cadrul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, responsabil de comunicarea cu Secretariatul, agregarea informațiilor de la autorități și gestionarea Clearing House Mechanism.

4.1.2. Alte convenții internaționale

În paralel cu CBD, România are obligații de raportare în cadrul altor convenții specifice domeniului biodiversității. În cadrul Convenției Ramsar, statul trebuie să transmită periodic informații privind starea siturilor desemnate, eventualele modificări ale caracteristicilor ecologice și măsurile de management implementate, prin actualizarea periodică a fiselor standardizate (RIS). Actualizarea RIS se face o dată la sase ani.

În ceea ce privește Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice (CMS/Convenția de la Bonn), România contribuie la evaluări internaționale prin transmiterea datelor referitoare la speciile migratoare și la implementarea acordurilor asociate, precum ACCOBAMS, AEWA, EUROBATS, a Memorandumului de Înțelegere pentru conservarea păsărilor de pradă. Raportările CMS se transmit la fiecare trei ani, iar raportările pentru acordurile subsidiare la trei sau patru ani, în funcție de prevederi.

În cadrul Programului UNESCO "Omul și Biosfera", raportarea formală privind rezervațiile biosferei se realizează la fiecare 10 ani, prin periodic review. În plus, statele pot transmite și informări sau rapoarte mai scurte privind implementarea activităților și programelor la nivelul rezervațiilor biosferei și al comitetelor naționale, acestea putând fi prezentate în cadrul reuniunilor MAB-ICC.

În cadrul CITES, România are obligația de a furniza anual informații privind comerțul cu specii listate în Anexe, precum și un raport bienal privind implementarea legislației și aplicarea măsurilor de control, confiscări și cazuri de nerespectare a regimului de comerț internațional.

Un instrument internațional recent, relevant pentru guvernanța globală a biodiversității, este Acordul privind conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității marine dincolo de jurisdicția națională (BBNJ), cunoscut și sub denumirea de "Tratatul pentru Marea Liberă". Adoptat în 2023 sub egida Organizației Națiunilor Unite și intrat în vigoare la 17 ianuarie 2026, acest acord reprezintă primul cadru juridic global dedicat protecției biodiversității în zonele marine situate în afara jurisdicțiilor naționale. Acordul stabilește mecanisme pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității marine în marea liberă, incluzând prevederi privind instituirea ariilor marine protejate în zonele internaționale, evaluarea impactului asupra mediului pentru activitățile desfășurate în aceste zone, accesul la resursele genetice marine și împărțirea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea acestora, precum și consolidarea cooperării științifice și a transferului de tehnologii marine. Implementarea acordului va implica dezvoltarea unor mecanisme de raportare și cooperare internațională, statele fiind încurajate să contribuie la colectarea și schimbul de date științifice, la monitorizarea stării ecosistemelor marine și la participarea în procesele decizionale privind instituirea și gestionarea măsurilor de conservare la nivel global.

4.2. Obligații de raportare la nivel european

4.2.1. Directivele Habitate și Păsări

La nivelul Uniunii Europene, principalele obligații de raportare derivă din Directivele Habitate și Păsări, care impun statelor membre transmiterea, la fiecare sase ani, a rapoartelor privind starea de conservare a habitatelor și speciilor de interes comunitar (Art. 17), respectiv a stării populațiilor de păsări sălbatice (Art. 12). În plus, statele membre au obligația de a raporta derogările acordate de la regimul de protecție al speciilor, anual în cazul Directivei Păsări (Art. 9) și o dată la doi ani în cazul Directivei Habitate (Art. 16). Aceste raportări se bazează pe monitorizarea sistematică la nivel național și contribuie la evaluările europene ale stării biodiversității.

Actualizarea datelor pentru rețeaua Natura 2000 este un proces continuu, care include revizuirea formularelor standard de date (SDF), a informațiilor privind habitatele, speciile, presiunile, amenințările și măsurile de management, precum și, după caz, a limitelor siturilor. Potrivit noii Decizii privind Formularul Standard de Date, aceste informații trebuie actualizate periodic, pe baza celor mai bune date disponibile, fiind recomandată o actualizare cel puțin o dată la 6 ani.

Toate aceste procese sunt realizate în coordonare cu Agenția Europeană de Mediu, prin intermediul rețelei Reportnet3, ceea ce permite integrarea datelor naționale în sistemele europene de monitorizare.

4.2.2. Alte instrumente europene

În temeiul Regulamentului (UE) 1143/2014, România raportează Comisiei, la fiecare 6 ani, informații actualizate privind distribuția speciilor alogene invazive de interes pentru Uniune, sistemele de supraveghere și control și planurile de acțiune privind căile prioritare. Separat, detectarea timpurie a unor astfel de specii se notifică fără întârziere, iar măsurile de eradicare timpurie se notifică în termen de 3 luni de la notificarea detectării.

În ceea ce privește ariile protejate, protecția strictă și restaurarea naturii, obligațiile relevante pentru România nu derivă doar din orientările Strategiei UE pentru biodiversitate 2030, ci, în mod direct și obligatoriu, din Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii. Acest regulament impune statelor membre elaborarea, transmiterea, revizuirea și implementarea planurilor naționale de restaurare, precum și instituirea unor mecanisme de monitorizare și furnizare periodică a datelor necesare urmăririi progresului în atingerea țintelor de restaurare.

Potrivit regulamentului, România trebuie să transmită proiectul planului național de restaurare până la 1 septembrie 2026. Ulterior, planul național trebuie finalizat, publicat și transmis Comisiei în termen de 6 luni de la primirea observațiilor Comisiei. Planul național trebuie revizuit și, dacă este cazul, completat cu măsuri suplimentare până la 30 iunie 2032, apoi până la 30 iunie 2042 și ulterior cel puțin o dată la 10 ani.

Regulamentul stabilește și cerințe explicite privind monitorizarea. Pentru anumite categorii de date și indicatori, monitorizarea trebuie realizată cel puțin o dată la 6 ani; pentru alți indicatori, precum cei privind păsările agricole, păsările forestiere și polenizatorii, monitorizarea este anuală, iar pentru unele elemente specifice aceasta este trienală. Totodată, regulamentul prevede că datele rezultate din monitorizare trebuie făcute publice și integrate în sisteme electronice și GIS, compatibile cu cerințele INSPIRE și cu fluxurile europene de raportare.

Pe baza datelor furnizate de statele membre, Agenția Europeană de Mediu elaborează o imagine tehnică a progresului până la 31 decembrie 2028 și apoi la fiecare 3 ani, precum și un raport tehnic la nivelul Uniunii până la 30 iunie 2032 și ulterior la fiecare 6 ani. Comisia Europeană raportează, la rândul său, Parlamentului European și Consiliului privind implementarea regulamentului începând cu 19 august 2029 și apoi la fiecare 6 ani.

Separat de aceste obligații, raportarea privind ariile protejate naționale continuă și prin fluxurile EEA dedicate, inclusiv inventarul Nationally designated areas (NatDA, fostul CDDA), gestionat în Reportnet 3. Pentru 2026, apelul de date NatDA a fost lansat în ianuarie 2026, ceea ce confirmă caracterul recurent al acestui flux de raportare, distinct de obligațiile din Regulamentul privind restaurarea naturii

În baza art. 8 din Directiva Habitate, art. 8 alineatul (1): "O dată cu propunerile de situri care ar putea fi desemnate ca arii speciale de conservare adăpostind tipuri de habitate naturale prioritare și/sau specii prioritare, statele membre trimit, după caz, Comisiei, estimări privind cofinanțarea comunitară pe care o consideră necesară pentru a-și putea îndeplini obligațiile care decurg din art. 6 alin. (1).", statele membre trebuie să comunice în Cadrele de Acțiune Prioritară (PAF) măsurile suplimentare și nevoile de finanțare.

Ca instrument de raportare și armonizare a datelor spațiale, Directiva INSPIRE susține colectarea, structurarea și schimbul informațiilor privind biodiversitatea prin utilizarea a patru teme relevante: Protected Sites (situri protejate), Bio-geographical Regions (regiuni biogeografice), Habitats and Biotopes (habitate și biotopuri) și Species Distribution (distribuția speciilor). Aceste teme permit compatibilizarea datelor naționale cu cerințele europene de raportare, în special pentru raportările periodice privind habitatele, speciile și ariile protejate. Deși INSPIRE nu prevede un termen unic de raportare pentru toate aceste seturi de date, acestea trebuie menținute actualizate și corelate cu ciclurile de raportare sectorială, în principal cele de 6 ani aferente Directivei Habitate și Directivei Păsări.

4.3. Raportarea la nivel național

La nivel național, România nu dispune încă de un sistem integrat și unitar de monitorizare a biodiversității care să susțină, în mod coerent și continuu, toate obligațiile de raportare către Uniunea Europeană. În prezent, datele relevante pentru biodiversitate sunt colectate și gestionate prin mecanisme instituționale și proiecte distincte, ceea ce conduce la o structură fragmentată a fluxurilor de informații și la un nivel redus de uniformitate în actualizarea, comparabilitatea și utilizarea acestora. Existența unor instrumente și baze de date dedicate anumitor componente ale sistemului, inclusiv pentru rețeaua Natura 2000, nu echivalează încă în mod automat cu funcționarea unui sistem național complet de monitorizare periodică.

În acest context, ANMAP are un rol important în administrarea și centralizarea unor categorii relevante de informații privind ariile naturale protejate și în susținerea proceselor de raportare asociate rețelei Natura 2000, inclusiv în raport cu formularele standard ale siturilor. Totodată, datele necesare raportărilor privind starea de conservare a habitatelor și speciilor, respectiv raportările realizate în temeiul art. 17 din Directiva Habitate și art. 12 din Directiva Păsări, presupun contribuții din surse multiple și actualizări realizate în funcție de cerințele ciclurilor de raportare. Pentru art. 17, raportarea către Comisia Europeană are loc la fiecare 6 ani, iar pentru art. 12 s-a consolidat același interval de raportare.

Interoperabilitatea dintre bazele de date gestionate de diferite instituții rămâne însă limitată, iar accesul, structura și ritmul de actualizare a informațiilor nu sunt încă pe deplin armonizate la nivel național. Din această perspectivă, este necesară prioritizarea actualizării sistemelor informatice utilizate pentru gestionarea datelor de biodiversitate, în special cele aferente siturilor Natura 2000, astfel încât să permită evidențierea momentului actualizării datelor, păstrarea istoricului modificărilor și, după caz, generarea de extrase sau rapoarte periodice privind datele nou introduse ori revizuite. O astfel de funcționalitate ar îmbunătăți trasabilitatea și consistența raportării, fără a presupune, în mod automat, existența deja operațională a unui sistem național complet de monitorizare periodică.

În perspectivă, pentru consolidarea capacității de raportare și fundamentare a deciziilor în domeniul biodiversității, este necesară dezvoltarea progresivă a unui cadru național coerent de colectare, administrare, actualizare și utilizare a datelor. Acesta ar trebui să urmărească standardizarea indicatorilor și a metodologiilor, clarificarea responsabilităților instituționale, creșterea interoperabilității și stabilirea unei periodicități clare pentru actualizarea seturilor de date relevante la nivel național.

Capitolul 5 Analiza situației naționale privind biodiversitatea

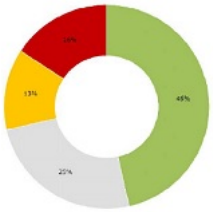
Prezentul capitol oferă o analiză integrată și actualizată a situației biodiversității din România, reprezentând fundamentul analitic al Strategiei Naționale pentru Conservarea Biodiversității și cadrul de referință pentru definirea obiectivelor, măsurilor și acțiunilor strategice propuse. Analiza urmărește să evidențieze atât starea actuală a biodiversității, cât și principalele tendințe, presiuni, lacune și constrângeri care influențează capacitatea României de a-și îndeplini angajamentele asumate la nivel european și internațional.

5.1. Starea actuală a biodiversității

Evaluarea stării biodiversității în România se bazează în principal pe datele rezultate din raportările realizate în cadrul Directivei Păsări (art. 12) și Directivei Habitate (art. 17), care reprezintă principalele instrumente europene de monitorizare a speciilor și habitatelor de interes comunitar. Aceste raportări permit evaluarea periodică a stării de conservare a speciilor și habitatelor, precum și a tendințelor populaționale și a eficienței măsurilor de conservare.

Analiza prezentată utilizează datele disponibile pentru ultimele cicluri complete de raportare (2008-2012, 2013-2018 și 2019-2024), care reprezintă ultimele seturi de date finalizate și validate la nivel european disponibile la momentul elaborării analizei. Suplimentar, au fost folosite actualizările realizate pentru unele specii în procesul de elaborare a Listei Roșii naționale a speciilor de păsări din România, aprobată prin Ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor nr. 2.015/2022 privind aprobarea Listei roșii naționale a speciilor de păsări din România, folosind criteriile IUCN, în cadrul Proiectului "Completarea nivelului de cunoaștere a biodiversității prin implementarea sistemului de

monitorizare a stării de conservare a speciilor de păsări de interes comunitar din România şi raportarea în baza art. 12 al Directivei Păsări 2009/147/CE", finanţat prin Programul operaţional Infrastructura mare 2014-2020.Trebuie însă menţionat că evaluarea realizată în cadrul directivelor europene nu acoperă în mod exhaustiv toate componentele biodiversităţii, fiind concentrată în principal asupra speciilor şi habitatelor de interes comunitar. Numeroase grupuri taxonomice relevante, inclusiv multe grupuri de insecte sau alte organisme cu rol ecologic important - de exemplu polenizatori, nu sunt evaluate sistematic în acest cadru de raportare.
Situaţia la nivelul avifaunei
În cazul speciilor de păsări, evaluările realizate la nivel naţional indică faptul că o parte importantă dintre populaţii prezintă o situaţie relativ stabilă sau favorabilă. Aproximativ 46% dintre evaluări indică o stare favorabilă a populaţiilor, în timp ce pentru aproximativ un sfert dintre cazuri informaţiile disponibile nu permit stabilirea unei stări clare de conservare.
Analiza tendinţelor populaţionale evidenţiază faptul că pentru o parte dintre specii există indicii de creştere sau stabilizare a populaţiilor, în timp ce pentru altele sunt semnalate tendinţe de declin. De asemenea, un procent semnificativ dintre evaluări indică tendinţe necunoscute, reflectând limitările datelor disponibile sau necesitatea unor serii de monitorizare mai consistente.
În general, evoluţiile pozitive sunt asociate în special cu specii adaptabile sau cu specii care beneficiază de măsuri de conservare specifice, în timp ce declinurile populaţionale sunt frecvent legate de schimbări în utilizarea terenurilor, degradarea habitatelor sau alte presiuni antropice.
Figura 1 - Starea populaţiilor speciilor de păsări

la nivel naţional Favorabilă Necunoscută Inadecvată Necorespunzătoare
* Notă. Numărul total de evaluări este de 250 (anumite specii având evaluare la mai multe fenologii)
La nivel naţional se observă că în cazul majorităţii evaluărilor (115, respectiv 46%) starea de conservare este una bună. În cazul speciilor de păsări se păstrează însă un procent de 25% la care nu se cunoaşte momentan starea de conservare.

Figura 2 - Tendinţele pe termen scurt (12 ani) ale populaţiilor speciilor de păsări cuibăritoare la nivel naţional

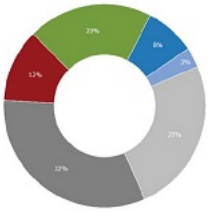
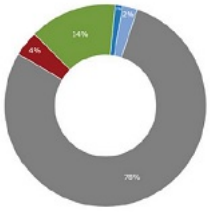

Figura 3 - Tendinţele pe termen lung ale populaţiilor speciilor de păsări cuibăritoare la nivel naţional

▪ În creştere ▪ Stabile ▪ Fluctuante ▪ Nesigure ▪ Necunoscute ▪ În scădere

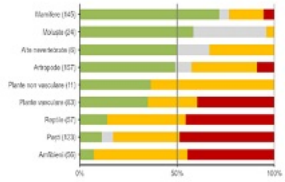
Statele membre trebuie să raporteze tendinţele populaţiilor de păsări atât la fenologia de reproducere (breeding), cât şi la cea de iernare (wintering), atât pe termen scurt - ultimele raportări, cât şi pe termen lung (începând din anul 1980, acolo unde datele sunt disponibile, respectiv maximul perioadei disponibile acolo unde nu există date din 1980).
Din datele existente se observă că:- Pe termen scurt, un procent de 20% dintre specii arată o creştere, comparativ cu 8% identificate ca având o creştere populaţională la raportarea anterioară (2015)- Pe termen scurt, numărul speciilor la care tendinţa este necunoscută, s-a redus la 32% comparativ cu 68% la raportarea anterioară (2015)- Pe termen scurt, numărul speciilor la care apare declin populaţional a crescut la 12% faţă de 5% la raportarea anterioară (2015)- Pe termen lung, un procent de 14% din specii au o tendinţă crescătoare, comparativ cu 9% la raportarea anterioară (2015)- Pe termen lung, constatăm un procent relativ similar al speciilor la care nu cunoaştem tendinţa populaţională la ultima raportare (78%) faţă de raportarea precedentă (80%)- Pe termen lung, procentul de specii cu populaţii aflate în declin a scăzut la 4% comparativ cu 6% la raportarea anterioară (2015)

Situaţia altor specii decât păsările
Anexele nr. II, IV şi V la Directiva habitate listează 1 523 de specii de interes european.
La nivel naţional, în cadrul ultimei raportări disponibile pentru analize (2019-2024) folosită pentru prezentul raport, au fost listate un număr de 623 de specii, pentru care au fost redactate şi furnizate rapoarte. Dintre acestea, cele mai numeroase grupe taxonomice sunt mamiferele (145) şi artropodele (157).
Din datele furnizate prin procesul de raportare se poate constata următoarele:- Pentru speciile raportate, numărul celor cu stare de conservare favorabilă este aproximativ egal cu numărul celor la care starea de conservare este nefavorabilă (fie Inadecvată, fie Necorespunzătoare)- Pentru majoritatea speciilor raportate, avem o stare de conservare favorabilă (227, respectiv 39%)- Tot pentru aproximativ 56% din specii avem o stare de conservare nefavorabilă, fie inadecvată (31%) fie necorespunzătoare (25%)- Grupul de specii care au cei mai mulţi taxoni cu stare de conservare nefavorabilă, fie inadecvată, fie necorespunzătoare sunt peştii, urmaţi de artropode şi plantele non-vasculare- La polul opus, sunt mamiferele unde 71.7% din speciile de mamifere analizate au stare de conservare favorabilă, urmate de moluşte cu 58%. În cazul moluştelor trebuie remarcat că acest grup are şi cel mai mare număr de specii cu stare de conservare necunoscută.

Figura 4 - Starea de conservare a speciilor la nivel naţional

Figura 5 - Starea de conservare pentru fiecare grup de specii la nivel naţional

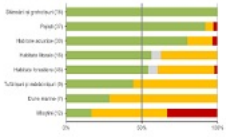
Favorabil Necunoscut Inadecvat Necorespunzător

Situaţia la nivelul habitatelor
La nivelul habitatelor naturale, situaţia este diversă şi reflectă atât specificul diferitelor tipuri de ecosisteme, cât şi particularităţile regiunilor biogeografice în care acestea sunt distribuite. În cadrul raportării realizate conform art. 17 al Directivei Habitate pentru perioada 2019-2025, au fost elaborate în total 175 de evaluări ale stării de conservare, corespunzătoare unui număr de 87 de tipuri de habitate de interes comunitar. Pentru unele habitate, evaluările au fost realizate distinct pentru mai multe regiuni biogeografice, ceea ce explică numărul mai mare de rapoarte comparativ cu numărul tipurilor de habitate. Din totalul celor 175 de evaluări, 37 vizează habitate depajişti, 48 habitate forestiere, 30 habitate acvatice, 16 habitate costiere, 7 habitate de dune, 12 habitate de turbării, 9 habitate de tufărişuri şi 16 habitate de stâncărie.

Figura 6 - Starea de conservare a habitatelor la nivel naţional

Figura 7 - Starea de conservare pentru fiecare grup de habitate la nivel national

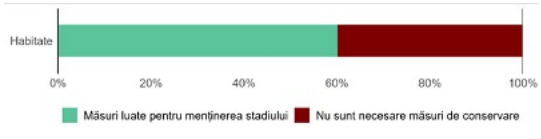
Favorabil Necunoscut Inadecvat Necorespunzător

* Notă. Numărul total de evaluări este de 175
Analiza datelor sintetizate în figurile de mai sus evidenţiază principalele tendinţe privind starea de conservare a habitatelor de interes comunitar la nivel naţional. În ansamblu, rezultatele indică următoarele:- Marea majoritate a habitatelor raportate au stare de conservare favorabilă (67%)- Un procent de doar 31% au stare de conservare nefavorabilă, fie Inadecvată (27%), fie Necorespunzătoare (4%)- Dintre categoriile

de habitate, cele de mlaştini au cele mai mari probleme; aici, majoritatea (peste 83%) au statut inadecvat sau necorespunzător- Situaţia cea mai bună o întâlnim la habitatele de pajişti, cu peste 91% aflate în stare favorabilă de conservare. Totuşi în acest caz probabil calitatea precară a datelor, afectează evaluarea stării de conservare deoarece prin analiza calităţii habitatelor prin indicatori, în cazul de faţă păsările, rezultă că speciile cele mai ameninţate cu dispariţia la nivel naţional sunt speciile de terenuri deschise (respectiv pajiştile).

Tendinţele stării de conservare a habitatelor
În cazul habitatelor naturale, analiza tendinţelor stării de conservare este disponibilă pentru un număr relativ redus de tipuri de habitate aflate într-o stare de conservare nefavorabilă sau pentru care starea nu a putut fi evaluată la nivel naţional. Pentru nouă tipuri de habitate au fost raportate informaţii privind evoluţia stării de conservare, iar rezultatele indică situaţii variate între diferitele categorii de ecosisteme.
În cazul habitatelor acvatice şi al unor habitate de mlaştini, tendinţele raportate indică în anumite cazuri o deteriorare a stării de conservare (de exemplu habitatul 31A0 şi habitatul 7150), în timp ce pentru alte habitate din aceeaşi categorie evoluţia este considerată stabilă (habitatul 7150).
Pentru habitatele forestiere analizate (în special 9110 şi 9260), starea de conservare este evaluată ca nefavorabilă, însă tendinţele raportate sugerează în principal o stabilizare a acesteia, iar în anumite cazuri evoluţia rămâne incertă din cauza limitărilor datelor disponibile (de exemplu 9260).
Pentru unele tipuri de habitate, în special din categoria habitatelor de stâncărie (8330) sau pentru anumite habitate forestiere (9110, 9410), nu a fost posibilă evaluarea tendinţei stării de conservare la nivel naţional, fiind raportată o situaţie de tip "neevaluat". Această situaţie reflectă lacunele existente în datele disponibile şi necesitatea consolidării sistemelor de monitorizare pentru anumite tipuri de ecosisteme.
În ansamblu, aceste rezultate indică faptul că, deşi pentru unele habitate există indicii de stabilizare a stării de conservare, în cazul altora persistă tendinţe de deteriorare sau incertitudini legate de evoluţia acestora, ceea ce subliniază importanţa consolidării monitorizării şi a măsurilor de conservare pentru ecosistemele vulnerabile.

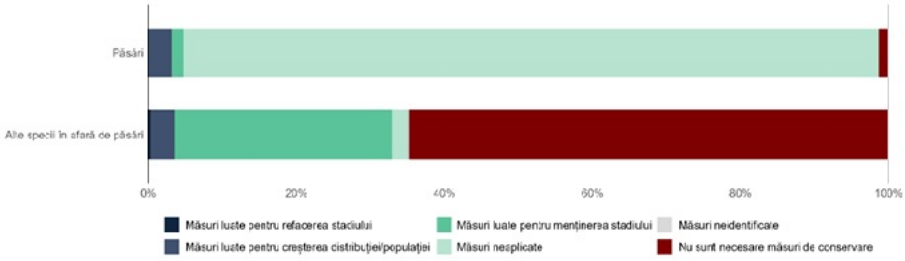
Îmbunătăţiri la nivel naţional
Starea de conservare este un parametru care se schimbă încet, fiind influenţat de un complex de factori, adesea parte din ei necunoscuţi. Drept urmare, nu este un indicator foarte precis pe termen scurt privind îmbunătăţirile la nivelul speciilor sau habitatelor.
Totuşi, schimbările pozitive constatate între două evaluări, aşa cum sunt cele specifice raportărilor pe baza Art. 12 al Directivei Păsări respectiv pe baza Art. 17 al Directivei Habitate pot fi luate ca îmbunătăţiri ale situaţiei speciei sau habitatului la nivel naţional, îmbunătăţiri care se reflectă asupra stării de conservare.
La păsări, îmbunătăţirea la nivel naţional este definită diferit, deoarece nu există o evaluare naţională a stării de conservare solicitată şi raportată în cadrul procesului de raportare prevăzut de art. 12 al Directivei Păsări, evaluarea urmând să fie realizată în cadrul ciclului de raportare programat pentru anul 2026. Prin urmare, o tendinţă pozitivă pe termen scurt a populaţiei sau o stabilizare după o tendinţă negativă pe termen lung din raportul naţional anterior este considerată o îmbunătăţire. În total, există un număr de doar 2 specii care îndeplinesc acest criteriu. Din 17 specii raportate cu tendinţă negativă pe termen lung în cadrul primei raportări (2008-2012), doar 2 specii au înregistrat o tendinţă populaţională pozitivă sau staţionară pe termen scurt în urma analizelor specifice celei de a doua raportări (2013-2018). Aceste specii sunt Tadorna tadorna (pentru fenologia B - cuibărire, cu creştere la tendinţa pe termen scurt) şi Milvus migrans (pentru fenologia B - cuibărire, cu stabil la tendinţa pe termen scurt).
În ceea ce priveşte alte specii decât păsări, la nivelul primei raportări (2008-2012) au existat un număr de 417 rapoarte cu stare de conservare nefavorabilă - inadecvată sau nefavorabilă - rea (U1 sau U2). Dintre acestea, la nivelul celei de a doua raportări (2013-2018), un număr de 131 de rapoarte au înregistrat îmbunătăţiri. Dintre acestea, un număr de 121 de rapoarte, corespunzător la 52 de taxoni (specii sau subspecii) au trecut stare de conservare favorabilă. Printre acestea se numără Vipera ursini (regiuni BLS şi CON), Lycaena dispar (regiuni BLS şi PAN), Lucanus cervus (regiuni ALP, PAN şi STE), Rosalia alpina (regiuni ALP şi CON).
Suplimentar, un număr de 3 rapoarte, corespunzător la 3 specii, care la prima raportare au fost evaluate cu stare de conservare nefavorabilă - rea (U2), la cea de-a doua raportare au fost evaluate cu stare de conservare nefavorabilă - inadecvată (U1). Aceste specii sunt Cerambyx cerdo (regiune ALP), Phocoena phocoena (regiune MBLS) şi Marsilea quadrifolia (regiune CON).
În ceea ce privește habitatele, la nivelul primei raportări (2008-2012) au existat un număr de 59 de rapoarte cu stare de conservare nefavorabilă - inadecvată sau nefavorabilă - rea (U1 sau U2). Dintre acestea, la nivelul celei de a doua raportări (2013-2018), un număr de 21 de rapoarte au înregistrat îmbunătăţiri. Dintre acestea, un număr de 14 rapoarte, corespunzător la 10 habitate au trecut stare de conservare favorabilă.
Suplimentar, un număr de 7 rapoarte, corespunzător la 7 habitate, care la prima raportare au fost evaluate cu stare de conservare nefavorabilă - rea (U2), la cea de-a doua raportare au fost evaluate cu stare de conservare nefavorabilă - inadecvată (U1).
Figura 8.a - Stadiul punerii în aplicare a

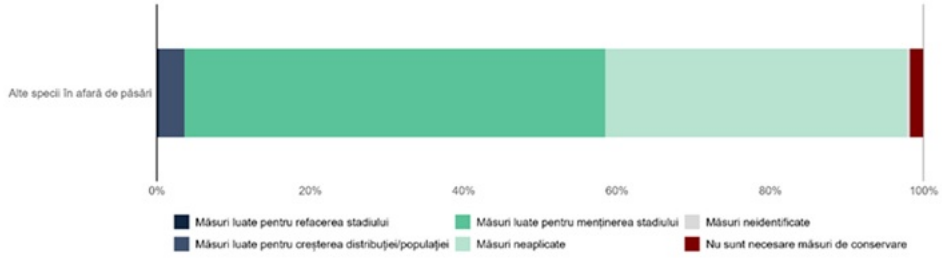
măsurilor de conservare a habitatelor (2008 - 2018)
Figura 8.b - Stadiul punerii în aplicare a

măsurilor de conservare a habitatelor (2019 - 2024)
Pentru speciile de păsări, din totalul măsurilor identificate, aproximativ 93,9% nu au fost implementate, pentru circa 3% au fost adoptate măsuri în vederea creşterii distribuţiei şi/sau a efectivelor populaţionale, pentru aproximativ 1,6% s-a stabilit necesitatea aplicării unor măsuri de menţinere a stării actuale, iar pentru 1,3% s-a constatat că nu sunt necesare măsuri.
Figura 9.a - Stadiul punerii în aplicare a
măsurilor de conservare a speciilor (2013 - 2018)

În cazul altor specii în afară de păsări pentru aproximativ 3,2% au fost necesare luarea unor măsuri pentru creşterea distribuţiei/populaţiei, pentru 29,3% dintre specii au fost identificate necesitatea unor măsuri care vizează menţinerea stării de conservare, pentru 2,2% nu au fost aplicate măsuri, iar pentru restul de aproximativ 64,6% s-a identificat că nu sunt necesare măsuri pentru păstrarea stării de conservare.
Figura 9.b - Stadiul punerii în aplicare a
măsurilor de conservare a speciilor (2019 - 2024)

Comparativ, la ultima raportare (2019-2024) la aproximativ 54% dintre aceste specii au fost identificate măsuri care vizează menţinerea stadiului, în timp ce pentru doar 0.3 % au fost identificate măsuri care vizează refacerea stadiului. Se remarcă de asemenea şi procentul mare (39%) al măsurilor identificate dar neaplicate, în timp ce şi procentul speciilor care nu necesită măsuri de conservare a scăzut semnificativ faţă de raportarea anterioară, de la aproape 65% la 1.8%.

Concluzii şi perspective

Analiza prezentată oferă o imagine de ansamblu asupra stării biodiversității în România, pe baza datelor disponibile în cadrul proceselor de raportare prevăzute de Directiva Păsări și Directiva Habitate. Aceasta constituie un punct de referință pentru evaluarea evoluției biodiversității și pentru orientarea măsurilor necesare în vederea atingerii obiectivelor naționale și europene în domeniul conservării naturii.
Rezultatele evidențiază faptul că, pentru o parte semnificativă a speciilor și habitatelor evaluate, starea de conservare este favorabilă. În același timp, pentru anumite categorii de specii și habitate persistă provocări legate de menținerea sau îmbunătățirea stării de conservare, ceea ce subliniază necesitatea continuării și consolidării măsurilor de management și restaurare.
Interpretarea rezultatelor trebuie realizată în contextul caracteristicilor sistemului actual de monitorizare și raportare, care se concentrează în principal asupra speciilor și habitatelor de interes comunitar incluse în anexele directivelor europene. În consecință, anumite componente ale biodiversității - precum unele grupuri de insecte sau alte organisme cu rol ecologic important - nu sunt încă evaluate sistematic în acest cadru de raportare. Dezvoltarea progresivă a sistemelor de monitorizare pentru aceste grupuri reprezintă o direcție importantă pentru îmbunătățirea bazei de cunoaștere privind biodiversitatea.
În ultimii ani, la nivel național au fost realizate progrese semnificative în ceea ce privește colectarea și integrarea datelor privind biodiversitatea, inclusiv prin implicarea mediului academic, a organizațiilor de specialitate și a inițiativelor de tip citizen science. Continuarea acestor eforturi, precum și consolidarea colaborării între instituții, cercetători și societatea civilă pot contribui la extinderea și îmbunătățirea sistemelor de monitorizare existente.
În același timp, analiza evidențiază faptul că biodiversitatea continuă să fie influențată de o serie de presiuni asociate utilizării terenurilor și resurselor naturale, inclusiv în contextul activităților agricole, silvice, al dezvoltării infrastructurii și al urbanizării. Abordarea acestor presiuni prin politici integrate și prin măsuri de conservare adaptate contextului local reprezintă un element esențial pentru menținerea capitalului natural pe termen lung.
În acest context, strategia națională urmărește consolidarea eforturilor de conservare și restaurare a ecosistemelor, în acord cu obiectivele stabilite la nivel european și internațional, inclusiv prin Strategia UE pentru biodiversitate și prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal. În același timp, dezvoltarea unui sistem național robust de monitorizare și evaluare va permite o fundamentare mai solidă a politicilor publice și o urmărire mai eficientă a progresului înregistrat.
Rețeaua Natura 2000 din România a cunoscut o dezvoltare semnificativă atât în ceea ce privește numărul siturilor, cât și suprafața acestora, au fost inițiate demersuri pentru identificarea unor suprafețe cu valoare ridicată pentru biodiversitate care pot contribui la atingerea obiectivelor stabilite la nivel european privind extinderea ariilor protejate și consolidarea zonelor de protecție strictă.
Actualizarea periodică a raportărilor privind starea speciilor și habitatelor, precum și realizarea noilor cicluri de raportare pentru perioada 2026-2030 vor contribui la clarificarea evoluțiilor recente și la îmbunătățirea capacității de evaluare a progresului înregistrat în direcția atingerii obiectivelor naționale și europene în domeniul biodiversității.
5.2. Ariile naturale protejate și managementul acestora
Conform datelor oficiale centralizate (inclusiv raportările către Agenția Europeană de Mediu din 2024-2025), rețeaua Natura 2000 în România acoperă aproximativ 24% din suprafața terestră a țării, reprezentând circa 5,6 milioane de hectare.
În România, sistemul de arii protejate este vast și diversificat, cuprinzând atât arii naturale protejate de interes național (parcuri, rezervații etc), cât și arii naturale protejate de interes internațional, inclusiv situri integrate în rețeaua europeană Natura 2000.
În prezent, conform ultimelor date oficiale centralizate de Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate, există un total 1.578 de arii naturale protejate pe teritoriul terestru și marin al țării, dintre care 946 arii natural protejate de interes național, 606 situri Natura 2000 și 26 arii protejate naturale de interes internațional.

Arii protejate de interes național
Acestea sunt reglementate prin legislația internă și sunt împărțite în funcție de obiectivele de management:
● 13 Parcuri Naționale: Zone întinse destinate protecției ecosistemelor.
● 16 Parcuri Naturale: Zone unde interacțiunea omului cu natura este permisă în limite sustenabile.
● 917 Rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervații naturale: 12 rezervații științifice, 66 monumente ale naturii, 347 rezervații naturale și 492 arii încadrate generic ca rezervații științifice, rezervații naturale și monumente ale naturii, conform rezultatelor din cadrul proiectului "Realizarea de seturi de date spațiale în conformitate cu specificațiile tehnice INSPIRE pentru ariile naturale protejate, inclusiv a siturilor Natura 2000, având în vedere optimizarea facilităților de administrare a acestora", SMIS 43380, desfășurat în perioada martie 2014 - noiembrie 2015.

Rețeaua Natura 2000 (de interes comunitar)
România face parte din rețeaua ecologică europeană, numărul de arii desemnate fiind:
● 171 Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) desemnate pentru protejarea speciilor de păsări;
● 435 Situri de Importantă Comunitară (SCI), din care 268 au fost transformate în Arii Speciale de Conservare (SAC), desemnate pentru habitate și specii de floră/faună de interes comunitar (222 prin HG nr. 685/2022 privind instituirea regimului de arie naturală protejată și declararea ariilor speciale de conservare ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România și 19 prin HG nr. 984/2025 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 685/2022 privind instituirea regimului de arie naturală protejată și declararea ariilor speciale de conservare ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România). În plus, un număr de 19 de arii speciale de conservare se află în proces final de desemnare, având planuri de management aprobate, iar procesul este unul continuu, o serie de planuri de management fiind deja aprobate sau aflându-se în prezent în proces de aprobare;

Arii de interes internațional
● 2 Rezervații ale Biosferei (UNESCO): Rezervația Biosferei Delta Dunării și Rezervația Biosferei Munții Rodnei. Rezervația Biosferei Retezat a pierdut statutul în 18 iunie 2021, fiind în proces de reconfirmare acestuia;
● 20 de Situri Ramsar - zone umede de importanță internațională;
● 2 Situri ale Patrimoniului Mondial Natural (UNESCO): Delta Dunării și Pădurile primare și seculare de fag din Carpați și alte regiuni ale Europei și 2 zone buffer aferente siturilor patrimoniului mondial;

Este important de menționat faptul că lista oficială a ariilor naturale protejate este actualizată constant pe măsură ce sunt desemnate noi arii naturale protejate, fiind un proces continuu. De asemenea, numărul total de arii poate varia ușor în funcție de modul în care sunt numărate "suprapunerile".
Situația planurilor de management pentru ariile naturale protejate este într-o dinamică continuă, mai ales în contextul reformelor administrative recente și al finanțărilor prin PNRR. Conform celor mai recente date disponibile pentru perioada 2024-2025 (și actualizări de la începutul anului 2026), din totalul de aproximativ 1.578 de arii protejate, numărul celor care au un plan de management aprobat și valabil variază semnificativ în funcție de categorie:
● Parcuri Naționale și Naturale: din cele 29 de parcuri naturale și naționale, 27 dintre ele (13 Parcuri Naționale și 14 Parcuri Naturale) au planuri de management. Multe dintre acestea sunt chiar în proces de reaprobare sau actualizare. Rămân fără plan de management, Parcul Natural Cefa și Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului.
● Situri Natura 2000 (SPA și SCI/SAC): Aceasta este zona cu cel mai mare progres recent. La nivelul actual situația planurilor este următoarea: din cele 171 de SPA-uri un număr de 111 au plan de management aprobat (aproximativ 65%), iar din cele 435 SCI-uri, în afara celor 268 care sunt deja desemnate SAC-uri (deci implicit au plan de management aprobat), încă 27 SCI-uri au planuri de management aprobate relativ recent (2025) și încă nu au fost desemnate SAC-uri, Hotărârea Guvernului pentru desemnarea lor fiind în proces de avizare interministerială, iar în total un număr de 278 de SCI-uri/SAC-uri (aproximativ 64%). Astfel, din totalul rețelei Natura 2000, aproximativ 65% beneficiază de plan de management aprobat.
● Rezervații și Monumente ale Naturii: Ariile naturale protejate de interes național incluse în această categorie însumează un total de 919, dintre care 14 rezervații științifice, 98 monumente ale naturii, 388 rezervații naturale și 419 arii încadrate în categoria rezervații și monumente ale naturii. Cele 919 arii de interes național cel mai adesea nu au, conform legislației, planuri individuale. O mare parte dintre acestea, respectiv cele suprapuse cu situri Natura 2000 sau parcuri naturale și naturale, beneficiază de planuri de management integrate cu ale siturilor Natura 2000 sau ale parcurilor peste care se suprapun geografic, însă circa 200 dintre ele nu se suprapun cu situri Natura 2000. Totuși, o parte dintre aceste arii nesuprapuse au planuri de management aprobate.
Măsurile de conservare cuprinse în planurile de management (PM) ale ariilor protejate reprezintă cel mai important aspect al protecției naturii, fiind documente oficiale care reglementează activitățile umane și intervențiile ecologice.
Deși acoperirea cu planuri de management a atins un nivel satisfăcător având în vedere numărul relativ mare de planuri de management aprobate (mai ales procentul din rețeaua Natura 2000), aceasta continuă să rămână o necesitate, prioritate având ariile naturale protejate care nu au deloc plan de management. Totodată, accentul trebuie să se pună pe implementarea măsurilor adoptate.
Aplicarea pe teren a măsurilor de conservare are două fațete distincte, în funcție de tipologia măsurii și de capacitatea disponibilă a structurilor implicate în administrare. Astfel, măsurile pasive (de reglementare), au cel mai ridicat grad de implementare, fiind integrate atât în procedurile de autorizare (EIM) cât și în procedurile de autorizare SEA. Orice proiect sau plan nou trebuie să respecte restricțiile din PM, sub sancțiunea legii.
Pe de altă parte însă, măsurile active (intervențiile), au un grad de implementare scăzut, depinzând aproape exclusiv de proiecte cu finanțare externă. Fără proiecte dedicate, administratorii (ANMAP sau structurile de administrare) dispun de bugete reduse care acoperă doar paza și procedurile administrative, nu și restaurarea habitatelor sau atingerea stării de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor.
Succesul măsurilor de conservare este limitat, iar obstacolele critice în implementare rezidă din capacitatea administrativă redusă a ANMAP, care se confruntă adesea cu deficit de personal specializat pe teren și limitări bugetare pentru cheltuieli operaționale, precum și din conflictele de proprietate, multe terenuri din ariile protejate fiind private, iar lipsa unui sistem eficient de compensații financiare pentru proprietarii care nu își pot exploata resursele duce la rezistență socială și nerespectarea măsurilor.
În contextul legislației europene privind mediul, Obiectivele Specifice de Conservare (OSC) reprezintă pilonul central al managementului siturilor din rețeaua Natura 2000, ținte măsurabile care definesc starea dorită pentru speciile și habitatele pentru care un sit a fost desemnat.
Începând cu anul 2020 a fost demarat procesul de elaborare a obiectivelor specifice de conservare de către Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate (ANANP), cu unele proiecte pilot și instruirea personalului structurilor teritoriale pentru realizarea acestora, procesul a continuat, sub ANANP, iar acest proces s-a accelerat prin înlocuirea "obiectivelor generice" cu cele "specifice", astfel ca la finalul anului 2025, toate ariile naturale protejate din Rețeaua Natura 2000 beneficiază de Obiective specific de conservare, aprobate la propunerea Președintelui ANANP/ANMAP.
Utilizarea Obiectivelor Specifice de Conservare (OSC) în procedurile de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) și, mai ales, în cadrul Evaluării Adecvate (EA), a devenit obligatorie și extrem de necesară în România, în special după actualizarea Ghidului Metodologic în 2023.

Este important de menționat faptul că încă există un procent destul de mare (aproximativ 30%) de parametri din cadrul obiectivelor specifice de conservare actualizate și aprobate, nu au stabilite valori țintă (este cazul în special pentru speciile de păsări), așadar nu pot fi utilizate complet pentru cuantificarea impactului. Rezidă de aici necesitatea stabilirii acestora valori țintă pentru toți parametrii și pentru toate speciile și habitatele din cadrul rețelei Natura 2000.
Sistemul de guvernanță al ariilor naturale protejate din România a trecut prin transformări majore în ultimii ani, evoluând de la un model descentralizat (cu numeroși administratori privați sau ONG-uri) către unul centralizat, sub egida statului.
Prin Legea nr. 95/2016 și prin HG nr. 997/2016 s-a înființat și respectiv operaționalizat Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, o structură centralizată care a adus un management unitar al ariilor naturale protejate comparativ cu situația precedentă când administrarea se făcea neuniform și discreționar.
ANANP/ANMAP administrează: Rezervațiile științifice, rezervațiile naturale, monumentele naturii și, după caz, alte situri (situri patrimoniu natural universal, zone umede, situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare și arii de protecție specială avifaunistică) care nu necesită structuri de administrare special constituite.
Prin cea mai recentă reformă instituțională în domeniul protecției mediului și administrării ariilor protejate, în temeiul Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 103/2024 privind reorganizarea instituțiilor publice din domeniul mediului, apelor și pădurilor, care a dispus fuziunea dintre Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM) și Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate (ANANP), noua structură preluând și integrând toate atribuțiile pe care le avea fosta ANANP în domeniul administrării ariilor naturale protejate, devenind autoritatea centrală responsabilă cu administrarea unitară și eficientă a ariilor naturale protejate.
ANMAP funcționează prin structuri teritoriale în fiecare județ. Această reorganizare urmărește o unitate procedurală prin uniformizarea procedurilor (eliminarea diferențelor de abordare care existau între diverși custozi privați/ONG), dar ridică provocări logistice în ceea ce privește capacitatea de teren (direcțiile județene sunt adesea subdimensionate, având prea puțini angajați raportat la numărul mare de situri dintr-un județ, ceea ce afectează frecvența patrulărilor și a celorlalte activități de management).
Deși instituția s-a schimbat, modelul de management al ariilor naturale protejate, definit de OUG nr. 57/2007 (prin administrare directă, administrare contractuală sau custodie), rămâne cadrul legal de bază pentru managementul ariilor naturale protejate. La acest moment, instituția fiind în perioada de tranziție, pot apărea, și au apărut deja, dificultăți logistice și administrative, cu efecte directe asupra managementului corespunzător al ariilor naturale protejate.
Conform recentei Ordonanțe de Urgență a Guvernului nr. 103/2024 privind reorganizarea instituțiilor publice din domeniul mediului, apelor și pădurilor, toate ariile naturale protejate au trecut în responsabilitatea Agenției Naționale pentru Mediu și Arii Protejate (ANMAP), cu excepția celor 23 de parcuri naționale și naturale care sunt administrate de Romsilva, a unui parc național administrat de Consiliul Județean Neamț și a unui parc natural administrat de Municipiul București prin Administrația Parcului Natural Văcărești (din cele 29 parcuri naționale și naturale existente). Consiliul Județean Covasna și Consiliul Județean Dolj de asemenea administrează arii, precum și Rezervației Biosferei Delta Dunării, administrat prin propria structură de administrare.
Deși cadrul legal pentru atribuirea în administrare a ariilor naturale protejate există, teoretic fiecare arie naturală protejată având asigurată administrarea printr-o structură stabilită (ANMAP, Administrațiile Parcurilor Naționale și ale Parcurilor Naturale), cu excepția parcurilor naționale și naturale, întreg sistemul de management este centralizat în cadrul unei singure instituții.
Conform prevederilor OUG nr. 57/2007, art. 30, alin. 2, "Resursele financiare necesare bunei administrări a ariilor naturale protejate de interes internațional, comunitar și național se asigură din bugetul autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, fiind destinate pentru implementarea planurilor de management și/sau a măsurilor de conservare, precum și pentru funcționarea administrațiilor din subordine."
Informațiile disponibile despre bugetul Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate (ANANP) evidențiază o situație financiară marcată de limitări în resursele proprii și o dependență majoră de fondurile externe pentru proiecte de conservare.
Pe baza rapoartelor de activitate și a execuțiilor bugetare ale Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate (ANANP) din ultimii ani (2021-2023), structura cheltuielilor arată o orientare masivă către funcționarea administrativă și nu către activitatea de teren sau de conservare, limitările fiind date de structura și aprobarea bugetelor de către ordonatorul principal de credite.
Este important de notat că, deși cadrul legal s-a consolidat prin înființarea ANMAP, analizele recente subliniază necesitatea unei evaluări mai transparente a eficienței utilizării fondurilor publice destinate biodiversității, mecanism care încă nu este pe deplin funcțional. De asemenea, sistemul actual de monitorizare a ariilor naturale protejate prezintă o limitare semnificativă, determinată de faptul că majoritatea ariilor se află în administrarea directă a ANMAP și nu sunt supuse unor evaluări periodice ale eficienței managementului, realizate pe baza unor criterii similare celor aplicate ariilor protejate gestionate prin contracte de administrare.
Analiza sistematică relevă faptul că România posedă un cadru natural de o valoare excepțională, însă eficiența conservării acestuia este sever limitată de vulnerabilități structurale, legislative și financiare. Deși rețeaua de arii protejate este vastă, managementul acesteia se află într-o etapă de tranziție marcată de un contrast între obiectivele ambițioase de restaurare și realitatea administrativă de pe teren.
5.3. Presiunile și provocările la adresa biodiversității
Biodiversitatea se confruntă cu un ansamblu complex de presiuni și provocări generate, în principal, de activitățile antropice, ale căror efecte se manifestă asupra ecosistemelor, habitatelor și speciilor de interes conservativ. Analiza realizată evidențiază faptul că aceste impacturi sunt larg distribuite spațial, frecvent cumulative și, în numeroase cazuri, de intensitate medie sau ridicată, influențând negativ starea de conservare a biodiversității.
Agricultura intensivă reprezintă principala sursă de presiune, prin intensificarea practicilor agricole, conversia terenurilor, pășunatul intensiv sau abandonarea utilizărilor tradiționale. Aceste procese conduc la degradarea habitatelor semi-naturale, reducerea diversității floristice și faunistice, pierderea elementelor de peisaj cu rol ecologic și fragmentarea habitatelor.
Raportul privind starea mediului în România (ANMAP/ANPM)*1) identifică agricultura intensivă ca activitate care contribuie la supraexploatarea resurselor naturale prin concentrarea pe monocultură și dependența de fertilizatori și pesticide. La nivel european, Agenția Europeană de Mediu arată că activitățile agricole reprezintă cea mai frecvent raportată categorie de presiuni asupra habitatelor și speciilor - 21% din totalul presiunilor raportate de statele membre*2), subliniind totodată potențialul practicilor agricole favorabile biodiversității de a contribui la restaurarea ecosistemelor*3).
*1) https://anmap.gov.ro/19-prezentare-raport-privind-starea-mediului-in-românia/
*2)https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/nature/state-of-nature-in-europe-a-health-check/habitats-and-species-main-pressures-and-threats
*3)https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/solutions-for-restoring-europes-agricultural-ecosystems
România se numără printre statele cu cea mai mare pondere a suprafeței agricole utilizate extensiv și cu cel mai mare număr de fermieri din UE*4), ceea ce conferă sectorului agricol un rol strategic deosebit atât în generarea, cât și în reducerea presiunilor asupra biodiversității. Prin urmare, Strategia națională tratează agricultura într-o abordare echilibrată, atât ca sector care poate genera presiuni asupra biodiversității, cât și ca domeniu esențial pentru aplicarea unor măsuri de conservare, restaurare și utilizare durabilă a terenurilor.
*4) https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/04/policies-for-the-future-of-farming-and-food-in-românia_0d8f13fc/6ef8fa3c-en.pdf
Evaluarea impactului agriculturii asupra biodiversității diferențiază în mod explicit între agricultura intensivă, pe de o parte, și agricultura extensivă și cea de înaltă valoare naturală (HNV), precum și activitățile agricole desfășurate cu respectarea condiționalităților PAC, a bunelor condiții agricole și de mediu (GAEC) și a cerințelor legale de gestionare (SMR), pe de altă parte, aplicându-se măsuri de conservare diferențiate în consecință.
Analiza recunoaște rolul fermierilor care practică agricultura extensivă și de înaltă valoare naturală în menținerea habitatelor semi-naturale, precum și statutul României de stat membru cu unul dintre cele mai reduse niveluri de utilizare a inputurilor agricole din Uniunea Europeană.
Analiza presiunilor asupra biodiversității include, cu aceeași pondere metodologică, efectele negative ale abandonului terenurilor agricole și ale reducerii activității pastorale tradiționale asupra habitatelor semi-naturale, ca risc de mediu comparabil cu cel al intensificării agricole.
Analiza presiunilor asupra biodiversității va include și efectele abandonului terenurilor agricole și ale reducerii activităților agricole tradiționale asupra habitatelor și peisajelor agricole. În numeroase regiuni, abandonul conduce la invadarea de specii alogene, pierderea pajiștilor cu înaltă valoare naturală și degradarea habitatelor deschise.
Evaluarea impactului agriculturii asupra biodiversității va diferenția în mod explicit activitățile desfășurate cu respectarea legislației aplicabile (condiționalitățile PAC, normele privind utilizarea produselor de protecție a plantelor, bunele condiții agricole și de mediu - GAEC și SMR) și cazurile de nerespectare a obligațiilor legale. Exploatațiile care respectă integral cerințele legale nu pot fi asimilate activităților desfășurate ilegal.
Urbanizarea și dezvoltarea infrastructurii generează presiuni semnificative prin extinderea intravilanului, schimbarea utilizării/acoperirii terenurilor, dezvoltarea rezidențială, industrială și turistică, precum și prin gestionarea deficitară a deșeurilor. Aceste activități determină pierderea directă a habitatelor, creșterea fragmentării peisajului și intensificarea poluării locale. În vederea integrării obiectivelor de biodiversitate în politicile sectoriale relevante, rolul reprezentanților UAT-urilor, ca membri ai consiliilor consultative, trebuie să rămână unul activ, ca expresie fermă a cooperării dintre MMAP și alte autorități cu atribuții sectoriale relevante.
Silvicultura, în special prin exploatarea forestieră neadaptată, tăierile fără asigurarea regenerării naturale, extragerea lemnului mort și modificarea structurii arboretelor, afectează habitatele forestiere și speciile dependente de acestea, reducând complexitatea structurală și funcțională a ecosistemelor.
Transporturile și infrastructura asociată contribuie la fragmentarea teritoriului și la apariția unor bariere ecologice majore, cu efecte asupra mobilității speciilor, conectivității habitatelor și creșterii mortalității faunistice, fiind însoțite de poluare fonică, luminoasă și atmosferică. Însă, în ultimii ani s-au făcut progrese importante prin construirea/amenajarea unor treceri pentru fauna sălbatică, construirea de viaducte, ecoducte, pasaje, astfel plasând România printre țările care au adaptat infrastructura la cerințele ecologice ale speciilor. Aceste exemple pot să constituie modele de bună practică și de documentare pentru implementarea cu succes a unor viitoare proiecte. Pentru autostrăzi și drumuri expres declarate investiții strategice, procedura de evaluare de mediu se desfășoară în regim prioritar.
Exploatarea resurselor naturale (minerale, hidrocarburi, resurse biologice) poate produce impacturi locale și regionale prin modificări fizice ale mediului, poluare, perturbarea habitatelor și reducerea populațiilor unor specii, inclusiv prin vânătoare, pescuit și braconaj.
Speciile alogene invazive constituie o amenințare majoră, cu o distribuție largă la nivel național. Acestea ocupă nișe ecologice ale speciilor native, alterează structura comunităților biologice și sunt dificil de controlat odată stabilite.
Poluarea aerului, apelor și solului, provenită din surse agricole, urbane, industriale și de transport, afectează direct funcționarea ecosistemelor și calitatea habitatelor, în special a celor acvatice și costiere.
Modificarea regimului hidrologic prin captări de apă, desecări, îndiguiri, baraje și alte amenajări hidrotehnice poate conduce la degradarea zonelor umede, a cursurilor de apă și a habitatelor dependente de dinamica naturală a apei.
Schimbările climatice acționează ca factor transversal, amplificând presiunile existente prin creșterea frecvenței fenomenelor extreme (secete, inundații), modificarea distribuției speciilor, desincronizarea proceselor ecologice și reducerea rezilienței ecosistemelor.
Analiza impacturilor la nivelul ariilor naturale protejate, în special al siturilor Natura 2000, indică o concentrare ridicată și diversificată a

presiunilor antropice, cu o distribuţie largă la nivel naţional (figura de mai jos). Au fost identificate peste 200 tipuri distincte de impacturi, cele mai frecvente fiind asociate agriculturii, silviculturii, exploatării resurselor biologice, urbanizării şi dezvoltării infrastructurii de transport. Majoritatea impacturilor au intensitate medie, însă o proporţie semnificativă este caracterizată de intensitate mare, în special în cazul exploatării forestiere, urbanizării şi modificărilor sistemelor naturale. Presiunile agricole, inclusiv păşunatul intensiv şi practicile agricole neadaptate, afectează un număr semnificativ de arii protejate, în timp ce activităţile silvice şi infrastructura fragmentează peisajul şi reduc eficienţa măsurilor de conservare, indicând o vulnerabilitate structurală a ariilor protejate în faţa presiunilor cumulative.

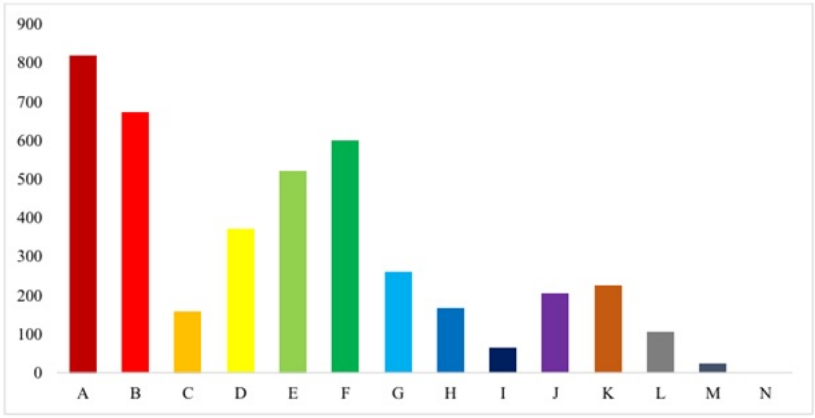

Figura 10 - Ierarhizarea impacturilor după frecvenţă în
ariile naturale protejate, unde A - Agricultura, B - Silvicultura,
C - Extracţia de resurse, D - Producţia de energie, E - Transport,
F - Urbanizare, G - Exploatarea speciilor, H - Alte intruziuni umane,
I - Specii invazive, J - Poluare, K - Modificarea regimului de apă,
L - Procese naturale, M - Evenimente geologice,
N - Schimbări climatice

La nivelul habitatelor naturale, analiza evidenţiază o diversitate mare de tipuri de habitate afectate, cu presiuni şi ameninţări provenind în principal din agricultură, urbanizare, silvicultură, procese naturale şi specii alogene invazive (figura de mai jos). Intensitatea impacturilor este predominant medie, iar cele mai frecvente subcategorii includ păşunatul excesiv, activităţile turistice necontrolate, poluarea apelor şi extinderea speciilor invazive de interes pentru Uniunea Europeană. Habitatele de pajişti naturale, cele acvatice şi cele costiere sunt deosebit de vulnerabile, fiind afectate simultan de degradare, fragmentare şi modificări ale condiţiilor ecologice. Diferenţele dintre presiunile actuale şi ameninţările viitoare subliniază necesitatea unui management adaptativ, capabil să răspundă dinamicii şi cumulului factorilor de impact.

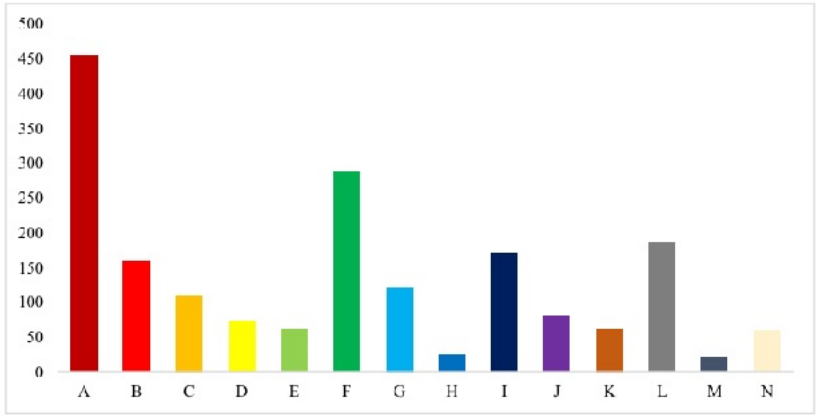

Figura 11 - Ierarhizarea presiunilor după frecvenţă asupra habitatelor
din ariile naturale protejate, unde A - Agricultura, B - Silvicultura,
C - Extracţia de resurse, D - Producţia de energie, E - Transport,
F - Urbanizare, G - Exploatarea speciilor, H - Alte intruziuni umane,
I - Specii invazive, J - Poluare, K - Modificarea regimului de apă,
L - Procese naturale, M- Evenimente geologice,
N - Schimbări climatice

Pentru speciile de interes conservativ, altele decât păsările, analiza relevă un număr ridicat de presiuni şi ameninţări, cu o predominanţă clară a celor generate de agricultură, urbanizare, silvicultură şi modificarea regimului hidrologic (figura de mai jos). Intensitatea impacturilor este în general medie, însă frecvenţa lor ridicată poate conduce la efecte asupra stării de conservare. Cele mai afectate sunt speciile de nevertebrate, în special insecte, moluşte şi anelide, care prezintă o sensibilitate crescută la fragmentarea habitatelor, utilizarea substanţelor chimice şi modificările micro- habitatelor. Exploatarea forestieră fără regenerare, depozitarea deşeurilor şi infrastructura de transport contribuie suplimentar la declinul populaţiilor, evidenţiind o presiune constantă asupra biodiversităţii non-avifaunistice.

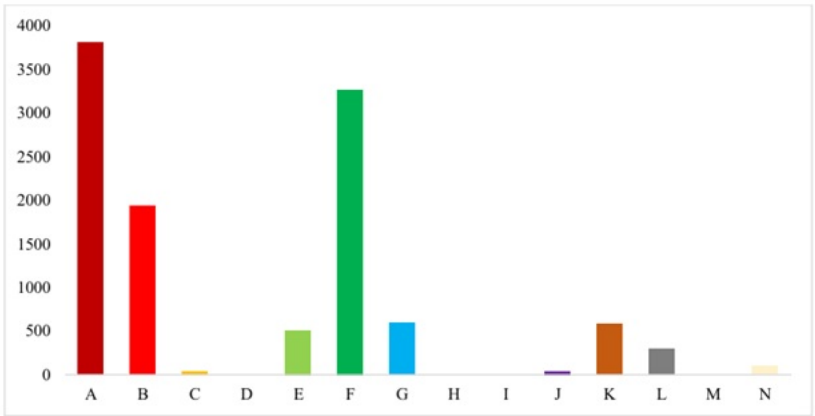

Figura 12 - Ierarhizarea presiunilor după frecvenţă asupra speciilor
(altele decât păsări) din ariile naturale protejate, unde
A - Agricultura, B - Silvicultura, C - Extracţia de resurse,
D - Producţia de energie, E - Transport, F - Urbanizare,
G - Exploatarea speciilor, H - Alte intruziuni umane,
I - Specii invazive, J - Poluare, K - Modificarea regimului de apă,
L - Procese naturale, M - Evenimente geologice,
N - Schimbări climatice

Speciile de păsări se confruntă cu un spectru larg de presiuni şi ameninţări, provenite în principal din agricultură, exploatarea resurselor biologice, silvicultură, modificarea regimului hidrologic şi producţia de energie (figura de mai jos). Intensitatea impacturilor este frecvent medie sau mare, iar efectele pot să fie accentuate de schimbările climatice şi de infrastructura energetică şi de transport. Subcategoriile

dominante includ desecarea zonelor umede, seceta, rețelele de transport și transmisie a energiei, precum și braconajul. Speciile acvatice și cele dependente de zonele umede sunt printre cele mai afectate, iar presiunile exercitate conduc la variații semnificative ale stării de conservare, de la favorabilă la nefavorabilă, în funcție de sensibilitatea ecologică și de intensitatea factorilor de impact.

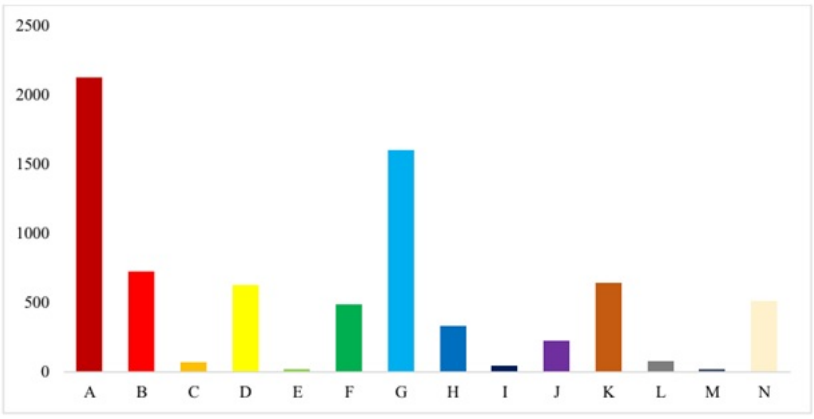

Figura 13 - Ierarhizarea presiunilor după frecvență asupra speciilor de păsări din ariile naturale protejate, unde
A - Agricultura, B - Silvicultura, C - Extracția de resurse,
D - Producția de energie, E - Transport, F - Urbanizare,
G - Exploatarea speciilor, H - Alte intruziuni umane,
I- Specii invazive, J-Poluare, K- Modificarea regimului de apă,
L - Procese naturale, M- Evenimente geologice,
N - Schimbări climatice

Analiza evidențiază faptul că agricultura, urbanizarea și silvicultura sunt sursele dominante de presiune și amenințare, urmate de exploatarea resurselor, transporturi, specii invazive și poluare. Impacturile sunt adesea cumulative și se manifestă diferențiat în funcție de sensibilitatea habitatelor și speciilor, determinând stări de conservare variabile, de la favorabile la nefavorabile.

În acest context, abordarea strategică a conservării biodiversității trebuie să vizeze reducerea presiunilor antropice, integrarea obiectivelor de biodiversitate în politicile sectoriale, menținerea conectivității ecologice și creșterea capacității de adaptare a ecosistemelor la schimbările climatice, în concordanță cu obiectivele Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal și ale Strategiei UE pentru biodiversitate 2030.

5.4. Situația actuală a finanțării conservării biodiversității

Finanțarea conservării biodiversității în România se caracterizează, în prezent, printr- un grad ridicat de fragmentare și printr-o dependență structurală de surse externe, în special de fondurile europene, ceea ce limitează capacitatea de planificare și implementare coerentă a măsurilor de conservare pe termen mediu și lung. Deși România a asumat obligații clare în cadrul Convenției privind Diversitatea Biologică, al legislației Uniunii Europene și al strategiilor europene relevante, resursele financiare alocate la nivel național rămân insuficiente pentru a susține implementarea sistematică a acestor angajamente.

Finanțarea măsurilor pentru biodiversitate nu provine exclusiv din instrumentele gestionate de MMAP, ci poate fi completată și din surse externe ministerului, inclusiv din sectorul privat și din inițiative corporative de responsabilitate socială.

În prezent, finanțarea este asigurată dintr-o combinație de surse publice naționale și europene, cu roluri diferite și cu un nivel variabil de stabilitate. Bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, acoperă în principal cheltuielile de funcționare ale instituțiilor centrale cu atribuții în domeniul biodiversității, precum și finanțarea Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării. Alocările bugetare sunt însă concentrate aproape exclusiv asupra costurilor administrative și de funcționare, fără a asigura, în mod sistematic, resursele necesare pentru implementarea efectivă a măsurilor de conservare, restaurare sau monitorizare a biodiversității.

O parte importantă a costurilor de funcționare ale administrațiilor ariilor naturale protejate este acoperită de Regia Națională a Pădurilor - Romsilva, care administrează un număr semnificativ de parcuri naționale și naturale. Această finanțare este asigurată din venituri proprii și nu printr-un mecanism bugetar dedicat conservării biodiversității, ceea ce conduce la diferențe semnificative în capacitatea administrativă și operațională între ariile protejate administrate de Romsilva și cele gestionate de alte structuri sau autorități publice locale. În paralel, bugetele administrațiilor publice locale sunt utilizate punctual pentru susținerea unor arii naturale protejate administrate de acestea, însă aceste alocări sunt dependente de prioritățile stabilite la nivel teritorial și nu sunt integrate într-un cadru național unitar de finanțare.

În acest context, fondurile europene au reprezentat, în ultimii ani, principala sursă de finanțare pentru activitățile de conservare a biodiversității. Prin programe precum POS Mediu, POIM, PDD, PNRR, PNDR/PS PAC, POAT și LIFE au fost finanțate elaborarea și verificarea planurilor de management, realizarea planurilor de acțiune pentru specii, activități de monitorizare, implementarea unor măsuri de conservare și acordarea de compensații. Această dependență accentuată de finanțarea europeană face însă ca implementarea măsurilor de conservare să fie strâns legată de ciclurile de programare și de condiționalitățile specifice fiecărui program, limitând continuitatea intervențiilor.

Rolul Administrației Fondului pentru Mediu în finanțarea biodiversității a fost, până în prezent, unul marginal. Analizele indică faptul că, în ultimul deceniu, alocările destinate acestui domeniu au reprezentat aproximativ 0,2% din bugetul total al AFM, fără existența unor linii de finanțare dedicate explicit conservării biodiversității și administrării ariilor naturale protejate. Această situație evidențiază lipsa unui instrument financiar național capabil să susțină în mod constant obiectivele de conservare asumate.

Dezechilibrele structurale ale sistemului de finanțare devin evidente chiar și în raport cu nevoile actuale ale rețelei de arii naturale protejate, care acoperă aproximativ un sfert din suprafața României. Finanțarea disponibilă este insuficientă pentru implementarea completă a măsurilor de management necesare atingerii stării favorabile de conservare a speciilor și habitatelor de interes comunitar, iar obligațiile asumate de România în cadrul rețelei Natura 2000 sunt îndeplinite, în mare măsură, prin proiecte finanțate din fonduri europene.

În actualul ciclu de programare, aceste dificultăți sunt accentuate de reducerea semnificativă a resurselor disponibile prin Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, care reprezintă principala sursă europeană pentru finanțarea biodiversității. Deși alocarea totală pentru acest domeniu se ridică la aproximativ 180 milioane EUR, aceasta este considerabil sub necesarul estimat prin Cadrul de Acțiune Prioritar pentru rețeaua Natura 2000 2021-2027, care indică un necesar anual de peste 500 milioane EUR. Diferența dintre necesar și resursele disponibile este amplificată de dificultăți structurale în accesarea și implementarea fondurilor, inclusiv limitarea tipurilor de beneficiari eligibili, centralizarea excesivă a proceselor de implementare și capacitatea administrativă insuficientă pentru gestionarea proiectelor complexe.

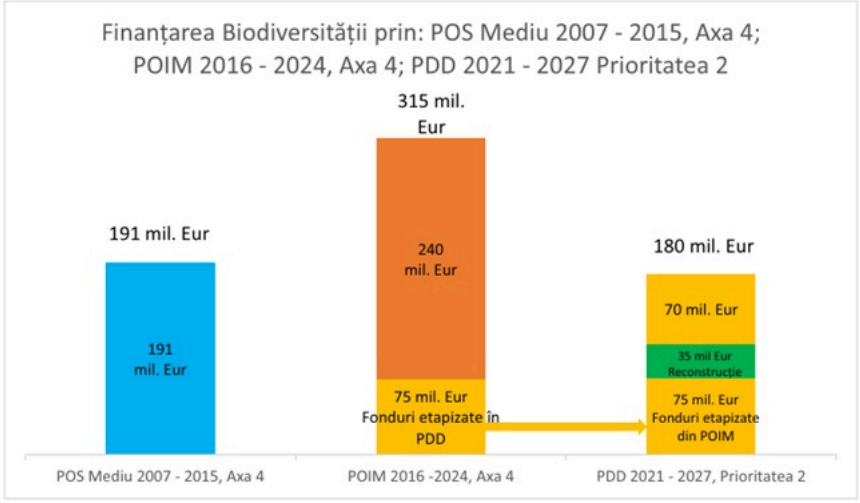

Figura 14 - Finanțarea biodiversității

Un element critic al situației actuale îl reprezintă lipsa unui mecanism național dedicat de finanțare a biodiversității, care să asigure alocări bugetare stabile și predictibile. Deși cadrul legislativ național prevede explicit, prin OUG nr. 57/2007, obligația asigurării resurselor financiare necesare administrării ariilor naturale protejate din bugetul autorității publice centrale pentru protecția mediului, această prevedere nu este reflectată în alocări bugetare corespunzătoare. În prezent, doar Rezervația Biosferei Delta Dunării beneficiază de finanțare directă și constantă de la bugetul de stat, în timp ce restul parcurilor naționale și naturale depind în mare măsură de surse alternative, precum Romsilva sau

bugetele locale, o situaţie care este atipică în context european.
Având în vedere extinderea progresivă a reţelei de arii naturale protejate, obligaţiile asumate prin legislaţia europeană şi internaţională, precum şi cerinţele asociate implementării Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal şi viitorului Plan Naţional de Restaurare a Naturii, devine evidentă necesitatea consolidării finanţării publice naţionale pentru biodiversitate. Aceasta presupune nu doar mobilizarea mai eficientă a resurselor existente, inclusiv la nivelul Fondului pentru Mediu, ci şi crearea unui cadru financiar coerent, predictibil şi corelat direct cu obiectivele strategice ale României în domeniul conservării biodiversităţii.

Capitolul 6 Strategia naţională pentru conservarea biodiversităţii

6.1. Viziune generală

Viziunea Strategiei Naţionale pentru Conservarea Biodiversităţii este de a consolida un cadru coerent, modern şi eficient pentru protejarea, refacerea şi utilizarea durabilă a biodiversităţii României, în acord cu responsabilităţile asumate la nivel internaţional prin Convenţia privind Diversitatea Biologică şi cu direcţiile stabilite prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal. Strategia naţională urmăreşte să integreze aceste orientări globale într-o abordare adaptată contextului naţional, capabilă să asigure menţinerea funcţionalităţii ecosistemelor, utilizarea durabilă a resurselor naturale şi consolidarea contribuţiei biodiversităţii la bunăstarea oamenilor şi la dezvoltarea durabilă.
Documentul exprimă continuitatea politicilor naţionale de conservare, păstrând obiectivele strategice majore definite anterior, care şi-au demonstrat relevanţa şi valoarea în timp. Aceste obiective sunt însă dezvoltate printr-o actualizare a direcţiilor operaţionale şi a instrumentelor de implementare, reflectând evoluţiile legislative, ştiinţifice şi instituţionale recente. Strategia naţională promovează o abordare adaptativă şi orientată spre rezultate, care valorifică experienţa acumulată şi răspunde provocărilor actuale generate de presiunile asupra naturii, schimbările climatice şi dinamica utilizării terenurilor.
Implementarea măsurilor prevăzute de prezenta Strategie naţională şi de Planul Naţional de Acţiune se realizează cu respectarea principiului menţinerii şi consolidării competitivităţii agriculturii româneşti, al evitării dublei reglementări faţă de condiţionalităţile PAC deja aplicabile şi al prevenirii relocării producţiei agricole naţionale către state terţe cu standarde de mediu inferioare celor din UE. Fermierii şi crescătorii de animale sunt recunoscuţi ca parteneri esenţiali în conservarea biodiversităţii, iar contribuţia lor este valorificată prin instrumentele de sprijin menţionate în prezenta Strategie naţională.
În ansamblu, viziunea strategică urmăreşte consolidarea unei politici publice mature şi responsabile în domeniul biodiversităţii, orientată spre colaborare interinstituţională, integrare sectorială şi fundamentarea deciziei pe date şi evaluări robuste. Strategia naţională oferă astfel un cadru predictibil şi coerent pentru acţiunea naţională în următorul deceniu, contribuind la realizarea obiectivelor internaţionale şi la protejarea pe termen lung a patrimoniului natural al României.
În implementarea măsurilor din prezenta strategie naţională se vor avea în vedere următoarele principii:
1. Principiul securităţii alimentare şi al competitivităţii agriculturii - Gestionarea durabilă a terenurilor agricole se realizează cu respectarea simultană a obiectivelor privind conservarea biodiversităţii, securitatea alimentară, competitivitatea agriculturii şi viabilitatea economică a exploataţiilor agricole.
2. Principiul "restricţie = compensare" - Orice măsură care limitează utilizarea terenurilor agricole sau reduce potenţialul productiv al exploataţiilor se aplică numai cu instituirea unor mecanisme de compensare financiară integrală, calculată pe baza pierderii reale de venit.
3. Principiul consultării obligatorii - Elaborarea şi actualizarea măsurilor sectoriale aferente agriculturii se realizează cu consultarea organizaţiilor profesionale reprezentative din domeniul agricol, în condiţiile legii.
4. Principiul fundamentării ştiinţifice şi al evaluării de impact - Măsurile de conservare care limitează activităţile agricole se fundamentează pe evaluări ştiinţifice actualizate, pe analiza riscului specific habitatelor şi speciilor vizate şi pe o analiză de impact economic şi social, cu respectarea principiului proporţionalităţii.
5. Principiul diferenţierii - Evaluarea impactului agriculturii asupra biodiversităţii diferenţiază între activităţile desfăşurate cu respectarea legislaţiei aplicabile (condiţionalităţi PAC, GAEC, SMR) şi cazurile de nerespectare a obligaţiilor legale.
6. Principiul menţinerii competitivităţii - Implementarea măsurilor prevăzute în Strategia naţională se realizează cu respectarea principiului menţinerii competitivităţii agriculturii româneşti şi al prevenirii relocării producţiei agricole către state sau regiuni cu standarde de mediu inferioare.
7. Principiul disponibilităţii alternativelor - Măsurile privind reducerea utilizării produselor de protecţie a plantelor vor fi implementate numai atunci când există alternative eficiente, omologate şi viabile din punct de vedere tehnic şi economic pentru fermieri.
8. Principiul "fără dublă reglementare" - Implementarea prezentei strategii naţionale nu poate conduce la instituirea unor restricţii suplimentare asupra activităţilor agricole care dublează sau contravin cerinţelor deja aplicabile beneficiarilor plăţilor directe din PAC, decât prin act normativ adoptat cu consultarea organizaţiilor profesionale şi pe baza unei analize de impact.

În concordanţă cu orientările Cadrului Global Kunming-Montreal, România urmăreşte, pentru perioada 2026-2030, contribuţia la realizarea celor patru direcţii de acţiune stabilite la nivel global:
- Direcţia de acţiune A - menţinerea, restaurarea şi îmbunătăţirea stării ecosistemelor şi speciilor;
- Direcţia de acţiune B - promovarea utilizării durabile a biodiversităţii şi a contribuţiilor naturii la oameni;
- Direcţia de acţiune C - asigurarea accesului la resurse genetice şi împărţirea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea acestora;
- Direcţia de acţiune D - consolidarea cadrului de implementare, inclusiv prin mecanisme legislative, instituţionale, financiare, educaţionale şi ştiinţifice adecvate.

În cadrul acestor direcţii de acţiune, strategia naţională stabileşte obiectivele naţionale ale României, care contribuie la atingerea ţintelor KM-GBF şi reflectă priorităţile interne:
În cadrul Direcţiei de acţiune A, România urmăreşte:
- Obiectivul general A1. Asigurarea coerenţei şi a managementului eficient al reţelei naţionale de arii naturale protejate;
- Obiectivul general A2. Asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile şi habitatele protejate;
- Obiectivul general A3. Îmbunătăţirea stării de conservare a speciilor şi ecosistemelor/habitatelor, inclusiv prin restaurarea ecologică a acestora;
- Obiectivul general A4. Conservarea ex-situ.

În cadrul Direcţiei de acţiune B, obiectivele naţionale vizează:
- Obiectivul general B1. Utilizarea durabilă a componentelor diversităţii biologice;
- Obiectivul general B2. Controlul speciilor invazive;
- Obiectivul general B3. Susţinerea şi promovarea cunoştinţelor, inovaţiilor şi practicilor tradiţionale.

În cadrul Direcţiei de acţiune C, România urmăreşte:
- Obiectivul general C1. Accesul la resurse genetice şi împărţirea echitabilă a beneficiilor ce decurg din utilizarea acestora (ABS).

În cadrul Direcţiei de acţiune D, strategia naţională include:
- Obiectivul general D1. Dezvoltarea cadrului legislativ şi instituţional general şi asigurarea resurselor financiare;
- Obiectivul general D2. Dezvoltarea cercetării ştiinţifice şi promovarea transferului de tehnologie;
- Obiectivul general D3. Comunicarea, educarea şi conştientizarea publicului. Prin această structură, strategia naţională asigură o integrare coerentă între priorităţile globale şi necesităţile naţionale, oferind un cadru clar pentru acţiunea României până în 2030 şi reafirmând angajamentul de a contribui activ la implementarea Cadrului Global Kunming-Montreal.

6.2. Direcţii de acţiune şi obiective generale în contextul cadrului global pentru biodiversitate 2050

Obiectivele generale prevăzute în strategia naţională sunt formulate în concordanţă cu direcţiile stabilite prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal şi reflectă angajamentul României de a contribui la eforturile internaţionale de oprire şi inversare a pierderii biodiversităţii până în 2030. Procesul de definire a obiectivelor naţionale a pornit de la arhitectura strategică deja existentă, care s-a dovedit aplicabilă şi relevantă, fiind însă actualizată pentru a integra cerinţele cadrului global şi evoluţiile sectoriale recente.
În acest context, obiectivele generale derivă atât din priorităţile strategice istorice ale României, cât şi din elementele de noutate introduse de KM-GBF. Fiecare direcţie de acţiune şi obiectiv general este detaliat prin obiective specifice şi acţiuni adaptate cadrului instituţional naţional, cu accent pe consolidarea capacităţii administrative, integrarea biodiversităţii în politicile sectoriale, îmbunătăţirea gestionării ariilor protejate şi restaurarea ecosistemelor degradate.
Pentru monitorizarea progresului, strategia naţională utilizează două categorii de instrumente: indicatorii incluşi în sistemul de monitorizare asociat Cadrului Kunming- Montreal, necesari pentru evaluarea contribuţiei României la obiectivele globale, şi indicatorii de performanţă definiţi la nivel naţional, utilizaţi pentru urmărirea implementării concrete a acţiunilor şi pentru evaluarea eficienţei acestora. Aceste instrumente sunt complementare şi reflectă atât obligaţiile de raportare internaţională, cât şi nevoile de gestionare internă a politicilor de biodiversitate.
Structura obiectivelor generale şi a mecanismelor de monitorizare asigură o coerenţă deplină între cadrul global şi priorităţile interne, permiţând României să contribuie activ la realizarea ţintelor internaţionale, în timp ce îşi consolidează capacitatea de protejare şi valorificare durabilă a patrimoniului natural.
Pentru a evidenţia modul în care obiectivele generale contribuie la implementarea cadrului global, strategia naţională include o analiză de corespondenţă între obiectivele generale şi direcţiile de acţiune şi ţintele Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal. Această analiză are rolul de a evidenţia alinierea strategică şi de a oferi o imagine de ansamblu asupra contribuţiei României la obiectivele globale.
Tabel 2 - Contribuţiile obiectivelor naţionale la implementarea Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal

Obiective generale	Cadrul Global pentru
	Directii de acţiune
	A
A1. Asigurarea coerenţei şi a managementului eficient al reţelei naţionale de arii naturale protejate	▒
A2. Asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile şi habitatele protejate	▒

Obiective generale	Cadrul Global pentru
	Directii de acţiune
	B
A1. Asigurarea coerenţei şi a managementului eficient al reţelei naţionale de arii naturale protejate	
A2. Asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile şi habitatele protejate	

Obiective generale	Cadrul Global pentru
	Directii de acţiune
	C
A1. Asigurarea coerenţei şi a managementului eficient al reţelei naţionale de arii naturale protejate	
A2. Asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile şi habitatele protejate	

Obiective generale	Cadrul Global pentru
	Directii de acţiune
	D
A1. Asigurarea coerenţei şi a managementului eficient al reţelei naţionale de arii naturale protejate	
A2. Asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile şi habitatele protejate	

A.3 îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și ecosistemelor/habitatelor, inclusiv prin restaurarea ecologică a acestora	▒				
A4. Conservarea ex-situ	▒				
B1. Utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice		▒			
B2. Controlul speciilor invazive		▒			
B3. Susținerea și promovarea cunoștințelor, inovațiilor și practicilor tradiționale		▒			
C1. Accesul la resurse genetice și împărțirea echitabilă a beneficiilor ce decurg din utilizarea acestora (ABS)			▒		
D1. Dezvoltarea cadrului legislativ și instituțional general și asigurarea resurselor financiare				▒	
D2. Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie				▒	
D3. Comunicarea, educarea și conștientizarea publicului				▒	

În continuare sunt prezentate direcțiile de acțiune ale Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal și obiectivele generale asociate acestora, care structurează intervențiile strategiei naționale pentru perioada 2026-2030.

Direcția de acțiune A: Integritatea, conectivitatea și reziliența ecosistemelor sunt menținute, consolidate sau restaurate; extincția speciilor amenințate provocată de om este stopată; până în 2050 riscul și rata de extincție se reduc de zece ori; diversitatea genetică este menținută.
Direcția de acțiune a Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal vizează menținerea, consolidarea și restaurarea integrității, conectivității și rezilienței ecosistemelor, precum și stoparea extincției speciilor provocate de activitățile umane și menținerea diversității genetice. În context național, acest scop reprezintă fundamentul intervențiilor strategice în domeniul conservării biodiversității, având în vedere diversitatea biogeografică ridicată a României, extinderea semnificativă a rețelei de arii naturale protejate și presiunile cumulative exercitate asupra ecosistemelor și speciilor.
Pentru România, atingerea Direcția de acțiune A presupune consolidarea funcționalității rețelei naționale de arii naturale protejate, îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor, accelerarea restaurării ecosistemelor degradate și asigurarea unui cadru coerent pentru conservarea diversității genetice, inclusiv prin măsuri ex situ complementare. Implementarea acestui scop se bazează pe integrarea obiectivelor de conservare în politicile sectoriale relevante, pe întărirea capacității instituționale și pe utilizarea managementului adaptativ, fundamentat pe date științifice și sisteme de monitorizare funcționale.
Obiectivele generale încadrate sub Direcția de acțiune A reflectă atât angajamentele asumate de România la nivel european și internațional, cât și continuitatea politicilor naționale de conservare, fiind orientate către creșterea eficienței managementului, reducerea riscurilor de degradare și asigurarea pe termen lung a capitalului natural ca bază a dezvoltării durabile.

Obiectivul general A1. ASIGURAREA COERENȚEI și A MANAGEMENTULUI EFICIENT AL REȚELEI NAȚIONALE DE ARII NATURALE PROTEJATE
Obiectivul general A1 vizează consolidarea coerenței ecologice, instituționale și funcționale a rețelei naționale de arii naturale protejate, precum și creșterea eficienței managementului acesteia, în vederea menținerii funcționalității ecosistemelor, îmbunătățirii stării de conservare a speciilor și habitatelor și atingerii țintelor asumate la nivel european și internațional.
Rețeaua națională de arii naturale protejate are o acoperire semnificativă, incluzând aproximativ 1.578 de arii naturale protejate, cu o suprafață cumulată de circa 5,6 milioane ha, reprezentând aproximativ 24% din teritoriul național. Aceasta cuprinde 13 parcuri naționale, 16 parcuri naturale și 917 rezervații naturale, rezervații științifice și monumente ale naturii, precum și componenta europeană Natura 2000, formată din 171SPA și 435 SCI, dintre care 241 au fost deja desemnate oficial ca SAC. Rețeaua include, totodată, arii cu recunoaștere internațională, respectiv 2 Rezervații ale Biosferei UNESCO, 20 de situri Ramsar, 2 situri înscrise în Patrimoniul Mondial Natural UNESCO și 5 propuneri aflate pe lista candidată: Codrul Secular Slătioara, Sinpetru, Pietrosul Rodnei (1991), Masivul Retezat (1991) și Peștera Movile (2024).
Deși extinsă, rețeaua necesită în continuare optimizare din perspectiva reprezentativității, conectivității și a zonării interne. România este singura țară din Uniunea Europeană care include cinci regiuni biogeografice distincte, iar nivelul de protecție diferă între acestea: peste 35% în regiunea alpină, peste 60% în regiunea pontică, 26-27% în regiunea continentală, 15-18% în regiunea stepică și aproximativ 12-15% în regiunea panonică. Analizele de suficiență științifică indică un grad de conformitate de peste 90% pentru habitatele terestre și speciile vizate, însă persistă necesitatea completării lacunelor de desemnare a ariilor, a consolidării coridoarelor ecologice și a extinderii zonelor de protecție strictă, în special pentru atingerea țintelor de 25% suprafață protejată și 5 % protecție strictă până în 2030. Până la această data nu a fost finalizat demersul privind cadastrarea ariilor naturale la nivelul României, demers care să permită stabilirea suprafețelor concrete aflate sub regimul ariilor protejate.
În acest context, devin prioritare măsurile privind desemnarea de noi situri Natura 2000 și a zonelor prioritare pentru biodiversitate în interiorul ariilor protejate (pentru obiectivul 5% protecție strictă), revizuirea zonării interne a parcurilor naționale în acord cu cerințele categoriei IUCN II, clarificarea regimului zonelor tampon ale siturilor UNESCO, precum și desemnarea și integrarea coridoarelor ecologice în documentele de planificare teritorială. Aceste masuri vor fi fundamentate pe date și analize robuste, ca urmare a unor consultări interministeriale ce presupun cooperarea între MMAP și alte autorități publice centrale cu atribuții sectoriale relevante, inclusiv Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Ministerul Energiei, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenorialului și Turismului, Ministerul Apărării Naționale, precum și ca urmare a consultărilor desfășurate cu autoritățile locale. Coordonarea între aceste instituții reprezintă o condiție esențială în desemnarea de noi situri Natura 2000 respectiv a zonelor prioritare pentru diversitate.
Totodată, este necesară reglementarea zonării interne/funcționale a siturilor Natura 2000 și consolidarea cooperării transfrontaliere pentru gestionarea coordonată a ecosistemelor și speciilor cu distribuție transfrontalieră.
Din punct de vedere instituțional, sistemul se află într-un proces de reorganizare și consolidare, în care rolul central revine MMAP și ANMAP, aceasta din urmă fiind instituită prin HG nr. 311/2025. Agenția funcționează prin 41 de direcții județene și Direcția pentru Protecția Mediului și Arii Protejate a Municipiului București, în timp ce administrarea directă a unor arii protejate implică și alte entități, inclusiv RNP - Romsilva, care administrează 23 de parcuri naționale și naturale, respectiv ARBDD, cu regim special. În acest cadru, eficiența managementului depinde de existența unor proceduri operaționale standardizate și de funcționarea unor structuri de management adecvate pentru toate ariile protejate, inclusiv prin mecanisme de administrare sau co- administrare care să permită implicarea autorităților locale, instituțiilor de învățământ superior, institutelor de cercetare și organizațiilor neguvernamentale.
Capacitatea administrativă rămâne însă insuficientă în raport cu nevoile reale ale sistemului. Deși statul de funcții al ANMAP prevede 2.001 posturi, doar aproximativ 450-490 sunt dedicate în mod specific managementului ariilor protejate, iar la nivel național activează efectiv în sectorul biodiversității doar aproximativ 260 de angajați, dintre care aproximativ 175 au atribuții directe de monitorizare în structurile teritoriale, ceea ce înseamnă în medie doar 4 angajați pe județ. Această subdimensionare afectează monitorizarea în teren, implementarea măsurilor de conservare, precum și capacitatea de reacție la presiunile asupra biodiversității. în consecință, sunt necesare auditarea sistemului de administrare, dezvoltarea de proceduri operaționale unitare, consolidarea competențelor profesionale și diversificarea structurilor de management/co-management.
Comisia Mondială privind Ariile Protejate oferă un cadru general pentru evaluarea eficienței de management atât a ariilor protejate individuale, cât și a sistemelor de arii protejate, pentru a veni în sprijinul managerilor și altor factori interesați și pentru a contribui la armonizarea evaluării eficienței în întreaga lume.
Problematica evaluării managementului este o necesitate strategică, dar marcată de lacune metodologice și administrative profunde.
În România nu există o singură "metodologie națională" unică și obligatorie impusă prin lege pentru toate tipurile de arii protejate, însă sunt utilizate metodologiile internaționale consacrate, menționate mai sus, adaptate contextului local, care servesc drept standarde de facto în evaluarea eficienței managementului. Aceste metodologii au fost introduse și promovate, iar MMAP a realizat o evaluare a eficienței managementului folosind Protected Area Management Effectiveness (PAME) pentru parcurile naturale și naționale, datele vizând această evaluare regăsindu-se în "The Global Database on Protected Area Management Effectiveness (GD-PAME)" gestionată de UNEP: https://www.protectedplanet.net/en/thematic-areas/protected-areas-management-effectiveness-pame?tab=Data
Utilizarea acestor metodologii ajută România să își îndeplinească angajamentele asumate prin Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD), care solicită statelor membre să raporteze periodic progresul în managementul sistemelor naționale de arii protejate. De asemenea, aplicarea unor astfel de instrumente este adesea o cerință obligatorie pentru proiectele finanțate prin mecanisme internaționale (cum ar fi GEF).
O problemă centrală identificată este lipsa unei metodologii unice de evaluare, impusă prin legislația națională, care să fie aplicabilă tuturor categoriilor de arii protejate. Deși România utilizează instrumente internaționale consacrate, precum METT (Management Effectiveness Tracking Tool) sau RAPPAM (Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management), acestea sunt aplicate fragmentat, adesea doar în contextul proiectelor cu finanțare externă. În lipsa unui cadru legal obligatoriu care să impună evaluări periodice, procesul rămâne unul voluntar sau bazat pe cerințele finanțatorilor, ceea ce împiedică o monitorizare coerentă pe termen lung la nivelul întregului sistem național.
În baza contractelor de administrare a ariilor naturale protejate, Regia Națională a Pădurilor - Romsilva, ca principal administrator, precum și celelalte entități care dețin calitatea de administrator, au obligația de a transmite către Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate (fosta ANANP) o serie de rapoarte periodice care vizează atât activitatea administrativă, cât și starea de conservare a biodiversității, în baza Deciziei Președintelui ANANP nr. 142/09.10.2017 privind evaluarea periodică a administratorilor/custozilor. Însă acest standard nu se poate aplica pentru ariile protejate aflate în administrarea direct a ANMAP și nu a fost aplicat până în prezent.
O altă componentă critică a obiectivului vizează planificarea și implementarea managementului. La începutul anului 2026, gradul de acoperire cu planuri de management pentru rețeaua Natura 2000 a ajuns la aproximativ 65%. În cazul parcurilor naționale și naturale, 27 din totalul de 29 de arii dispun de planuri de management aprobate, ceea ce reprezintă un grad de acoperire de 93%. Pentru siturile Natura 2000,111 din cele 171SPA au planuri aprobate, iar în cazul SCI/SAC, un număr de 278 din totalul de 435 funcționează sub un regim de management planificat, reprezentând

aproximativ 64%. Deşi progresul este semnificativ, persistă întârzieri în elaborarea, actualizarea şi aprobarea planurilor, generate de complexitatea procedurilor de avizare, de calitatea neuniformă a documentaţiilor şi de dependenţa de finanţări externe. Din acest motiv, este necesară asigurarea planurilor de management pentru toate ariile naturale protejate şi corelarea acestora cu măsuri efectiv implementabile.
Eficienţa managementului depinde, de asemenea, de integrarea Obiectivelor Specifice de Conservare (OSC) în planificare, evaluare şi monitorizare. La nivelul anului 2025, toate siturile Natura 2000 beneficiază de obiective specifice de conservare aprobate, ceea ce reprezintă un progres major pentru fundamentarea măsurilor şi a evaluării adecvate. Cu toate acestea, aproximativ 30% din parametrii incluşi în OSC nu au încă stabilite valori ţintă concrete, în special pentru speciile de păsări, ceea ce limitează utilizarea lor deplină în cuantificarea impactului şi monitorizarea progresului. În consecinţă, actualizarea şi completarea acestor valori ţintă, precum şi digitalizarea şi integrarea lor într-un sistem informatic funcţional, reprezintă condiţii esenţiale pentru un management adaptativ şi coerent.
Implementarea măsurilor de conservare este în prezent inegală. Măsurile pasive, bazate pe reglementare şi control prin procedurile de evaluare de mediu şi evaluare adecvată, sunt relativ bine integrate. În schimb, măsurile active de conservare şi restaurare depind în mare măsură de proiecte finanţate din surse externe şi de capacitatea administrativă de implementare. Această situaţie este agravată de subfinanţarea cronică a sistemului: în anul 2023, bugetul total alocat funcţionării a fost de 51,2 milioane lei, din care 48,6% a reprezentat cheltuieli de personal. În plus, în perioadele de programare anterioare s-a pierdut definitiv aproximativ 22% din alocarea financiară iniţială, iar în prezent aproximativ 38% din bugetul total disponibil al Programului Dezvoltare Durabilă este blocat prin mecanismul de fazare al proiectelor întârziate. În aceste condiţii, creşterea gradului de implementare a măsurilor de conservare, inclusiv prin Fondul de Mediu, bugetul de stat şi fonduri europene, este esenţială pentru eficienţa reală a managementului.
Un element determinant pentru acceptarea şi aplicarea măsurilor de conservare îl reprezintă funcţionarea sistemului de compensaţii. În absenţa unor plăţi compensatorii predictibile şi adecvate pentru utilizatorii de terenuri agricole şi forestiere şi pentru proprietarii de păduri supuse restricţiilor de exploatare, creşte riscul de neconformare şi de conflict cu obiectivele de conservare. Din acest motiv, dezvoltarea şi aplicarea metodologiilor şi normelor necesare alocării plăţilor compensatorii reprezintă o condiţie-cheie pentru implementarea măsurilor prevăzute în planurile de management şi pentru menţinerea coerenţei sistemului.
Per ansamblu, Obiectivul general A1 urmăreşte trecerea de la o reţea extinsă, dar încă neuniform funcţională, la un sistem coerent, reprezentativ, bine conectat şi administrat eficient, susţinut de structuri instituţionale adecvate, planuri de management operaţionale, obiective de conservare cuantificabile, măsuri implementate efectiv şi mecanisme financiare care să permită atât conservarea biodiversităţii, cât şi cooperarea cu actorii locali.
În aplicarea prezentului obiectiv, orice restricţii prezente sau viitoare impuse prin măsurile de conservare prevăzute de Strategia naţională şi de Planul naţional de acţiune pentru conservarea biodiversităţii 2026-2030, care generează pierderi de venit sau costuri suplimentare pentru activităţi de agricultură şi silvicultură desfăşurate în Siturile Natura 2000, vor fi însoţite de mecanisme de compensare financiară adecvate. Pierderile de venit generate ca urmare a aplicării restricţiilor aplicate în Siturile Natura 2000 vor fi compensate dedicate, elaborate şi operaţionalizate în conformitate cu legislaţia specifică. Metodologia şi calculul aferent plăţilor compensatorii vor fi realizate anterior desemnării de noi arii naturale protejate.
Obiectivele specifice pentru asigurarea coerenţei şi a managementului eficient al reţelei naţionale de arii naturale protejate
- A.1.1 Consolidarea, optimizarea şi extinderea reţelei naţionale de arii naturale protejate până la 25% protecţie şi desemnarea de zone prioritare pentru biodiversitate pentru a atinge de ţinta 5% protecţie strictă, până în 2030;
- A. 1.2. Dezvoltarea capacităţii de administrare a ariilor naturale protejate în România a instituţiilor cu atribuţii prevăzute de lege;
- A.1.3. Asigurarea funcţionării unor structuri de management pentru toate ariile naturale protejate;
- A.1.4 Elaborarea, actualizarea şi implementarea planurilor de management pentru ariile naturale protejate;
- A.1.5. Dezvoltarea şi aplicarea metodologiilor şi normelor necesare alocării plăţilor compensatorii;

Obiectivul general A2. ASIGURAREA UNEI STĂRI FAVORABILE DE CONSERVARE PENTRU SPECIILE şi HABITATELE PROTEJATE
Obiectivul general A2 urmăreşte asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile protejate, ca element central al menţinerii diversităţii biologice şi al respectării obligaţiilor asumate la nivel european şi internaţional.
Asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile protejate constituie o direcţie strategică fundamentală a politicilor naţionale privind biodiversitatea, fiind strâns corelată atât cu angajamentele asumate de România prin Directivele Habitate (92/43/CEE) şi Păsări (2009/147/CE), cât şi cu obiectivele stabilite la nivel global prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, adoptat în anul 2022. Menţinerea sau restabilirea stării de conservare favorabile a speciilor reprezintă o condiţie esenţială pentru protejarea patrimoniului natural naţional şi pentru asigurarea funcţionării durabile a ecosistemelor.
Fundamentarea eficientă a măsurilor de protecţie, management şi restaurare depinde în mod direct de evaluarea corectă a riscului de dispariţie şi a gradului de periclitare al speciilor. În acest context, evaluările bazate pe criterii ştiinţifice recunoscute la nivel internaţional constituie premisa necesară pentru orientarea deciziilor de conservare şi pentru prioritizarea intervenţiilor.
De-a lungul timpului, în România au fost realizate demersuri punctuale de evaluare a stării unor grupe taxonomice, materializate prin elaborarea unor lucrări de tip listă roşie, precum Cartea Roşie a Vertebratelor din România (2005), Cartea Roşie a Plantelor Vasculare din România (2009) sau liste tematice referitoare la macrofite, biofite, nevertebrate, fluturi, pesti şi mamifere din Marea Neagră, utilizate ca indicatori ai stării biodiversităţii marine. Cu toate acestea, aceste iniţiative au rămas fragmentare, neintegrate într-un cadru naţional coerent şi neconsacrate prin acte normative care să le confere caracter obligatoriu şi aplicabilitate practică.
Absenţa unui demers coordonat la nivel naţional, bazat pe criteriile standardizate ale Uniunii Internaţionale pentru Conservarea Naturii (IUCN), sau pe utilizarea parţială a criteriilor IUCN, a condus la menţinerea unor informaţii eterogene, parţial depăşite şi dificil de corelat între diferitele grupe taxonomice. Un aspect important îl reprezintă faptul că, în România, listele roşii sunt în continuare publicate predominant în format tipărit, ceea ce îngreunează accesul, actualizarea şi integrarea lor într-o bază de date naţională care să permită utilizarea operaţională a acestor informaţii. În consecinţă, listele roşii existente nu au putut fi utilizate în mod coerent ca instrument strategic pentru fundamentarea politicilor şi măsurilor de conservare a speciilor de floră şi faună.
În plus, chiar şi în situaţiile în care au fost realizate evaluări privind gradul de periclitare al unor specii, lipsa adoptării oficiale a unei liste roşii naţionale a fost însoţită de absenţa unor reglementări clare referitoare la măsurile de intervenţie, restricţie sau management aplicabile speciilor ameninţate. Acest context a limitat eficienţa protecţiei legale, determinând aplicarea unor măsuri preponderent reactive, sporadice şi insuficient adaptate nivelului real de risc.
Prin urmare, atingerea obiectivului de asigurare a unei stări favorabile de conservare pentru speciile protejate impune consolidarea cadrului naţional de evaluare şi reglementare, prin elaborarea şi adoptarea unei liste roşii naţionale unitare, actualizate şi fundamentate ştiinţific, integrată într-un sistem funcţional de monitorizare, management adaptativ şi intervenţie. Totodată, este necesară recunoaşterea faptului că situaţia speciilor la nivel naţional prezintă variaţii semnificative în funcţie de grupul taxonomic, distribuţia spaţială, cerinţele ecologice specifice şi gradul de periclitare, aspecte care trebuie reflectate în mod diferenţiat în măsurile de conservare propuse.
Contextul actual şi necesitatea consolidării conservării speciilor protejate
Asigurarea unei stări favorabile de conservare a speciilor şi habitatelor protejate reprezintă obiectivul fundamental al tuturor demersurilor de conservare şi management implementate în cadrul reţelei de arii naturale protejate Natura 2000, precum şi al celorlalte categorii de arii naturale protejate care au ca scop conservarea speciilor şi habitatelor naturale. Acest obiectiv constituie cadrul de referinţă pentru politicile şi măsurile naţionale de conservare a biodiversităţii, fiind direct corelat cu obligaţiile asumate de România prin legislaţia europeană şi internaţională.
La nivel naţional, conform ultimului Raport naţional privind starea de conservare în baza art. 12 al Directivei Păsări, tendinţele pe termen scurt indică faptul că 4,7% dintre speciile de păsări prezintă o tendinţă de declin, 2,4% au o tendinţă stabilă, 7,1% sunt în creştere, în timp ce pentru 85,8% dintre specii tendinţa este necunoscută, ceea ce evidenţiază existenţa unor lacune semnificative în monitorizare şi evaluare.
În ceea ce priveşte speciile şi habitatele, cu excepţia speciilor de păsări, datele furnizate de ultimul Raport naţional privind starea de conservare în baza art. 17 al Directivei Habitate arată că, la nivelul României, 20% dintre evaluările speciilor indică o stare de conservare favorabilă, 8,4% o stare necunoscută, în timp ce 67,2% sunt încadrate ca nefavorabile-necorespunzătoare, iar 5,4% ca nefavorabile-proaste. În cazul habitatelor, 63,3% dintre evaluări indică o stare de conservare favorabilă, 1,2% o stare necunoscută, 28,3% o stare nefavorabilă-necorespunzătoare, iar 7,2% o stare nefavorabilă-proastă. Aceste rezultate subliniază necesitatea intensificării şi extinderii măsurilor de conservare dincolo de limitele ariilor naturale protejate.
În acest context, este esenţială consolidarea şi extinderea eforturilor de îmbunătăţire a stării de conservare a speciilor şi habitatelor, în condiţiile în care măsurile aplicate până în prezent nu au fost implementate într-un mod consecvent şi coerent la nivel naţional. Alocările financiare disponibile prin Programul Operaţional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020 au creat premise favorabile pentru implementarea măsurilor active de conservare prevăzute în planurile de management ale ariilor naturale protejate, însă aceste intervenţii au fost limitate în principal la interiorul acestora, fără a acoperi în mod adecvat zonele din afara ariilor protejate.
În lipsa unor reglementări specifice şi a unui cadru instituţional adecvat pentru asigurarea unei stări de conservare favorabile a speciilor strict protejate de interes comunitar şi a speciilor protejate de interes naţional situate în afara ariilor naturale protejate, conservarea acestora se realizează în prezent aproape exclusiv în interiorul ariilor protejate. În afara acestora, aplicarea prevederilor legale care stabilesc măsuri generale de protecţie este dificilă şi adesea ineficientă. În acest sens, Planurile Naţionale de Acţiune pentru Conservarea Speciilor Protejate reprezintă un instrument esenţial pentru stabilirea şi aplicarea unor măsuri specifice de conservare, atât în interiorul, cât şi în afara ariilor naturale protejate.
Având în vedere posibilitatea finanţării elaborării Planurilor Naţionale de Acţiune pentru Specii prin proiectele etapizate continuate în cadrul Programului Dezvoltare Durabilă (PDD) 2021-2027, se impune prioritizarea speciilor pentru care este necesară dezvoltarea unor astfel de instrumente, pe baza evaluărilor privind starea de conservare realizate în cadrul rapoartelor naţionale întocmite conform art. 12 al Directivei Păsări şi art. 17 al Directivei Habitate.
Salvarea şi reabilitarea animalelor sălbatice rănite sau a exemplarelor confiscate în urma activităţilor ilegale de comerţ reprezintă o componentă importantă a eforturilor generale de conservare a faunei sălbatice, indiferent de statutul de conservare al speciilor respective. Importanţa acestor acţiuni este recunoscută şi la nivel european, inclusiv prin Strategia UE privind Biodiversitatea, care, în concordanţă cu obiectivele Convenţiei privind Diversitatea Biologică, subliniază necesitatea stopării declinului biodiversităţii şi îmbunătăţirii semnificative a stării speciilor şi habitatelor de interes comunitar.
În practică, activităţile de salvare şi reabilitare a animalelor sălbatice rănite sunt realizate preponderent de centre care funcţionează pe bază de voluntariat, aparţinând societăţii civile, cu resurse financiare limitate şi fără un cadru instituţional şi financiar stabil. Numărul acestor centre este redus, iar lipsa unor reglementări clare conduce la o subevaluare a fenomenului, numeroase cazuri de animale rănite rămânând neînregistrate şi nesoluţionate, cu consecinţe directe asupra stării populaţiilor sălbatice.
În plus, în conformitate cu prevederile Convenţiei privind Comerţul Internaţional cu Specii de Faună şi Floră Sălbatică pe Cale de Dispariţie (CITES) şi ale Rezoluţiei Conf. 10.7 (Rev. CoP15), gestionarea exemplarelor vii confiscate implică obligaţii clare privind returnarea acestora în

statul exportator sau plasarea lor în centre de salvare ori alte unități adecvate, stabilite de autoritatea de management. Cu toate acestea, responsabilitățile privind îngrijirea și reabilitarea animalelor rănite sau confiscate nu sunt atribuite în mod explicit niciunei autorități publice, iar finanțarea acestor activități revine aproape exclusiv societății civile.
În ceea ce privește coridoarele de migrație pentru speciile strict protejate, acestea sunt în prezent insuficient identificate și delimitate la nivel național, deși necesitatea lor este recunoscută prin legislația în vigoare. OUG nr. 57/2007, aprobată prin Legea nr. 49/2011, prevede stabilirea unor criterii pentru identificarea și desemnarea coridoarelor ecologice, însă aceste prevederi nu au fost suficiente pentru a asigura desemnarea oficială și implementarea unor măsuri de conservare eficiente. Deși au fost realizate studii și proiecte care au identificat coridoare funcționale pentru anumite specii, lipsa unui set complet de date standardizate și absența unui cadru juridic de validare și integrare a acestor informații limitează posibilitatea aplicării unor măsuri obligatorii de protecție și management.
În acest context, Obiectivul general A2 urmărește asigurarea unei stări favorabile de conservare pentru speciile și habitatele din România prin consolidarea cadrului instituțional, științific și operațional necesar conservării efective. Primul obiectiv specific (A.2.1) vizează crearea unei infrastructuri naționale solide pentru evaluarea și actualizarea statutului de conservare al speciilor, prin desemnarea unui for științific național responsabil de validarea evaluărilor conform criteriilor IUCN, dezvoltarea unei baze de date naționale online și instituirea unui mecanism normativ flexibil pentru actualizarea listelor de specii protejate. Al doilea obiectiv specific (A.2.2) se concentrează pe elaborarea și implementarea Planurilor Naționale de Acțiune pentru Conservarea Speciilor, prin identificarea speciilor prioritare și dezvoltarea unor instrumente de planificare adaptate nevoilor de conservare la nivel național și european. În completare, obiectivul specific A.2.3 întărește capacitatea administrativă și instituțională pentru controlul activităților de recoltare, capturare, achiziționare și comercializare a speciilor protejate, incluzând stabilirea cadrului legal pentru recuperarea costurilor aferente repatrierii exemplarelor confiscate, crearea centrelor specializate de preluare a faunei sălbatice și instituirea unui mecanism interinstituțional de combatere a traficului cu specii protejate. Împreună, aceste acțiuni creează un sistem coerent și integrat care susține tranziția către o conservare eficientă, adaptativă și bazată pe cunoaștere științifică, în concordanță cu obligațiile României la nivel european și internațional.
Obiectivele specifice pentru asigurarea unei stări de conservare favorabile pentru speciile protejate
- A.2.1. Adoptarea reglementărilor specifice și a unui cadru instituțional adecvat pentru asigurarea unei stări de conservare favorabile a speciilor strict protejate de interes comunitar și a speciilor protejate de interes național.
- A.2.2. Elaborarea, adoptarea și implementarea Planurilor de Acțiune pentru Conservarea Speciilor Protejate, în conformitate cu prioritățile de conservare stabilite la nivel național și european.
- A.2.3. Îmbunătățirea cadrului instituțional și administrativ pentru controlul activităților de recoltare, capturare, achiziționare și comercializare a speciilor protejate.

Obiectivul general A3. ÎMBUNĂTĂȚIREA STĂRII DE CONSERVARE A SPECIILOR și ECOSISTEMELOR/ HABITATELOR, INCLUSIV PRIN RESTAURAREA ECOLOGICĂ A ACESTORA
Obiectivul general A3 vizează îmbunătățirea stării de conservare a ecosistemelor și habitatelor naturale, inclusiv prin restaurarea ecologică a celor degradate, în vederea refacerii structurii, funcțiilor și serviciilor ecosistemice esențiale pentru biodiversitate și bunăstarea umană. Acest obiectiv răspunde direct degradării cumulative a ecosistemelor terestre, de ape interioare, costiere și marine din România, generate de modificările istorice ale utilizării terenurilor, fragmentarea habitatelor, presiunile antropice persistente și efectele accelerate ale schimbărilor climatice.
La nivel național, o proporție semnificativă a habitatelor naturale se află într-o stare de conservare nefavorabilă sau necorespunzătoare, iar simpla reducere a presiunilor nu mai este suficientă pentru a asigura recuperarea funcțională a ecosistemelor. În acest context, restaurarea ecologică devine un instrument strategic indispensabil, complementar măsurilor de conservare pasivă, fiind necesară pentru a inversa tendințele de degradare, a spori reziliența ecosistemelor și a restabili capacitatea acestora de a furniza servicii ecosistemice esențiale, inclusiv reglarea hidrologică, stocarea carbonului, polenizarea și menținerea diversității biologice.
Importanța restaurării ecosistemelor este recunoscută la nivel internațional prin Convenția privind Diversitatea Biologică și, în mod specific, prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, care stabilește restaurarea a cel puțin 30% din ecosistemele degradate până în anul 2030 drept o prioritate globală. În mod convergent, la nivelul Uniunii Europene, aceste angajamente au fost transpuse în Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030 și consolidate juridic prin Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii, care introduce obligații clare și cuantificabile pentru statele membre.
Pentru România, implementarea acestui cadru reprezintă atât o oportunitate, cât și o provocare majoră. Pe de o parte, există un potențial semnificativ de restaurare a ecosistemelor degradate, în special în cazul ecosistemelor agricole, forestiere, de ape interioare și urbane. Pe de altă parte, capacitatea administrativă, disponibilitatea datelor de referință și asigurarea finanțării multianuale reprezintă factori critici care condiționează succesul acțiunilor de restaurare. Absența unei abordări integrate și planificate pe termen lung ar putea conduce la intervenții fragmentare, cu impact ecologic limitat.
În acest context, Obiectivul general A3 urmărește instituirea unui cadru coerent și operațional pentru restaurarea ecologică, fundamentat pe prioritizare științifică, planificare strategică și corelare cu politicile sectoriale relevante. Restaurarea ecosistemelor este abordată ca un proces pe termen lung, etapizat până în anul 2050, care contribuie atât la atingerea obiectivelor de conservare a biodiversității, cât și la adaptarea la schimbările climatice și la consolidarea capitalului natural național.
Un element central al acestui obiectiv îl reprezintă elaborarea, adoptarea și implementarea Planului Național de Restaurare, ca instrument strategic și operațional de transpunere la nivel național a cerințelor Regulamentului (UE) 2024/1991. Acest plan va trebui să stabilească prioritățile naționale de intervenție, țintele etapizate până în 2030, 2040 și 2050, mecanismele de implementare, monitorizare și raportare, precum și opțiunile de finanțare adecvate contextului din România. În acest sens, restaurarea ecologică nu este abordată doar ca un set de proiecte punctuale, ci ca o politică publică integrată, fundamentată pe date, prioritizare și coordonare interinstituțională.
Implementarea obiectivului presupune o abordare diferențiată, adaptată particularităților ecologice și presiunilor specifice fiecărei categorii de ecosisteme. Astfel, intervențiile vizează atât habitatele terestre și de apă dulce, cât și habitatele marine, ecosistemele urbane, agroecosistemele și ecosistemele forestiere, fiecare necesitând metode distincte de evaluare, prioritizare, restaurare și monitorizare. Această abordare sectorială este esențială pentru orientarea eficientă a investițiilor și pentru obținerea unor rezultate măsurabile în ceea ce privește starea de conservare, conectivitatea ecologică și funcționalitatea ecosistemelor.
O dimensiune distinctă a obiectivului o reprezintă refacerea conectivității ecologice, în special în ecosistemele acvatice și riverane, unde fragmentarea cauzată de bariere artificiale afectează procesele naturale, migrația speciilor și funcționarea zonelor inundabile. În acest context, restaurarea conectivității pe aproximativ 1000 km de râuri până în 2030, prin inventarierea barierelor, eliminarea celor care pot fi înlăturate (cu excepția podurilor și podețelor care asigură conectivitatea, a barajelor și altor sisteme hidroenergetice de siguranță energetică națională, a asigurării resurselor de apă pentru populație și evitare inundații, a sistemelor de irigații, a instalațiilor de captare și de îndiguire a apelor etc.) și refacerea funcțiilor naturale ale luncilor și zonelor inundabile, acolo unde acest lucru aduce beneficii comunităților și agenților economici, constituie o prioritate strategică cu beneficii multiple pentru biodiversitate, apă, adaptarea la schimbările climatice și reducerea riscului la inundații.
Inventarul cuprinde exclusiv barierele abandonate, nefuncționale ori fără deținător identificabil. Nu fac obiectul inventarului construcțiile care deservesc un obiectiv aflat în exploatare de gospodărire a apelor, de apărare împotriva inundațiilor, de alimentare cu apă, de irigații, de navigație ori de producere a energiei electrice, precum și cele pentru care există aviz sau autorizație de gospodărire a apelor în termen de valabilitate. Eventualele decizii de eliminare a barierelor vor fi fundamentate pe date și analize robuste, ca urmare a unor consultări interministeriale ce presupun cooperarea între MMAP și alte autorități publice centrale cu atribuții sectoriale relevante, precum și ca urmare a consultărilor prealabile purtate cu autoritățile locale.
Atingerea rezultatelor urmărite depinde în mod direct de consolidarea bazei de cunoștințe și a sistemului național de monitorizare. Stabilirea suprafețelor de referință favorabile, evaluarea stării habitatelor, identificarea geospațială a zonelor prioritare pentru restaurare și instituirea unor sisteme de monitorizare pentru ecosistemele agricole, forestiere, urbane și marine reprezintă condiții esențiale pentru fundamentarea intervențiilor și pentru raportarea progresului. În lipsa unor date comparabile, actualizate și interoperabile, restaurarea riscă să rămână fragmentară și insuficient orientată către rezultate ecologice cuantificabile.
Totodată, eficiența restaurării ecologice depinde de integrarea sa în politicile sectoriale relevante, în special în agricultură, silvicultură, gospodărirea apelor, dezvoltare urbană și amenajarea teritoriului. Măsurile prevăzute în cadrul acestui obiectiv presupun corelarea cu Politica Agricolă Comună, cu instrumentele de planificare forestieră, cu documentele de planificare urbană și cu mecanismele de finanțare naționale și europene, astfel încât restaurarea să devină o componentă operațională a dezvoltării durabile.
Obiectivele specifice asociate acestui obiectiv general definesc direcțiile concrete de intervenție, mecanismele de implementare și necesarul de resurse pentru realizarea angajamentelor asumate de România în domeniul restaurării ecosistemelor.
În ceea ce privește suprafețele agricole și forestiere vizate prin Planul Național de Restaurare, implementarea măsurilor de restaurare trebuie realizată cu respectarea principiului echilibrului dintre obiectivele de conservare și continuitatea activităților economice sustenabile. În situațiile în care măsurile de restaurare generează restricții de utilizare a terenurilor sau determină pierderi de venit pentru proprietarii și administratorii terenurilor agricole și forestiere, va asigura compensarea acestor pierderi prin scheme de compensare dedicate. Metodologia și calculul aferent plăților compensatorii vor fi realizate anterior aplicării măsurilor de restaurare pe suprafețele agricole și forestiere.
Obiectivele specifice pentru îmbunătățirea stării de conservare a ecosistemelor/ habitatelor, inclusiv prin restaurarea ecologică a acestora
- A.3.1. Elaborarea, adoptarea și implementarea Planului Național de Restaurare, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2024/1191
- A.3.2. Restaurarea habitatelor terestre și de apă dulce
- A.3.3. Restaurarea habitatelor marine
- A.3.4. Restaurarea și dezvoltarea ecosistemelor urbane.
- A.3.5. Realizarea unui inventar național al barierelor artificiale din calea conectivității apelor de suprafață
- A.3.6. Îmbunătățirea până în 2030 a diversității polenizatorilor și inversarea tendințelor populaționale negative ale polenizatorilor
- A.3.7. Îmbunătățirea biodiversității pe ecosistemele agricole
- A.3.8. Refacerea ecosistemelor forestiere

Obiectivul general A4. CONSERVAREA EX-SITU
Obiectivul general A4 urmărește consolidarea măsurilor de conservare ex situ, ca instrument complementar conservării in situ a diversității genetice.
Conservarea ex-situ vizează menținerea componentelor diversității biologice în afara habitatelor lor naturale și reprezintă un instrument strategic complementar conservării in-situ, în special în contextul presiunilor crescânde generate de schimbările climatice, degradarea habitatelor și pierderea accelerată a diversității genetice. În România, manifestarea accentuată a secetei, fenomenele extreme și procesele de degradare a terenurilor creează un context în care conservarea ex-situ capătă o importanță sporită, oferind o plasă de siguranță pentru speciile, populațiile și resursele genetice aflate în risc crescut.

În raport cu Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, conservarea ex- situ contribuie direct la Direcția de acțiune A, prin prevenirea extincției speciilor și menținerea diversității genetice, și completează Ținta 3 (conservare eficientă) și Ținta 12 (menținerea funcțiilor și serviciilor ecosistemelor), prin asigurarea materialului biologic necesar refacerii populațiilor și ecosistemelor degradate. Conservarea ex-situ nu este un substitut al conservării in-situ, ci o măsură de sprijin esențială, în special pentru speciile cu risc ridicat sau pentru care condițiile naturale nu mai pot garanta supraviețuirea pe termen scurt și mediu.
România dispune de un capital instituțional și științific relevant pentru conservarea ex-situ, materializat prin colecții de culturi microbiene, vegetale și animale, deținute de institute de cercetare, instituții de învățământ superior, grădini botanice, parcuri dendrologice, bănci de gene, grădini zoologice și centre de reabilitare. În domeniul microorganismelor, există colecții de importanță națională și afiliere internațională, utilizate atât în cercetare, cât și în aplicații industriale și medicale. De asemenea, colecțiile de culturi de celule și țesuturi vegetale sau animale reprezintă o resursă valoroasă, insuficient inventariată la nivel național.
Conservarea ex-situ a plantelor este realizată în principal prin grădinile botanice, parcurile dendrologice, arboretele de origine și băncile de gene, care adăpostesc de peste un secol colecții importante de specii sălbatice și ameliorate, autohtone și alohtone. Grădinile botanice universitare constituie nucleul acestei infrastructuri și sunt integrate în rețele europene relevante, contribuind atât la conservare, cât și la educație și cercetare. În mod complementar, parcurile urbane, serele și colecțiile private pot oferi, în anumite cazuri, condiții favorabile conservării ex-situ, însă acestea nu sunt integrate într-un cadru strategic național.
În domeniul resurselor genetice agricole, conservarea ex-situ este realizată cu precădere prin Banca de Gene de la Suceava și Buzău, prin colecțiile active și de bază ale institutelor și stațiunilor de cercetare agricolă. Deși România participă la inițiative europene și internaționale de conservare a germoplasmei, pierderea unui număr semnificativ de instituții și colecții după 1989 a condus la reducerea ireversibilă a unor rase și soiuri autohtone, subliniind vulnerabilitatea actuală a diversității genetice agricole. Legătura dintre fermieri, amelioratori și sistemele instituționale de conservare ex-situ rămâne insuficient dezvoltată, iar potențialul conservării on-farm este încă insuficient valorificat.
În cazul resurselor genetice animale domestice, conservarea ex-situ și menținerea diversității genetice sunt susținute prin registrele genealogice și măsurile de monitorizare coordonate de autoritățile competente în domeniul zootehnic. Păstrarea raselor autohtone, în special a celor cu valoare genetică ridicată și grad redus de ameliorare, este realizată prin programe naționale care includ monitorizarea diversității genetice, prevenirea consangvinizării și sprijin financiar pentru menținerea efectivelor, acestea contribuind indirect la reziliența sistemelor agro-ecologice.
Grădinile zoologice, acvariile publice și centrele de reabilitare joacă un rol complementar în conservarea ex-situ a faunei sălbatice, prin menținerea unor populații captive, derularea de programe de reproducere, educarea publicului și sprijinirea acțiunilor de repopulare sau reintroducere. În cazul unor specii de interes conservativ major, precum sturionii, funcționează centre specializate de reproducere și creștere a materialului biologic destinat programelor naționale de refacere a populațiilor naturale, acestea necesitând însă un cadru de acreditare și coordonare clar definit.
În prezent, România nu dispune de un Program Național integrat pentru conservarea ex-situ și nici de o bază de date unificată care să acopere cele trei componente majore ale diversității genetice, microorganisme, plante și animale. Absența unui astfel de cadru strategic limitează capacitatea de prioritizare a speciilor periclitate, de corelare a conservării ex-situ cu cea in-situ și de utilizare eficientă a resurselor existente. Este necesară definirea unei liste naționale de specii care necesită măsuri ex-situ urgente, elaborarea planurilor naționale de conservare ex-situ și integrarea acestora în eforturile de restaurare ecologică și refacere a populațiilor sălbatice.
În acest context, Obiectivul general A4 urmărește consolidarea și coordonarea eforturilor de conservare ex-situ, recunoașterea acestora ca element strategic al conservării biodiversității și integrarea lor funcțională în mecanismele de restaurare, adaptare la schimbările climatice și gestionare durabilă a capitalului natural, în deplină concordanță cu obiectivele Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal.
Obiectivul specific aferent Obiectivului general A4 urmărește consolidarea și coordonarea sistemului național de conservare ex-situ a diversității genetice, ca măsură complementară conservării in-situ, în acord cu principiile Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal. În acest sens, prima acțiune vizează evaluarea și inventarierea capacității naționale de conservare ex-situ (A.4.1.1), prin analizarea funcționării băncilor de gene, colecțiilor biologice, grădinilor botanice și dendrologice, colecțiilor de semințe, colecțiilor microbiene, precum și a grădinilor zoologice, acvariilor publice și centrelor de reproducere și reabilitare a faunei sălbatice. Această evaluare va permite identificarea lacunelor, a suprapunerilor, a resurselor disponibile și a nevoilor de dezvoltare, fundamentând o abordare coerentă a conservării ex-situ la nivel național. Cea de-a doua acțiune (A.4.1.2) urmărește stabilirea și aplicarea unor standarde naționale unitare pentru organizarea și funcționarea instituțiilor implicate în conservarea ex-situ, cu accent pe grădinile zoologice, acvariile publice și centrele de reabilitare. Aceste standarde vor contribui la alinierea infrastructurilor și practicilor de conservare la cerințele moderne privind menținerea diversității genetice, reintroducerea speciilor în habitate naturale și educarea publicului, consolidând rolul acestor instituții în conservarea biodiversității.
Obiectivul specific pentru conservarea ex-situ
- A.4.1 Consolidarea și coordonarea sistemului național de conservare ex situ a diversității genetice, ca măsură complementară conservării in situ

Direcția de acțiune B: Biodiversitatea este utilizată și gestionată durabil, iar contribuțiile naturii pentru societatea umană sunt evaluate, menținute și îmbunătățite.
Direcția de acțiune B urmărește asigurarea utilizării și gestionării durabile a biodiversității, astfel încât funcțiile ecosistemelor și contribuțiile naturii pentru societatea umană să fie menținute și îmbunătățite pe termen lung. Acest obiectiv recunoaște faptul că biodiversitatea nu reprezintă doar un patrimoniu natural care trebuie protejat, ci și baza esențială pentru securitatea alimentară, bunăstarea economică, sănătatea populației, adaptarea la schimbările climatice și coeziunea socială.
În România, utilizarea biodiversității este strâns legată de sectoare-cheie precum amenajarea teritoriului, silvicultura, agricultura, exploatarea resurselor biologice, turismul, transportul și energia, precum și de practicile tradiționale ale comunităților locale. Modul în care aceste activități sunt planificate și gestionate determină în mod direct starea habitatelor, a speciilor și a serviciilor ecosistemice. Presiunile cumulate generate de intensificarea utilizării terenurilor, fragmentarea peisajului, infrastructură, schimbările climatice și utilizarea nesustenabilă a resurselor biologice impun o abordare integrată, care să armonizeze obiectivele de dezvoltare cu cele de conservare a biodiversității.
Prin Obiectivele generale din cadrul Direcției de acțiune B, Strategia națională urmărește integrarea sistematică a considerentelor de biodiversitate în politicile și practicile sectoriale, promovarea utilizării durabile a resurselor biologice, reducerea impacturilor negative asupra ecosistemelor și valorificarea rolului cunoștințelor, inovațiilor și practicilor tradiționale în tranziția către modele de producție și consum durabile. Implementarea acestui scop contribuie direct la atingerea țintelor Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal și la alinierea României cu obiectivele Uniunii Europene privind biodiversitatea, clima și dezvoltarea durabilă.
Totodată, implementarea Direcției de acțiune B presupune consolidarea instrumentelor de fundamentare a deciziilor publice prin integrarea valorii biodiversității și a serviciilor ecosistemice în procesele de planificare și în politicile sectoriale relevante. În acest scop, vor fi dezvoltate metodologii naționale și seturi de indicatori care să permită evaluarea serviciilor ecosistemice și utilizarea rezultatelor în documentele de planificare strategică, precum și în proiecte pilot de investiții publice. Aceste demersuri au caracter transversal și susțin internalizarea valorii capitalului natural în procesele de dezvoltare.
Obiectivul specific transversal pentru utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice
- B.1.a Integrarea valorii biodiversității și a serviciilor ecosistemice în procesele de planificare și decizie.

Obiectivul general B1. UTILIZAREA DURABILĂ A COMPONENTELOR DIVERSITĂȚII BIOLOGICE
B1.1. Amenajarea teritoriului și urbanism
Obiectivul general B1.1 urmărește utilizarea amenajării teritoriului și a urbanismului ca domenii esențiale pentru integrarea conservării biodiversității în procesele de planificare și dezvoltare teritorială. Prin acest obiectiv se urmărește reducerea pierderii și fragmentării habitatelor, menținerea conectivității ecologice și protejarea serviciilor ecosistemice esențiale, prin integrarea explicită a valorilor naturale și a peisajului în documentele de planificare teritorială și urbană.
Amenajarea teritoriului și urbanismul reprezintă factori determinanți ai transformărilor spațiale care influențează starea biodiversității. Extinderea zonelor construite, dezvoltarea infrastructurii și schimbarea utilizării terenurilor pot genera presiuni semnificative asupra ecosistemelor, în special în zonele periurbane, costiere, de luncă sau în regiunile montane cu potențial turistic ridicat. În absența unei planificări integrate, aceste procese pot conduce la fragmentarea habitatelor, reducerea conectivității ecologice și degradarea serviciilor ecosistemice.
Deși cadrul legislativ național include referințe la ariile naturale protejate și la siturile Natura 2000, inclusiv la biodiversitate*5), evaluările recente indică faptul că documentele de planificare teritorială și urbană nu reflectă încă în mod coerent cerințele de conservare a biodiversității și elementele de infrastructură verde, inclusiv coridoarele ecologice. Analiza unui eșantion reprezentativ de planuri de urbanism general aprobate în perioada 2015-2023 arată că doar aproximativ 15% dintre planurile urbanistice generale includ delimitări explicite ale coridoarelor ecologice, iar dintre acestea mai puțin de jumătate prevăd măsuri concrete pentru menținerea conectivității.
*5) Conform Legii nr. 350/2001 art. 1 alin. (5) Gestionarea spațială a teritoriului urmărește să asigure indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului, condiții de locuire adecvate, calitatea arhitecturii, protejarea identității arhitecturale, urbanistice și culturale a localităților urbane și rurale, condiții de muncă, de servicii și de transport ce răspund diversității nevoilor și resurselor populației, reducerea consumurilor de energie, asigurarea protecției peisajelor naturale și construite, conservarea biodiversității și crearea de continuități ecologice, securitatea și salubritatea publică, raționalizarea cererii de deplasări.
În acest context, realizarea obiectivului presupune consolidarea cadrului legislativ și metodologic aplicabil planificării teritoriale, astfel încât peisajul, patrimoniul natural și conectivitatea ecologică să fie integrate și mai explicit în politicile de amenajare a teritoriului și urbanism. Un element central îl reprezintă actualizarea prevederilor legislative relevante, în vederea alinierii acestora la evoluțiile cadrului european, inclusiv la Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii și la Convenția Europeană a Peisajului.
Gestionarea spațială a teritoriului urmărește să asigure indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului, condiții de locuire adecvate, calitatea arhitecturii, protejarea identității arhitecturale, urbanistice și culturale a localităților urbane și rurale, condiții de muncă, de servicii și de transport ce răspund diversității nevoilor și resurselor populației, reducerea consumurilor de energie, asigurarea protecției peisajelor naturale și construite, conservarea biodiversității și crearea de continuități ecologice, securitatea și salubritatea publică, raționalizarea cererii de deplasări.
Un element central îl reprezintă consolidarea prevederilor pentru operaționalizarea prevederilor referitoare la Convenția Europeană a Peisajului, precum și actualizarea prevederilor legislative relevante, în vederea alinierii acestora la evoluțiile cadrului european, în mod special Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii.
Totodată, obiectivul vizează revizuirea cadrului normativ privind Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), inclusiv actualizarea Secțiunii a III-a - zone protejate din Legea nr. 5/2000, astfel încât delimitarea și protecția zonelor cu valoare naturală și peisagistică ridicată să fie clar definite și aplicate în mod coerent în documentele de planificare teritorială. În acest sens, revizuirea prevederilor legislative va include stabilirea unor termene clare de aplicare și introducerea unui regim sancționator pentru neconformare.

Realizarea acestui obiectiv presupune întărirea cadrului legislativ, metodologic şi instituţional aplicabil planificării teritoriale, utilizarea eficientă a instrumentelor de evaluare de mediu existente şi sprijinirea autorităţilor publice în integrarea criteriilor de biodiversitate în procesul decizional. Accentul este pus pe aplicarea graduală şi coerentă a principiilor de evitare a pierderii nete de biodiversitate, menţinerea şi creşterea conectivităţii ecologice, integrarea peisajului şi a infrastructurii verzi şi albastru-verzi, precum şi pe îmbunătăţirea coordonării interinstituţionale şi a participării publice în planificarea teritorială.
Actualizarea şi consolidarea cadrului legislativ privind planificarea teritorială face obiectul jalonului 315 din PNRR privind intrarea în vigoare a Codului amenajării teritoriului, urbanismului şi construcţiilor. Revizuirea PATNzone protejate se va realiza în conformitate cu soluţia legislativă adoptată de către Parlament privind planul de amenajarea teritoriului naţional şi problematica peisajului în cadrul Legii de aprobare a Codului amenajării teritoriului, urbanismului şi construcţiilor.
Obiectivul specific pentru amenajarea teritoriului şi urbanism
● B.1.1.1 Dezvoltarea şi aplicarea consecventă a politicilor de amenajare a teritoriului şi de urbanism în sprijinul conservării biodiversităţii. O atenţie specială trebuie acordată reglementărilor urbanistice şi măsurilor privind biodiversitatea în cadrul planurilor de acţiune aferente implementării planurilor urbanistice corespunzătoare teritoriilor care cuprind coridoare ecologice, zonelor situate în afara ariilor naturale protejate, dar care au un nivel crescut de biodiversitate, cum ar fi zonele montane, cele costiere şi zonele umede.
B1.2. Managementul pădurilor
Obiectivul general B1.2 urmăreşte asigurarea unui management durabil al ecosistemelor forestiere, orientat către conservarea biodiversităţii, menţinerea şi refacerea integrităţii ecologice a pădurilor, creşterea rezilienţei acestora la schimbările climatice şi furnizarea pe termen lung a serviciilor ecosistemice esenţiale pentru societate. Managementul pădurilor este abordat ca un element central al utilizării durabile a capitalului natural, având în vedere rolul major al ecosistemelor forestiere în conservarea diversităţii biologice, protecţia solului şi a apei, reglarea climei, reducerea riscurilor naturale şi susţinerea dezvoltării socio-economice durabile.
Conform ultimelor date publicate în octombrie 2025 în Raportul pentru Ciclul III al Inventarului Forestier Naţional (IFN), suprafaţa totală a pădurii din România este estimată la 7.201.540 ha, cu o eroare de eşantionare de ±1,2%, din care 7.053.916 ha reprezintă terenuri acoperite cu arbori, 86.631 ha terenuri destinate împăduririi şi 60.993 ha alte terenuri goale, suprafaţa acoperită cu arbori reprezentând aproximativ 98% din suprafaţa totală a pădurii. Conform definiţiilor utilizate în cadrul IFN, categoria "pădure" include terenurile cu vegetaţie forestieră cu consistenţă mai mare de 10% şi suprafaţă de peste 0,5 ha, pe care arborii ating la maturitate o înălţime minimă de 5 m în condiţii normale de vegetaţie, incluzând atât pădurile din fondul forestier naţional, cât şi vegetaţia forestieră din afara acestuia care îndeplineşte criteriile respective.
În paralel, o evaluare anuală a suprafeţei fondului forestier naţional este furnizată de Institutul Naţional de Statistică prin raportările Statistica activităţilor din silvicultură. Conform datelor centralizate pentru anul 2024, fondul forestier naţional însumează 6.617 mii ha, din care 6.462 mii ha reprezintă suprafaţa pădurilor, predominând pădurile de foioase (4.555 mii ha) faţă de cele de răşinoase (1.907 mii ha). Diferenţele dintre datele IFN şi cele statistice reflectă metodologii distincte de estimare şi faptul că raportările statistice includ exclusiv suprafeţele aflate în administrare silvică, în timp ce IFN acoperă şi vegetaţia forestieră din afara fondului forestier naţional.
Aceste date evidenţiază importanţa strategică a pădurilor în România, dar şi necesitatea continuării demersurilor de creştere a suprafeţei împădurite, în special prin împădurirea terenurilor din afara fondului forestier. Majoritatea programelor anterioare de împădurire nu au fost finalizate prin includerea plantaţiilor realizate în fondul forestier după atingerea stării de masiv, ceea ce limitează impactul acestora asupra indicatorilor naţionali. Continuarea acestor demersuri vizează reducerea decalajului faţă de media europeană, în condiţiile în care ponderea suprafeţelor împădurite în România este estimată la aproximativ 29%, comparativ cu 38% la nivelul Uniunii Europene.
Managementul pădurilor din România se realizează în conformitate cu principiile gestionării durabile stabilite prin Codul silvic - Legea nr. 331/2024, care consacră, între altele, asigurarea integrităţii fondului forestier naţional, continuitatea în gestionarea pădurilor, eficacitatea funcţională a ecosistemelor forestiere, consolidarea rezilienţei acestora la schimbările climatice, promovarea tipurilor naturale de pădure şi asigurarea diversităţii biologice, precum şi majorarea suprafeţei terenurilor ocupate cu păduri. Implementarea acestor principii se realizează prin amenajamentele silvice, documente tehnico-economice obligatorii pentru suprafeţele de fond forestier naţional mai mari de 10 ha, care stabilesc obiectivele de gospodărire în concordanţă cu funcţiile ecologice, sociale şi economice ale pădurilor.
Elaborarea şi aprobarea amenajamentelor silvice se realizează cu respectarea principiilor continuităţii, eficacităţii funcţionale, conservării şi ameliorării biodiversităţii şi eficienţei economice, în conformitate cu normele tehnice în vigoare. Evoluţia cercetării silvice şi acumularea experienţei de gestionare a ecosistemelor forestiere, caracterizate prin cicluri lungi de producţie, au condus la dezvoltarea unor abordări care pun accent pe structura arboretelor, pe tehnica lucrărilor silvice şi pe capacitatea pădurilor de a furniza simultan funcţii de protecţie, de reglare şi de aprovizionare cu resurse lemnoase şi nelemnoase.
În contextul implementării Strategiei Naţionale pentru Biodiversitate, este necesară continuarea adaptării cadrului tehnic şi normativ aplicabil managementului forestier, astfel încât obiectivele de conservare a biodiversităţii să fie avute în vedere în planificarea şi gospodărirea pădurilor. În acest sens, revizuirea normelor tehnice privind elaborarea amenajamentelor silvice va urmări şi respectarea criteriilor de conservare a biodiversităţii, inclusiv a aspectelor referitoare la structura naturală a arboretelor, regenerarea naturală, menţinerea habitatelor forestiere de interes şi corelarea măsurilor de gospodărire cu cerinţele de conservare ale speciilor şi habitatelor.
În mod complementar, realizarea obiectivului presupune elaborarea şi adoptarea unui ghid naţional privind conservarea pădurilor în ariile naturale protejate şi în zonele care îndeplinesc criteriile pentru desemnarea zonelor prioritare pentru biodiversitate, în conformitate cu obiectivele Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030. Acest ghid va contribui la clarificarea şi armonizarea practicilor de management forestier în aceste zone, asigurând compatibilitatea între cerinţele de conservare şi activităţile de gospodărire a pădurilor.
În cadrul ecosistemelor forestiere din România, pădurile virgine, cvasivirgine şi pădurile seculare cu valoare ridicată de conservare de tip old-growth reprezintă componente esenţiale ale capitalului natural naţional, având o importanţă excepţională pentru conservarea biodiversităţii. Aceste ecosisteme forestiere, caracterizate prin structuri naturale complexe, procese ecologice neperturbate sau slab influenţate antropic şi un nivel ridicat de diversitate biologică şi genetică, constituie adevărate laboratoare naturale pentru înţelegerea funcţionării ecosistemelor forestiere şi pentru fundamentarea practicilor de management durabil. România deţine unele dintre cele mai valoroase şi extinse astfel de păduri din Europa, o parte dintre acestea fiind recunoscute la nivel internaţional prin includerea în patrimoniul UNESCO, datorită valorii lor universale excepţionale.
În conformitate cu obiectivele asumate prin Strategia Uniunii Europene privind biodiversitatea pentru 2030 şi cu angajamentele internaţionale relevante, conservarea strictă a pădurilor virgine, cvasivirgine şi a celor de tip old-growth reprezintă o prioritate strategică. Aceste ecosisteme contribuie în mod semnificativ la menţinerea şi refacerea integrităţii ecologice, la stocarea carbonului, la reglarea regimului hidrologic şi la creşterea rezilienţei la schimbările climatice, având totodată un rol esenţial în conservarea speciilor rare şi a habitatelor forestiere de interes comunitar.
În acest context, este necesară consolidarea cadrului strategic şi operaţional privind identificarea, cartarea, protecţia şi monitorizarea acestor păduri, inclusiv prin extinderea abordării existente dincolo de pădurile virgine şi cvasivirgine, pentru a include explicit pădurile seculare cu valoare ridicată de conservare (old-growth forests), în linie cu definiţiile şi cerinţele europene. Integrarea acestor ecosisteme în zone prioritare pentru biodiversitate, actualizarea periodică a inventarului naţional, precum şi dezvoltarea unor mecanisme adecvate de conservare şi compensare reprezintă măsuri esenţiale pentru asigurarea protecţiei pe termen lung a acestor valori naturale unice.
În perioada anterioară, cadrul de reglementare privind managementul forestier a fost consolidat prin adoptarea şi actualizarea unor acte normative relevante, inclusiv Codul silvic, Hotărârile de Guvern privind trasabilitatea şi circulaţia materialelor lemnoase şi metodologia de evaluare de mediu pentru amenajamentele silvice, precum şi prin elaborarea normelor tehnice privind regenerarea, îngrijirea şi conducerea arboretelor, tratamentele silvice şi amenajarea pădurilor.
Un element esenţial al realizării obiectivului îl reprezintă asigurarea respectării efective a cadrului de reglementare, prin consolidarea capacităţii instituţionale de control. În acest sens, funcţionarea Gărzii Naţionale Forestiere şi a structurilor teritoriale ale acesteia reprezintă un pilon central pentru prevenirea degradării ecosistemelor forestiere şi pentru combaterea exploatării ilegale a masei lemnoase. Administrarea fondului forestier este realizată de ocoale silvice autorizate, de stat şi de regim, care au responsabilitatea gestionării ecosistemelor forestiere în conformitate cu prevederile amenajamentelor silvice şi ale legislaţiei în vigoare. Consolidarea capacităţii structurilor de control forestier presupune, totodată, asigurarea resurselor umane şi tehnice adecvate, inclusiv dezvoltarea sistemelor de monitorizare bazate pe tehnologii moderne, instruirea periodică a personalului şi desfăşurarea unor controale tematice dedicate respectării măsurilor de conservare a biodiversităţii în păduri.
În completarea instrumentelor de reglementare, acest obiectiv promovează utilizarea mecanismelor economice şi voluntare pentru stimularea managementului forestier durabil, inclusiv prin extinderea certificării forestiere şi a altor instrumente de piaţă, care contribuie la integrarea aspectelor ecologice şi sociale în gospodărirea pădurilor şi la creşterea competitivităţii produselor forestiere. În acest sens, va fi dezvoltat şi implementat un mecanism naţional de stimulare a adoptării certificării forestiere şi a altor instrumente voluntare de management forestier durabil, cu prioritate pentru pădurile private, prin combinarea sprijinului financiar, a asistenţei tehnice şi a mecanismelor de recunoaştere pe piaţă a produselor provenite din păduri gestionate durabil.
Totodată, pentru a sprijini dezvoltarea mecanismelor de compensare şi stimulare a conservării biodiversităţii forestiere, vor fi dezvoltate instrumente de evaluare economică a funcţiilor de protecţie şi a serviciilor ecosistemice furnizate de păduri. Elaborarea unei metodologii naţionale pentru evaluarea economică a acestor servicii va contribui la integrarea valorii capitalului natural forestier în procesele de decizie şi la fundamentarea unor politici publice mai eficiente pentru conservarea biodiversităţii.
Obiectivele specifice pentru managementul pădurilor
● B.1.2.1. Continuarea îmbunătăţirii şi aplicării coerente a cadrului legal şi de reglementare privind managementul forestier, prin corelarea acestuia cu cerinţele şi obiectivele de conservare a biodiversităţii
● B.1.2.2. Întărirea capacităţii instituţionale de administrare, monitorizare şi control a activităţilor de gestionare şi exploatare a resurselor forestiere, în vederea asigurării respectării regimului silvic şi prevenirii degradării ecosistemelor forestiere
● B.1.2.3. Dezvoltarea şi aplicarea mecanismelor de stimulare a proprietarilor de terenuri forestiere pentru adoptarea şi extinderea certificării forestiere şi a altor instrumente voluntare care susţin managementul forestier durabil şi conservarea biodiversităţii.
B1.3. Exploatarea speciilor sălbatice cu valoare economică
Obiectivul general B1.3 urmăreşte asigurarea utilizării durabile, reglementate şi responsabile a speciilor sălbatice cu valoare economică, astfel încât exploatarea acestora să fie compatibilă cu menţinerea populaţiilor într-o stare de conservare favorabilă, cu protejarea biodiversităţii şi a ecosistemelor asociate şi cu susţinerea beneficiilor socio-economice generate pentru comunităţile locale. Acest obiectiv contribuie la implementarea angajamentelor asumate de România în cadrul Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework privind utilizarea durabilă a biodiversităţii şi reducerea presiunilor asupra speciilor exploatate.
Utilizarea economică a speciilor sălbatice în România include un spectru divers de activităţi, desfăşurate în cadrul unor regimuri de management şi de reglementare distincte. Printre principalele forme de utilizare se numără recoltarea plantelor medicinale şi aromatice şi a ciupercilor din flora spontană, pescuitul şi acvacultura, gestionarea faunei de interes cinegetic, precum şi valorificarea altor resurse biologice din ecosisteme naturale. Aceste activităţi au o importanţă economică şi socială semnificativă, în special în zonele rurale, montane, costiere şi în comunităţile

dependente de resursele naturale, contribuind la diversificarea veniturilor locale şi la menţinerea unor practici tradiţionale de utilizare a resurselor naturale.
În acelaşi timp, utilizarea economică a speciilor sălbatice poate genera presiuni asupra populaţiilor naturale şi asupra ecosistemelor, în special în situaţiile în care exploatarea nu este corelată cu evaluarea stării resurselor sau cu capacitatea de regenerare a acestora. În cazul unor resurse din flora spontană, precum plantele medicinale, ciupercile comestibile sau trufele, creşterea cererii comerciale poate conduce la intensificarea recoltării, în lipsa unor sisteme unitare de monitorizare şi evaluare a resurselor disponibile. În mod similar, în sectoarele pescuitului şi managementului cinegetic, utilizarea durabilă depinde de fundamentarea ştiinţifică a cotelor de exploatare, de monitorizarea populaţiilor şi de compatibilizarea activităţilor economice cu obiectivele de conservare a biodiversităţii.
În prezent, cadrul de reglementare privind utilizarea speciilor sălbatice cu valoare economică include proceduri de autorizare pentru recoltarea şi comercializarea speciilor din flora şi fauna sălbatică, reglementări privind comerţul cu specii şi produse derivate, precum şi norme sectoriale aplicabile pescuitului, acvaculturii şi managementului cinegetic. Aceste instrumente oferă baza juridică pentru controlul exploatării resurselor biologice, însă aplicarea lor evidenţiază, în anumite situaţii, necesitatea consolidării mecanismelor de monitorizare, a evaluării presiunilor asupra populaţiilor şi a actualizării cadrului normativ în raport cu obiectivele actuale de conservare a biodiversităţii.
În acest context, realizarea Obiectivului general B1.3 urmăreşte îmbunătăţirea bazei de cunoştinţe privind utilizarea economică a speciilor sălbatice, precum şi consolidarea cadrului normativ şi metodologic aplicabil acestui domeniu. Strategia naţională prevede realizarea unei analize naţionale privind principalele tipuri de exploatare a speciilor sălbatice cu valoare economică, presiunile asupra populaţiilor şi lacunele existente în reglementare, revizuirea cadrului normativ relevant pentru integrarea principiilor de utilizare durabilă şi elaborarea unui ghid naţional de bune practici pentru recoltarea, utilizarea şi valorificarea durabilă a acestor resurse.
Prin aceste măsuri, Strategia naţională urmăreşte dezvoltarea unei abordări coerente şi integrate a utilizării durabile a speciilor sălbatice, care să asigure echilibrul între valorificarea economică a resurselor biologice şi conservarea pe termen lung a biodiversităţii şi a serviciilor ecosistemice.
Obiectivul specifice pentru exploatarea durabilă a speciilor sălbatice cu valoare economică
● B.1.3.1. Asigurarea utilizării durabile a speciilor sălbatice exploatate în scop economic.
B1.4. Agricultura
Obiectivul B1.4 îşi propune asigurarea gestionării durabile a terenurilor agricole, cu respectarea simultană a obiectivelor privind conservarea biodiversităţii, securitatea alimentară, competitivitatea agriculturii şi viabilitatea economică a exploataţiilor agricole, prin promovarea practicilor agricole adaptate protecţiei resurselor naturale şi impactului schimbărilor schimbările climatice fără ca vreunul dintre aceste obiective să prevaleze necondiţionat asupra celorlalte.
Agricultura României se caracterizează printr-o structură polarizată, cu un număr foarte mare de ferme mici, dintre care multe practică agricultura pe parcele mici de teren pentru consumul propriu. La acestea se adaugă câteva mii de ferme mari. România este ţara cu cel mai mare număr de fermieri din UE, de aproape 3,5 milioane. Cu toate acestea, 90 % dintre ferme sunt mici, având mai puţin de 5 hectare. România este unul dintre cei mai mari producători de cereale din UE şi cel mai mare producător de seminţe de floarea-soarelui, miere şi prune. Mediul natural din România se caracterizează, în general, printr-o stare bună de conservare a resurselor naturale de sol şi apă, prin varietatea peisajelor tradiţionale şi o remarcabilă diversitate biologică. Cu toate acestea, riscul intensificării în zonele cu potenţial agricol ridicat sau cel al abandonării activităţilor agricole în zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, exercită o presiune ridicată asupra biodiversităţii şi resurselor naturale de apă şi sol. Este necesară încurajarea fermierilor pentru a deservi societatea ca întreg, prin continuarea practicării activităţilor agricole prietenoase cu mediul, promovarea practicilor agricole tradiţionale, extensive, pe pajişti şi a practicilor bazate pe o utilizare redusă a inputurilor, cu efecte benefice asupra mediului, pe pajişti şi pe terenuri arabile (ex. culturi verzi, diversificarea culturilor).
În România, suprafaţa utilizată pentru agricultură constituie aproape 12,55 milioane de hectare (57% din suprafaţa totală a ţării). Forţa de muncă din România angajată în agricultură este de 23 % din, acesta fiind cel mai mare procent al persoanelor angajate în agricultură din UE. România este, de asemenea, una dintre ţările cu cea mai mare pondere a fermierilor cu vârste de peste 65 de ani (44,3 %). În structura suprafeţei agricole, ponderea terenului arabil (inclusiv sere şi solarii) în anul 2024 a fost de 67,6%, ceea ce indică o creştere de 0,4 p.p. faţă de anul 2020, ponderea păşunilor şi fâneţelor a fost de 28,8% în scădere cu 0,3 p.p., iar suprafaţa culturilor permanente a avut o pondere de 2,6%, în scădere cu 0,1 p.p. Grădinile familiale cu o pondere de 1% au prezentat creştere nesemnificativă (INS, 2024).
Pe categorii de exploataţii agricole, în anul 2023: suprafaţa agricolă utilizată ce a revenit în medie pe o exploataţie agricolă fără personalitate juridică a fost de 2,74 ha, comparativ cu 2,73 ha în anul 2020, iar suprafaţa agricolă utilizată ce a revenit în medie pe o exploataţie agricolă cu personalitate juridică a fost de 190,51 ha, comparativ cu 194,78 ha în anul 2020.
Planul Strategic (PAC 2023-2027) al României este în concordanţă cu obiectivele Uniunii Europene privind protecţia mediului şi combaterea schimbărilor climatice, urmărind reducerea efectelor acestora, adaptarea la noile condiţii climatice, promovarea dezvoltării durabile, utilizarea responsabilă a resurselor naturale (apă, sol şi aer), precum şi protejarea biodiversităţii şi a peisajelor. Planul Strategic PAC 20232027 (PS PAC) al României a fost aprobat de Comisia Europeană prin Decizia C(2022) 8783/07.12.2022. În cadrul acestuia sunt incluse intervenţii finanţate atât din FEGA (Pilonul I), cât şi din FEADR (Pilonul II), urmărind obiectivele de sprijin al veniturilor fermierilor, modernizarea sectorului agricol, consolidarea competitivităţii şi protejarea mediului. Politica Agricolă Comună reprezintă unul dintre instrumentele sectoriale prin care, la nivelul Uniunii Europene, sunt sprijinite obiectivele de mediu, climă şi biodiversitate, inclusiv cele prevăzute de Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030. Prin instrumente precum condiţionalitatea, eco-schemele, măsurile de agro- mediu şi climă, agricultura ecologică şi plăţile compensatorii, PAC poate contribui la menţinerea elementelor de peisaj cu diversitate ridicată, reducerea presiunilor generate de pesticide şi nutrienţi, conservarea habitatelor agricole cu valoare naturală ridicată şi promovarea practicilor agricole favorabile biodiversităţii. Prezenta Strategie naţională valorifică această legătură la nivel strategic, fără a modifica sau substitui instrumentele de programare, implementare şi finanţare aferente PAC.
Cerinţele privind bunele condiţii agricole şi de mediu (GAEC) aplicabile în România sunt cele stabilite prin cadrul Politicii Agricole Comune la nivelul Uniunii Europene, prezenta Strategie naţională neinstituind obligaţii naţionale mai stricte decât acestea. Orice înăsprire ulterioară a cerinţelor GAEC se realizează exclusiv în cadrul PAC, pe baza unui studiu de impact prealabil şi cu menţinerea derogărilor aplicabile fermelor mici. În acest cadru, fermierii aplică rotaţii durabile ale culturilor pe aceeaşi parcelă, menţin o acoperire minimă a solului în perioadele climatice critice pentru prevenirea eroziunii şi lasă o parte din teren neutilizată în scopul conservării biodiversităţii, potrivit cerinţelor GAEC/PAC aplicabile la momentul respectiv.
România direcţionează aproximativ 25 % din fondurile destinate plăţilor directe către scheme ecologice, care oferă stimulente fermierilor ce adoptă practici ce depăşesc cerinţele legale sau uzuale în domeniul protecţiei mediului şi al climei. De asemenea, 41 % din bugetul alocat dezvoltării rurale este destinat susţinerii practicilor ecologice în zone cu valoare naturală ridicată, precum cele importante pentru habitatul păsărilor şi fluturilor. Se estimează că, anual, aceste măsuri vor fi aplicate pe o suprafaţă de aproximativ 611 000 de hectare.
În 2021 a fost elaborată metodologia şi calcularea plăţilor Natura 2000 din zonele agricole din ariile naturale protejate, conform restricţiilor din Planurile de management cu respectarea legislaţiei europene cu privire la Politica Agricolă Comună. În total au fost analizate 257 de planuri de management pentru a se identifica măsurile restrictive adresate fermierilor. Au fost elaborate 27 de masuri standardizate pentru care au fost stabilite calcule conform metodologia de calcul a plăţilor compensatorii necesare compensării fermierilor care desfăşoară activităţi agricole în siturile Natura 2000. A fost identificat un număr de 28 de habitate şi 110 specii din Directiva Habitate şi din Directiva Păsări dependente de agricultură la nivelul formularelor standard aferente siturilor Natura 2000. Considerând că această activitate din strategia anterioară a avut o prioritate mare şi este necesara în continuare să fie dezvoltată până în momentul în care este introdusă o măsură privind plăţile Natura 2000. Restricţiile instituite prin planurile de management ale siturilor Natura 2000 asupra terenurilor agricole nu sunt opozabile utilizatorilor acestor terenuri înainte de operaţionalizarea şi finanţarea efectivă a mecanismului de plăţi compensatorii Natura 2000, pe baza celor 27 de măsuri standardizate deja elaborate. Introducerea măsurii privind plăţile Natura 2000 constituie acţiune cu termen ferm de implementare în Planul Naţional de Acţiune (Anexa nr. II). În lipsa operaţionalizării mecanismului de compensare, restricţiile respective nu produc efecte juridice asupra utilizatorilor de terenuri agricole.
România beneficiază, de asemenea, de programe UE precum LIFE şi de parteneriate cu ONG-uri pentru a spori conservarea biodiversităţii în peisajele agricole. Proiectele se concentrează adesea pe reconcilierea agriculturii cu conservarea siturilor Natura 2000 şi a altor ecosisteme cu valoare ridicată. Împreună, aceste eforturi creează o buclă de feedback în care politicile, ştiinţa şi implicarea locală informează dezvoltarea sistemelor agricole care susţin biodiversitatea.
Eco-schemele (art. 31) din Pilonul I reprezintă un mijloc de stimulare a furnizării de bunuri publice prin intermediul aplicării unor practici agricole benefice pentru mediu şi climă, prin urmare contribuie la menţinerea sau îmbunătăţirea condiţiilor de mediu.. Stimularea se face prin acordarea unor plăţi forfetare anuale, aşa cum este cazul pentru eco-schemele privind practicile benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil şi practicarea unei agriculturi prietenoase cu mediul în fermele mici (gospodăriile tradiţionale).
Intervenţiile de agro-mediu şi climă şi cele de conversie şi menţinere a agriculturii ecologice (art. 70) din Pilonul II îşi propun să continue eforturile din perioadele anterioare de programare, compensând fermierii pentru respectarea unor angajamente adaptate riguros la provocările la care se adresează aceste măsuri, cum sunt apa, solul, reducerea utilizării îngrăşămintelor şi a pesticidelor, bunăstarea animalelor, adaptarea şi atenuarea schimbărilor climatice, conservarea biodiversităţii etc. Intervenţiile de agro-mediu şi climă sunt proiectate sub formă de pachete şi variante, propunându-se mai multe tipuri de angajamente, adaptate la nevoile specifice locale prin modalitatea de selectare a zonelor eligibile şi de proiectare a cerinţelor aplicabile. Adaptarea la condiţiile locale a intervenţiilor de agro-mediu asigură un nivel de ambiţie superior faţă de cel urmărit de eco-schemele Pilonului I, asigurând, în acelaşi timp, utilizarea eficientă a finanţării. Prin această abordare se asigură faptul că atât beneficiarii din Pilonul I, cât şi cei din Pilonul II îşi vor îmbunătăţi practicile agricole din punct de vedere al protejării mediului, putând opta pentru diferitele tipuri de angajamente cu niveluri de ambiţie diferite, pentru a acoperi întreg spectrul de nevoi identificate pentru managementul durabil al resurselor naturale. De asemenea, pentru conservarea biodiversităţii se va continua implementarea prin PNS a unor angajamente destinate creşterii animalelor de fermă pentru rasele locale în pericol de abandon. Sprijinirea beneficiarilor în cadrul intervenţiilor aferente art. 70 se face pe baza unor angajamente multianuale (5 ani) asumate în mod voluntar, prin acordarea unor plăţi compensatorii anuale pentru cheltuielile suplimentare şi pierderile de venituri care decurg din respectarea cerinţelor specifice acelor angajamente. Între 2014 şi 2020, 2021, 2022 a fost realizat Planul Naţional de Dezvoltare Rurală (PNDR), instrument care implementează Politica Agricolă Comună (PAC). În această perioadă de programare, prin M.10 - Agromediu şi climă au fost promovate pachete şi variante ale pachetelor aferente paşiştilor permanente implementate în perioada de programare a PNDR 2014-2020. Au fost elaborate şi 15 pachete noi de agro-mediu şi climă în baza propunerii de Regulament (UE) privind Planurile Strategice (art. 70) pentru care este nevoie de aprobare oficiala.
În scopul protecţiei biodiversităţii, prin legea cadru a protecţiei mediului sunt interzise orice activităţi de obţinere, cultivare, depozitare, prelucrare, comercializare a organismelor vii modificate genetic, în ariile naturale protejate.
Orice măsură care limitează utilizarea terenurilor agricole sau reduce potenţialul productiv al exploataţiilor se aplică numai cu instituirea unor mecanisme de compensare financiară integrală, calculate pe baza pierderii reale de venit şi a costurilor suplimentare suportate de fermieri. Mecanismele de compensare se stabilesc în consultare cu organizaţiile profesionale reprezentative şi se operaţionalizează înainte de aplicarea

restricţiilor.
Măsurile prevăzute în cadrul prezentei strategii naţionale care afectează activitatea agricolă vor fi precedate de o analiză de impact economic şi social, elaborată în consultare cu organizaţiile profesionale reprezentative ale fermierilor. Analiza va include evaluarea efectelor asupra producţiei, veniturilor, competitivităţii şi ocupării forţei de muncă în mediul rural.
Fermierii reprezintă parteneri esenţiali în conservarea biodiversităţii, prin gestionarea durabilă a terenurilor agricole, menţinerea habitatelor semi-naturale, aplicarea bunelor practici agricole şi furnizarea de servicii eco-sistemice. Strategia naţională recunoaşte contribuţia pozitivă a agriculturii extensive şi tradiţionale la menţinerea peisajelor agricole cu valoare naturală ridicată.
Implementarea prezentei strategii naţionale nu poate conduce la instituirea unor restricţii suplimentare asupra activităţilor agricole decât printr-un act normativ adoptat cu consultarea organizaţiilor profesionale reprezentative şi pe baza unei analize de impact economic şi social. Măsurile voluntare (eco-scheme, agro-mediu etc.) rămân principalele instrumente de promovare a practicilor favorabile biodiversităţii, conform regulamentelor integrate specifice Politicii Agricole Comune"
Agricultura ecologică este o metodă agricolă de producere a alimentelor utilizând substanţe şi procese naturale. Comisia a stabilit pentru anul 2030 obiectivul ca 25 % din terenurile agricole din UE să fie cultivate ecologic - o creştere semnificativă faţă de nivelul de 10,5 % din 2022. În acest sens, un element central al obiectivului îl reprezintă menţinerea şi dezvoltarea practicilor agricole extensive şi a metodelor tradiţionale de utilizare a terenurilor, inclusiv prin sprijinirea viabilităţii speciilor, soiurilor şi raselor locale care contribuie la conservarea ecosistemelor şi a speciilor sălbatice. Conservarea raselor locale şi a soiurilor autohtone are o importanţă deosebită atât pentru diversitatea genetică agricolă, cât şi pentru menţinerea unor sisteme agricole adaptate condiţiilor locale, reziliente şi favorabile biodiversităţii. În acest scop, Strategia naţională urmăreşte susţinerea acestora prin scheme financiare, programe de conservare in situ şi ex situ şi integrarea lor în lanţuri scurte de aprovizionare.
În completare, obiectivul include şi dimensiunea legată de actualizarea Programului pentru Acvacultură şi Pescuit, pentru integrarea obiectivelor de conservare a biodiversităţii şi a abordării ecosistemice. Deşi această componentă are o specificitate proprie, ea este relevantă în contextul mai larg al politicilor sectoriale privind utilizarea resurselor biologice şi susţine necesitatea alinierii intervenţiilor din acvacultură şi pescuit la obiectivele de protecţie a biodiversităţii şi de utilizare durabilă a ecosistemelor acvatice.
O a doua direcţie majoră a obiectivului vizează diminuarea efectelor negative ale practicilor agricole intensive. Aceasta presupune revizuirea şi reglementarea practicilor agricole cu impact asupra biodiversităţii, în vederea reducerii utilizării substanţelor chimice, limitării degradării solului şi menţinerii elementelor de peisaj cu valoare ecologică. În mod concret, Strategia naţională urmăreşte adoptarea de standarde şi ghiduri tehnice care să susţină reducerea presiunilor generate de agricultura intensivă şi să promoveze practici compatibile cu menţinerea biodiversităţii în terenurile agricole.
Agricultura ecologică reprezintă, de asemenea, o componentă importantă a tranziţiei către sisteme agricole mai favorabile biodiversităţii. Creşterea suprafeţei utilizate pentru agricultura ecologică la peste 780.000 ha în 2024 indică un potenţial semnificativ pentru consolidarea acestui segment, inclusiv prin aplicarea măsurilor prevăzute în Planul de Acţiune pentru Dezvoltarea Producţiei Ecologice. Practici precum diversificarea culturilor, menţinerea păşunilor permanente şi protejarea elementelor de peisaj contribuie în mod direct la menţinerea condiţiilor favorabile pentru biodiversitate şi la reducerea presiunilor asupra mediului.
Prin urmare, Obiectivul B1.4 urmăreşte transformarea agriculturii într-un sector mai bine aliniat cu cerinţele de conservare a biodiversităţii, prin sprijinirea practicilor agricole extensive şi tradiţionale, conservarea resurselor genetice agricole, adaptarea instrumentelor de sprijin financiar şi de reglementare şi reducerea impacturilor negative ale agriculturii intensive asupra habitatelor, speciilor şi funcţiilor ecosistemice.
Obiectivele specifice pentru asigurarea managementului integrat al agriculturii
● B.1.4.1. Menţinerea şi dezvoltarea practicilor agricole extensive şi a metodelor tradiţionale de utilizare a terenurilor ce asigură conservarea habitatelor semi-naturale, fără afectarea producţiei agricole, cu asigurarea compensărilor specifice pentru fermieri.
● B.1.4.2 Diminuarea efectelor negative ale practicilor agricole intensive, ţinând cont de efectele impactului schimbărilor climatice asupra acestui sector economic, prin menţinerea competitivităţii afacerilor agricole, asigurată de compensări specifice şi de dezvoltarea de alternative tehnologice viabile, validate tehnic şi economic anterior generalizării lor, şi cu respectarea dreptului de proprietate, a principiului proporţionalităţii şi a securităţii alimentare.
B1.5. Turismul
Obiectivul B.1.5 urmăreşte dezvoltarea turismului durabil în ariile naturale protejate, astfel încât activităţile turistice să contribuie la valorizarea responsabilă a patrimoniului natural, la susţinerea economiilor locale şi la finanţarea măsurilor de conservare, fără a afecta integritatea habitatelor, speciilor şi peisajelor naturale. În acest sens, turismul este abordat ca un sector cu potenţial economic important, dar care trebuie corelat în mod explicit cu obiectivele de conservare a biodiversităţii şi cu capacitatea de suport ecologic a ariilor naturale protejate.
Turismul reprezintă unul dintre principalii factori de utilizare a teritoriului în zonele naturale cu valoare ridicată pentru biodiversitate, în special în Carpaţi, Delta Dunării, zona litorală şi în alte destinaţii naturale cu atractivitate ridicată. O mare parte a activităţilor turistice are loc în interiorul ariilor naturale protejate sau în proximitatea acestora, ceea ce poate amplifica riscul de degradare a habitatelor şi de perturbare a speciilor, în lipsa unor măsuri adecvate de planificare, monitorizare şi control al presiunilor turistice. În ultimii ani, creşterea turismului intern şi orientarea mai accentuată către destinaţii naturale au accentuat această presiune, în special în zonele cu habitate sensibile şi infrastructură insuficientă pentru managementul vizitatorilor.
Impacturile asociate turismului se manifestă prin extinderea infrastructurii de cazare, agrement şi acces, creşterea traficului şi a activităţilor recreative în zone sensibile, degradarea traseelor şi a vegetaţiei, compactarea solului, perturbarea faunei si, în unele cazuri, prin accentuarea conflictelor om-faună sălbatică. În ariile naturale protejate, aceste presiuni se cumulează adesea cu alte activităţi antropice şi cu efectele schimbărilor climatice, ceea ce impune o abordare mai riguroasă a dezvoltării turistice, bazată pe prevenţie, limitarea impacturilor şi management adaptativ.
În acelaşi timp, turismul poate deveni un instrument important de susţinere a conservării biodiversităţii, în special prin dezvoltarea ecoturismului şi a modelelor de turism responsabil care valorifică resursele naturale fără a le degrada. În acest sens, obiectivul vizează dezvoltarea şi promovarea ecoturismului în ariile naturale protejate, inclusiv prin extinderea reţelei naţionale de destinaţii ecoturistice, creşterea implicării operatorilor locali în activităţi de ecoturism şi promovarea unor produse turistice compatibile cu valorile naturale ale zonelor protejate.
O direcţie esenţială a obiectivului o reprezintă dezvoltarea şi implementarea schemelor de eco-etichetare şi certificare pentru turism durabil, astfel încât unităţile de cazare, destinaţiile şi operatorii turistici activi în sau în vecinătatea ariilor naturale protejate să adopte standarde de turism responsabil. Aceste standarde trebuie să includă, între altele, măsuri de reducere a impactului asupra mediului, respectarea codurilor de conduită, formarea personalului şi integrarea unor măsuri concrete de conservare. În acest mod, ecoturismul şi eco-etichetarea devin nu doar instrumente de promovare, ci şi mecanisme de creştere a calităţii managementului turistic în zonele naturale sensibile.
Totodată, obiectivul urmăreşte implementarea sistemelor de management al vizitatorilor bazate pe evaluarea capacităţii de suport ecologic, în special în ariile naturale protejate cu presiune turistică ridicată. Aceasta presupune stabilirea capacităţii de suport pentru trasee şi atracţii sensibile, monitorizarea fluxurilor de vizitatori, introducerea sistemelor de acces controlat acolo unde este necesar şi aplicarea unor măsuri de limitare şi redistribuire a presiunilor turistice. O astfel de abordare este necesară pentru prevenirea degradării habitatelor şi pentru integrarea efectivă a obiectivelor de conservare în managementul turismului.
În completare, Strategia naţională vizează dezvoltarea mecanismelor economice şi a infrastructurii pentru turism durabil în ariile naturale protejate, astfel încât veniturile generate de activităţile turistice să contribuie într-o măsură mai mare la conservarea şi managementul acestor zone. În acest sens, pot fi avute în vedere instrumente financiare de susţinere compatibile cu cadrul legal aplicabil. De asemenea, dezvoltarea infrastructurii turistice noi trebuie condiţionată de respectarea principiilor infrastructurii turistice durabile şi de corelarea strictă cu planurile de management ale ariilor naturale protejate.
Realizarea acestui obiectiv presupune, totodată, o mai bună corelare între politicile sectoriale din turism şi cerinţele de conservare a biodiversităţii. Deşi strategiile naţionale recente privind turismul şi ecoturismul promovează concepte precum turismul sustenabil, infrastructura verde şi valorificarea responsabilă a patrimoniului natural, integrarea lor efectivă în investiţii, în managementul vizitatorilor şi în mecanismele de finanţare rămâne insuficient dezvoltată. În acest context, Strategia naţională urmăreşte transformarea turismului într-un sector mai bine aliniat cu obiectivele de conservare, prin întărirea instrumentelor de planificare, certificare, monitorizare şi finanţare.
Dezvoltarea turismului durabil în ariile naturale protejate trebuie să implice activ autorităţile publice, administratorii ariilor protejate, operatorii turistici şi comunităţile locale, astfel încât beneficiile economice generate să susţină pe termen lung calitatea mediului natural şi atractivitatea destinaţiilor. Prin urmare, Obiectivul B.1.5 urmăreşte nu doar reducerea impacturilor negative ale turismului asupra biodiversităţii, ci şi crearea unui model de dezvoltare turistică în care conservarea naturii devine parte integrantă a valorii economice şi sociale a destinaţiilor naturale.
Obiectivul specific pentru turism
● B.1.5.1. Dezvoltarea turismului durabil în ariile naturale protejate.
B1.6. Transport, energie şi exploatarea resurselor neregenerabile
Obiectivul B.1.6 urmăreşte integrarea biodiversităţii în politicile şi proiectele de dezvoltare din sectoarele transport, energie şi exploatarea resurselor neregenerabile, precum şi reducerea impactului acestora asupra habitatelor, speciilor şi conectivităţii ecologice. Măsurile menţionate nu afecteze politicile şi proiectele de dezvoltare din sectoarele transport, energie şi exploatarea resurselor neregenerabile, de interes public naţional sau cele care asigură comunităţilor accesul la serviciile publice de bază, astfel cum sunt definite de legislaţia în vigoare.
Aceste sectoare se numără printre factori de fragmentare a peisajului, de pierdere şi degradare a habitatelor şi de alterare a funcţionării ecosistemelor, în special în contextul în care infrastructurile şi proiectele de dezvoltare se suprapun frecvent cu arii naturale protejate, coridoare ecologice şi zone cu sensibilitate ecologică ridicată. Totodată, este de o importanţă strategică dezvoltarea sectoarelor energie şi transport, motiv pentru care, deciziile de dezvoltare a acestor proiecte trebuie fundamentate pe analize temeinic efectuate, prin consultarea activă a tuturor factorilor cointeresaţi, a autorităţilor publice, a administratorilor ariilor protejate, precum şi a comunităţilor locale.
Totodată, se impune analizarea oportunităţii pentru dezvoltarea proiectelor hidroenergetice strategice ori a proiectelor care au ca obiectiv unic apărarea şi securitatea naţională ori reacţia la situaţii de urgenţă, precum şi proiectele care contribuie la aceste obiective, prin cooperarea între MMAP şi alte autorităţi publice centrale cu atribuţii sectoriale relevante.
În România, extinderea reţelelor de transport, dezvoltarea infrastructurii energetice şi exploatarea resurselor neregenerabile generează presiuni asupra biodiversităţii. Drumurile, autostrăzile şi căile ferate pot fragmenta habitatele şi pot afecta mobilitatea speciilor, pot creşte mortalitatea prin coliziune şi pot favoriza apariţia unor efecte asupra ecosistemelor. Infrastructurile energetice, inclusiv hidrocentralele, liniile electrice, proiectele eoliene şi alte investiţii asociate tranziţiei energetice, pot afecta atât ecosistemele terestre, cât şi pe cele acvatice, prin pierderea de habitat, alterarea regimurilor hidrologice, perturbarea migraţiei speciilor şi creşterea presiunilor asupra unor zone deja vulnerabile. Exploatările miniere şi alte activităţi de extracţie pot contribui la rândul lor, la transformarea peisajului şi la degradarea

resurselor de apă și sol. Cu toate acestea, România a făcut pași importanți în ultimii ani prin adaptare infrastructurii de transport și a tehnologiilor de exploatare a resurselor la cerințele ecologice ale speciilor, studiile de mediu propunând măsuri concrete de protejare a biodiversității de la amenajarea de scări de pești și canale de bypass până la construirea de ecoducte și viaducte pentru asigurarea conectivității habitatelor speciilor de interes comunitar.
Desemnarea de noi situri Natura 2000 și desemnarea zonelor prioritare pentru biodiversitate va avea la baza o analiză aprofundată a teritoriului național și a infrastructurii rutiere propusă și existentă, iar desemnarea coridoarelor ecologice se realiza numai în baza unor studii de teren realizate efectiv și actualizate, ținând cont și de prioritățile de infrastructură ale României.
Totodată, este recunoscut rolul strategic al resurselor minerale pentru infrastructură, industrie și obiectivele de tranziție verde, în contextul în care unele materii prime critice sunt esențiale pentru tehnologiile de energie regenerabilă și pentru economia cu emisii reduse de carbon. Din această perspectivă, obiectivul nu urmărește blocarea activităților extractive, ci asigurarea că acestea se desfășoară cu respectarea cerințelor de conservare a biodiversității, prin evaluări riguroase de impact, aplicarea ierarhiei de atenuare - evitare, minimizare, compensare - și integrarea obiectivelor de mediu în planificarea sectorială.
Una dintre provocările majore pentru perioada următoare este alinierea obiectivelor de dezvoltare și de tranziție energetică cu cele de conservare a biodiversității. În acest context, dezvoltarea energiilor regenerabile și a altor investiții strategice nu poate fi abordată exclusiv prin prisma decarbonizării sau a securității energetice, ci trebuie corelată cu o planificare spațială și sectorială. Aceasta presupune aplicarea consecventă a principiului ierarhiei măsurilor de mitigare - evitare, minimizare, restaurare și compensare - precum și întărirea utilizării procedurilor SEA, EIA și evaluare adecvată în tratarea efectelor.
Se remarcă faptul că în ultimii ani România a identificat soluții viabile pentru integrarea obiectivelor energetice (construcția de hidrocentrale) în obiectivele de conservare a biodiversității, astfel conducând la aprobarea unor proiecte strategice din domeniul energie cu implementarea unor măsuri de conservare a biodiversității și menținerea structurii habitatelor acvatice.
O a doua direcție esențială vizează elaborarea și adoptarea unui cadru normativ unitar privind circulația vehiculelor off-road în ariile naturale și în zonele sensibile din punct de vedere ecologic. În prezent, circulația vehiculelor de teren, a motocicletelor, a vehiculelor acvatice și a celor utilizate pe zăpadă este reglementată fragmentar, fără un cadru național coerent construit explicit din perspectiva conservării biodiversității. Având în vedere presiunile tot mai mari generate de utilizările recreaționale în habitate sensibile, este necesară introducerea unor reguli clare, aplicabile în special în ariile naturale protejate și în zonele cu presiune recreațională ridicată.
Totodată, obiectivul urmărește realizarea unui studiu național pentru identificarea și cartografierea zonelor în care dezvoltarea hidrocentralelor, inclusiv a microhidrocentralelor, este incompatibilă cu obiectivele de conservare a biodiversității, cu excepția celor în construcție sau aprobate prin diferite strategii/planuri naționale. Un astfel de instrument este necesar pentru fundamentarea mai riguroasă a proceselor de planificare teritorială și energetică și pentru integrarea rezultatelor în procedurile SEA/EIA și în procesul de avizare. În special în cazul ecosistemelor acvatice și riverane, unde conectivitatea longitudinală și regimul natural al cursurilor de apă sunt esențiale pentru menținerea stării de conservare, o asemenea cartografiere reprezintă o condiție importantă pentru prevenirea unor impacturi ireversibile. Totodată, acest studiu va avea ca bază de documentare măsurile/elementele identificate în cadrul procedurilor EIM derulate până la momentul actual pe teritoriul țării care au făcut posibilă amenajarea/construirea hidrocentralelor cu respectarea obiectivelor specifice de conservare și menținerea/îmbunătățirea țintelor și parametrilor din cadrul Obiectivelor specifice de conservare.
În implementarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2026-2030, autoritățile publice competente recunosc și iau în considerare contribuția pozitivă a proiectelor de producție și stocare a energiei din surse regenerabile la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și la combaterea schimbărilor climatice ca factor principal de degradare a ecosistemelor. Procesele de evaluare a mediului, de delimitare sau extindere a ariilor naturale protejate vor asigura un echilibru proporțional între cerințele de conservare a biodiversității și interesul public major reprezentat de tranziția energetică, securitatea energetică națională și dezvoltarea surselor regenerabile de energie.
În implementarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2026-2030, identificarea, desemnarea și extinderea noilor arii naturale protejate se realizează exclusiv pe baza unor metodologii și criterii științifice și socio-economice clare, transparente și obiective, aprobate prin ordin al autorității publice centrale pentru protecția mediului, cu consultarea obligatorie a autorităților sectoriale relevante, a operatorilor de infrastructură strategică și cu asigurarea corelării cu utilizările economico-sociale existente ale teritoriului.
Realizarea obiectivului presupune o cooperare intersectorială strânsă între autoritățile de mediu, cele responsabile de energie, transport și resurse minerale, precum și utilizarea mai eficientă a datelor privind coridoarele ecologice, ariile protejate și zonele cu sensibilitate ecologică. Prin urmare, Obiectivul B.1.6 urmărește trecerea de la o abordare reactivă la un cadru mai strategic și preventiv, fără blocarea proiectelor strategice.
Obiectivul specific pentru transport, energie și exploatarea resurselor neregenerabile
- B.1.6.1. Integrarea biodiversității în politicile și proiectele de dezvoltare din sectoarele transport, energie și exploatarea resurselor neregenerabile, precum și reducerea impactului acestora asupra habitatelor și conectivității ecologice.

Obiectivul general B2. CONTROLUL SPECIILOR INVAZIVE
Convenția privind Diversitatea Biologică (CDB) definește o specie alogenă invazivă ca fiind "o specie a cărei introducere si/sau răspândire amenință diversitatea biologică". Această definiție constituie cadrul de referință pentru politicile internaționale și naționale privind prevenirea, controlul și managementul speciilor străine invazive.
Principalele căi de introducere și răspândire a speciilor alogene invazive sunt asociate, direct sau indirect, cu activitățile antropice. Extinderea rapidă a comerțului internațional și intensificarea activităților de transport au crescut semnificativ riscul introducerii acestor specii pe teritoriul României. Totodată, presiunile exercitate asupra mediului, precum abandonarea terenurilor agricole, utilizarea intensivă a pășunilor, defrișările, precum și degradarea progresivă a habitatelor naturale și seminaturale, creează condiții favorabile instalării și expansiunii speciilor invazive.
La nivel teritorial, infrastructura de transport, în special rețelele rutiere și feroviare, reprezintă importante căi de dispersie pentru speciile invazive. Dintre elementele naturale, zonele aluviale sunt deosebit de vulnerabile, datorită caracterului lor linear și expunerii la perturbări naturale, precum fluctuații ale nivelului apei sau antropice - amenajări hidrotehnice, activități agricole, depozite de deșeuri, facilitând astfel răspândirea acestor specii.
Prima centralizare amplă a datelor privind speciile alogene invazive la nivel european a fost realizată în cadrul proiectului EU FP6 DAISIE (Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe). Această inițiativă a inclus o listă alfabetică a celor 100 de specii invazive cu cel mai mare impact, însoțită de hărți detaliate ale distribuției acestora. La nivel european, proiectul a identificat 10.822 de specii alogene care afectează ecosistemele terestre, acvatice și marine, baza de date fiind actualizată permanent de o rețea internațională formată din 1.657 de experți.
Controlul și managementul eficient al speciilor alogene invazive necesită implementarea unor strategii și programe coordonate, atât la nivel internațional, cât și național. În acest sens, Global Invasive Species Programme (GISP) promovează cooperarea interregională și furnizează orientări strategice, prin elaborarea Strategiei Globale privind Speciile Străine Invazive (Global Strategy on Invasive Alien Species) și a unui set de instrumente de bune practici pentru prevenirea și managementul speciilor invazive (Toolkit of Best Prevention and Management Practices).
La nivel internațional, Convenția privind Diversitatea Biologică, prin art. 8 lit. h), obligă părțile semnatare să prevină introducerea speciilor invazive, să le controleze si, acolo unde este posibil, să le eradicheze, atunci când acestea au un impact major asupra ecosistemelor, habitatelor sau speciilor indigene. În anul 2002, Conferința Părților CDB a adoptat o decizie și un set de principii directoare care solicită tratarea cu prioritate a problematicii speciilor străine invazive și elaborarea de strategii și planuri de acțiune naționale și regionale, în vederea transpunerii principiilor CDB în politici publice concrete.
În România, studiile indică existența unui inventar de 671 de specii de plante exotice, dintre care 112 specii sunt considerate invazive, datorită capacității ridicate de dispersie și a impactului semnificativ asupra biodiversității, economiei și sănătății umane. La nivel național, au fost realizate mai multe programe de cercetare relevante, printre care Sistemul de Monitorizare și Detectare Rapidă a Speciilor Invazive (Proiect CNCSIS 33379/2004) și Identificarea plantelor străine invazive și potențial invazive din România și evaluarea impactului asupra habitatelor naturale și seminaturale (Proiect CNCSIS 1107/33379/2004), care au furnizat o bază științifică importantă pentru dezvoltarea măsurilor de prevenire și control.
În ceea ce privește cadrul legislativ, reglementarea speciilor alogene invazive în România se află încă într-un stadiu incipient. Cu toate acestea, existența unor angajamente internaționale ratificate și a unor reglementări interne oferă premisele integrării fenomenului invaziei biologice într-un cadru legislativ adecvat. Un pas important în acest sens a fost realizat prin adoptarea Ordinului ministrului mediului nr. 979/2009, privind introducerea speciilor alohtone, intervențiile asupra speciilor invazive și reintroducerea speciilor indigene prevăzute în anexele nr. 4A și 4B laOUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.
În perioada 2018-2022, România a realizat un progres semnificativ în domeniul controlului speciilor alogene invazive, prin implementarea proiectului "Managementul adecvat al speciilor invazive din România, în conformitate cu Regulamentul (UE) 1143/2014", finanțat prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020. Proiectul a avut ca obiectiv principal crearea instrumentelor științifice și administrative necesare pentru prevenirea, depistarea timpurie și managementul eficient al speciilor alogene invazive, în concordanță cu obligațiile asumate de România la nivelul Uniunii Europene.
Prin intermediul acestui proiect au fost elaborate liste naționale de specii alogene invazive și potențial invazive, pentru principalele grupe taxonomice (plante, nevertebrate, vertebrate terestre și acvatice), precum și protocoale standardizate de inventariere, cartare și monitorizare a distribuției acestora la nivel național. Aceste instrumente reprezintă o bază științifică solidă pentru fundamentarea deciziilor de management și pentru implementarea coerentă a măsurilor de control și prevenire a răspândirii speciilor invazive.
Un rezultat major al proiectului POIM îl constituie elaborarea și adoptarea Planului Național de Acțiune pentru abordarea căilor de introducere prioritare a speciilor alogene invazive din România, aprobat prin Ordinul ministrului mediului nr. 3008/2022 și publicat în Monitorul Oficial. Acest document strategic stabilește măsuri concrete pentru prevenirea introducerii neintenționate a speciilor invazive, depistarea timpurie și intervenția rapidă, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 1143/2014.
Planul Național de Acțiune vizează, în special, căile prioritare de introducere asociate transportului, comerțului, activităților economice și infrastructurii, oferind un cadru operațional pentru coordonarea acțiunilor între autoritățile publice, administratorii ariilor naturale protejate și alți actori relevanți. Prin adoptarea acestui plan, România dispune pentru prima dată de un instrument național integrat care transpune în practică cerințele europene privind gestionarea riscurilor asociate speciilor alogene invazive.
Implementarea proiectului POIM a contribuit în mod direct la alinierea României la cerințele Regulamentului (UE) 1143/2014, care impune statelor membre obligații clare privind prevenirea introducerii, depistarea timpurie, eradicarea rapidă și managementul speciilor alogene invazive de interes pentru Uniune și de interes național. În acest sens, au fost elaborate documentații tehnice pentru prioritizarea speciilor invazive, identificarea căilor de introducere și fundamentarea propunerilor de includere a unor specii pe Lista Uniunii.
De asemenea, proiectul a furnizat liste de urmărire pentru speciile invazive relevante în ariile naturale protejate, inclusiv pentru parcuri

naţionale şi Rezervaţia Biosferei Delta Dunării, facilitând integrarea problematicii speciilor invazive în managementul siturilor Natura 2000 şi în alte instrumente de planificare a conservării biodiversităţii.
Rezultatele obţinute prin proiectul POIM marchează finalizarea unei etape esenţiale de cunoaştere, caracterizată prin inventariere, cartare, evaluarea impactului şi prioritizarea speciilor alogene invazive. Obiectivul general B2 din cadrul Strategiei Naţionale pentru Biodiversitate vizează etapa următoare, respectiv implementarea efectivă a măsurilor de prevenire, control, limitare si, acolo unde este posibil, eradicare a speciilor invazive, utilizând instrumentele dezvoltate anterior.
Această tranziţie presupune integrarea sistematică a rezultatelor proiectului POIM în politicile sectoriale relevante (transport, agricultură, silvicultură, gestionarea apelor), în activitatea autorităţilor de control şi în managementul ariilor naturale protejate, precum şi asigurarea coordonării interinstituţionale necesare pentru aplicarea coerentă a măsurilor stabilite.
În pofida progreselor realizate, persistă o serie de lacune structurale care justifică includerea şi consolidarea Obiectivului general B2 în noua strategie naţională. Printre acestea se numără implementarea neuniformă a măsurilor la nivel local, capacitatea instituţională variabilă a autorităţilor responsabile, precum şi lipsa unui mecanism de finanţare recurent dedicat controlului speciilor alogene invazive după finalizarea proiectului POIM.
În plus, integrarea completă a rezultatelor obţinute în cadrul proiectului POIM în legislaţia secundară, procedurile administrative curente şi practicile de management rămâne incompletă, ceea ce limitează eficienţa intervenţiilor pe termen lung. În acest context, Obiectivul Naţional B2 oferă cadrul strategic necesar pentru asigurarea continuităţii, coerenţei şi eficienţei măsurilor de control al speciilor invazive, în concordanţă cu angajamentele europene şi internaţionale ale României.
Obiectivul general B2 urmăreşte consolidarea eforturilor de prevenire, detectare timpurie şi control al speciilor alogene invazive, în conformitate cu cerinţele Regulamentului (UE) 1143/2014 şi cu Ţinta 6 din Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, care solicită statelor să reducă semnificativ introducerea şi impactul speciilor invazive până în 2030. Primul obiectiv specific (B.2.1) vizează reducerea riscului de introducere şi stabilire, printr-un întreg ansamblu de mecanisme instituţionale: operaţionalizarea şi utilizarea permanentă a registrului naţional şi a bazei de date privind speciile alogene invazive şi potenţial invazive; instituirea unui mecanism naţional de raportare şi avertizare timpurie pentru taxonii cu potenţial invaziv ridicat utilizaţi ca animale de companie; monitorizarea sistematică a speciilor invazive în habitate vulnerabile, arii naturale protejate şi ecosisteme acvatice afectate de introduceri asociate activităţilor economice; precum şi integrarea acestor mecanisme în activitatea curentă a autorităţilor competente şi a administratorilor ariilor naturale protejate. Al doilea obiectiv specific (B.2.2) se concentrează pe evaluarea şi gestionarea riscurilor, prin realizarea periodică a evaluărilor de risc asupra speciilor şi habitatelor autohtone, prioritizarea acţiunilor de management şi actualizarea listelor naţionale şi a cadrului normativ în funcţie de evoluţia presiunilor şi a introducerilor de noi specii. Cel de-al treilea obiectiv specific (B.2.3) urmăreşte managementul eficient al căilor de introducere şi răspândire, prin implementarea şi monitorizarea planurilor de management pentru căile cu risc ridicat şi prin integrarea obligatorie a gestionării speciilor invazive în politicile sectoriale relevante, precum transporturile, comerţul, acvacultura, infrastructura şi utilizarea terenurilor. Împreună, aceste acţiuni asigură un cadru strategic robust şi coerent, menit să reducă semnificativ riscurile şi impactul speciilor alogene invazive asupra biodiversităţii şi serviciilor ecosistemice, contribuind direct la obiectivele europene şi globale privind stoparea pierderii biodiversităţii.
Obiective specifice pentru controlul speciilor invazive
- B.2.1. Reducerea riscului de introducere şi stabilire a speciilor alogene invazive prin consolidarea sistemului naţional de evidenţă, monitorizare şi avertizare timpurie
- B.2.2. Evaluarea şi gestionarea riscurilor asociate speciilor alogene invazive, în vederea reducerii impactului acestora asupra biodiversităţii autohtone
- B.2.3. Managementul eficient al căilor de introducere şi răspândire a speciilor alogene invazive cu risc ridicat

Obiectivul general B3. SUSŢINEREA SI PROMOVAREA CUNOŞTINŢELOR, INOVAŢIILOR SI PRACTICILOR TRADIŢIONALE
În cadrul Convenţiei privind Diversitatea Biologică (CBD), recunoaşterea şi valorificarea cunoştinţelor, inovaţiilor şi practicilor tradiţionale ale comunităţilor locale şi indigene sunt consacrate prin art. 8 lit. j), care subliniază rolul acestora în conservarea şi utilizarea durabilă a biodiversităţii. Dezbaterile privind implementarea acestui articol au fost iniţiate încă de la COP3, iar ulterior au evoluat către integrarea dimensiunii socio-economice şi a împărţirii echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice şi a cunoştinţelor asociate. Un moment de referinţă în acest proces l-a constituit adoptarea, la COP6, a Recomandărilor de la Bonn privind accesul la resursele genetice şi împărţirea beneficiilor (Access and Benefit-Sharing - ABS), care au clarificat principiile referitoare la utilizarea responsabilă a resurselor biologice şi la protejarea drepturilor comunităţilor deţinătoare de cunoştinţe tradiţionale. Aceste principii sunt relevante şi în contextul actual, în care consumul durabil şi reducerea risipei reprezintă direcţii prioritare la nivel global.
În acest cadru, proprietatea intelectuală, privită atât prin prisma proprietăţii industriale, cât şi a drepturilor de autor şi drepturilor conexe, reprezintă un instrument important pentru protejarea produselor intelectuale rezultate din cunoaşterea tradiţională şi pentru stimularea inovării. Protecţia drepturilor de proprietate intelectuală contribuie nu doar la recunoaşterea valorii economice şi culturale a acestor cunoştinţe, ci şi la crearea unor modele de producţie şi consum responsabile, care pot reduce presiunea asupra resurselor naturale. Strategiile naţionale în domeniul proprietăţii intelectuale au evidenţiat, în acest sens, necesitatea promovării folclorului şi patrimoniului cultural naţional, inclusiv a produselor şi practicilor tradiţionale, ca elemente ale dezvoltării durabile.
La nivel internaţional, lucrările Comitetului Interguvernamental privind Proprietatea Intelectuală a Resurselor Genetice, Cunoaşterea Tradiţională şi Folclorul, inclusiv cele desfăşurate în cadrul sesiunii din 2016, au contribuit la clarificarea unor aspecte esenţiale legate de dreptul la cultură, dreptul la proprietate, autodeterminare şi mecanismele de protecţie a cunoştinţelor tradiţionale. Aceste dezbateri au evidenţiat legătura directă dintre protejarea cunoştinţelor tradiţionale şi promovarea unor modele de consum care valorizează produsele locale, diversitatea biologică şi culturală şi reduc dependenţa de sisteme intensive, cu amprentă ecologică ridicată.
În România, deşi prevederile art. 8 lit. j) nu au fost implementate ca un cadru distinct, anumite elemente ale cunoaşterii tradiţionale, în special cele legate de alimentaţie şi produse locale, sunt reflectate în legislaţia naţională, prin acte normative privind atestarea produselor tradiţionale. Aceste reglementări contribuie la menţinerea unor practici locale şi la promovarea produselor cu valoare culturală şi identitară, însă nu abordează în mod explicit protecţia cunoştinţelor tradiţionale ca patrimoniu viu şi nici legătura acestora cu utilizarea durabilă a biodiversităţii şi cu reducerea risipei.
Cu toate acestea, societatea românească contemporană păstrează un capital important de cunoştinţe şi practici tradiţionale, transmise intergeneraţional, care constituie fundamentul unor domenii moderne precum agricultura durabilă, zootehnia extensivă, utilizarea plantelor medicinale, alimentaţia tradiţională, ecologia aplicată şi conservarea peisajelor culturale. Valorificarea acestor cunoştinţe în cadrul Obiectivului general B3 poate contribui direct la promovarea consumului durabil, la reducerea risipei alimentare şi a presiunii asupra resurselor naturale, în deplină concordanţă cu Ţinta 16 din Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal.
În acest context, Obiectivul general B3 urmăreşte protejarea, valorificarea şi integrarea cunoştinţelor, inovaţiilor şi practicilor tradiţionale asociate biodiversităţii, recunoscând rolul esenţial al comunităţilor locale şi al patrimoniului cultural în utilizarea durabilă a resurselor naturale, în conformitate cu principiile Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal. Primul obiectiv specific (B.3.1) vizează protejarea şi promovarea echitabilă a acestor cunoştinţe prin elaborarea unui cadru naţional coerent pentru recunoaşterea, documentarea şi protejarea practicilor tradiţionale relevante pentru conservarea biodiversităţii şi funcţionarea ecosistemelor.
Această componentă presupune instituirea unor mecanisme clare de inventariere, arhivare şi transmitere intergeneraţională, cu respectarea drepturilor comunităţilor care generează şi menţin aceste cunoştinţe. Al doilea obiectiv specific (B.3.2) urmăreşte integrarea şi promovarea cunoştinţelor tradiţionale ca soluţii practice pentru modele de producţie şi consum durabile, prin includerea acestora în politici sectoriale relevante - agricultură, alimentaţie, educaţie, dezvoltare rurală - şi prin stimularea utilizării lor în conservarea, procesarea şi valorificarea resurselor biologice. Aceste măsuri contribuie la reducerea risipei, diminuarea amprentei de mediu şi întărirea rezilienţei socio-ecologice, consolidând rolul comunităţilor locale ca parteneri activi în conservarea biodiversităţii şi promovând o conectare armonioasă între patrimoniul cultural şi protecţia naturii
Obiectivele specifice pentru asigurarea promovării practicilor, inovaţiilor şi cunoştinţelor tradiţionale
- B3.1. Protejarea şi valorificarea echitabilă a cunoştinţelor, inovaţiilor şi practicilor tradiţionale asociate biodiversităţii
- B3.2. Integrarea şi promovarea cunoştinţelor şi practicilor tradiţionale ca soluţii pentru producţie şi consum durabile

Direcţia de acţiune C: Beneficiile din utilizarea resurselor genetice sunt împărţite în mod echitabil şi durabil, inclusiv cele rezultate din informaţiile genetice digitale (DSI).
Direcţia de acţiune C vizează asigurarea unui cadru funcţional şi echitabil pentru accesul la resursele genetice şi pentru împărţirea beneficiilor rezultate din utilizarea acestora, inclusiv a celor asociate informaţiilor genetice digitale (Digital Sequence Information - DSI). Acest scop reflectă unul dintre cele trei obiective fundamentale ale Convenţiei privind Diversitatea Biologică şi urmăreşte consolidarea legăturii dintre conservarea biodiversităţii, utilizarea durabilă a resurselor biologice şi distribuirea corectă a beneficiilor generate de valorificarea acestora. Implementarea Direcţiei de acţiune C presupune dezvoltarea şi aplicarea unor mecanisme juridice, administrative şi instituţionale clare, care să reglementeze accesul la resursele genetice, să asigure trasabilitatea utilizării acestora şi să permită împărţirea echitabilă a beneficiilor, inclusiv prin transfer de tehnologii, consolidarea capacităţilor şi contribuţii financiare. În contextul evoluţiilor recente la nivel internaţional, Direcţia de acţiune C integrează şi dimensiunea emergentă a informaţiilor genetice digitale, recunoscând necesitatea participării României la mecanismul multilateral privind DSI, în conformitate cu deciziile adoptate în cadrul Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal.
Prin Obiectivul general C1, Strategia naţională urmăreşte consolidarea regimului naţional ABS, asigurarea conformităţii cu Protocolul de la Nagoya şi cu obligaţiile de raportare stabilite la nivelul CBD, precum şi dezvoltarea unor instrumente de monitorizare adecvate, aliniate cadrului global de indicatori. Realizarea acestui scop contribuie atât la respectarea angajamentelor internaţionale asumate de România, cât şi la crearea unui cadru predictibil şi transparent pentru cercetare, inovare şi utilizarea responsabilă a resurselor genetice, în beneficiul societăţii şi al conservării biodiversităţii pe termen lung.
Obiectivul general C1. ACCESUL LA RESURSE GENETICE ŞI ÎMPĂRŢIREA ECHITABILĂ A BENEFICIILOR CE DECURG DIN UTILIZAREA ACESTORA (ABS)
Acest obiectiv corespunde celui de-al treilea obiectiv fundamental al Convenţiei privind Diversitatea Biologică (CBD), ratificată de România, şi vizează asigurarea împărţirii corecte şi echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice, inclusiv prin accesul corespunzător la aceste resurse, prin transferul adecvat de tehnologii relevante şi prin asigurarea unui cadru instituţional, legislativ şi financiar corespunzător. Regimul accesului la resurse genetice şi al împărţirii beneficiilor (Access and Benefit-Sharing - ABS) are rolul de a garanta că utilizarea resurselor genetice şi a cunoştinţelor tradiţionale asociate acestora se realizează în condiţii de legalitate, transparenţă şi echitate, cu respectarea drepturilor statelor furnizoare şi a obiectivelor de conservare şi utilizare durabilă a biodiversităţii.
Un reper important în dezvoltarea acestui regim îl reprezintă Liniile directoare de la Bonn privind accesul la resurse genetice şi împărţirea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea acestora, adoptate în cadrul celei de-a şasea Conferinţe a Părţilor la CBD (COP 6, Haga, 2002). Acestea au constituit un instrument de orientare pentru elaborarea strategiilor şi măsurilor naţionale privind ABS, oferind recomandări privind

etapele administrative și legislative necesare, precum și elemente utile pentru negocierea condițiilor de acces și a acordurilor privind împărțirea beneficiilor.
Cadrul juridic internațional obligatoriu pentru implementarea efectivă a acestui obiectiv a fost consolidat prin Protocolul de la Nagoya privind accesul la resurse genetice și împărțirea corectă și echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea acestora, adoptat în cadrul celei de-a zecea Conferințe a Părților la CBD (COP 10, Nagoya, 2010) și intrat în vigoare la nivel internațional în anul 2014. Pentru România, Protocolul a fost ratificat prin Legea nr. 36/2019, intrând în vigoare la nivel național la data de 20 august 2019. Astfel, România si-a asumat în mod formal obligația de a dezvolta și aplica cadrul instituțional și legislativ necesar implementării regimului internațional ABS.
Protocolul de la Nagoya este implementat la nivelul Uniunii Europene prin Regulamentul (UE) 511/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind măsurile de conformitate pentru utilizatorii Protocolului de la Nagoya, precum și prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1866 al Comisiei, care stabilește normele de aplicare referitoare la registrul colecțiilor, monitorizarea conformității utilizatorilor și bunele practici. Acest cadru european este esențial pentru funcționarea regimului ABS în statele membre, inclusiv în România, întrucât stabilește obligațiile de diligență necesară pentru utilizatori, cerințele de trasabilitate și raportare, precum și mecanismele de control și verificare a conformității.
În raport cu Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, obiectivul privind accesul la resurse genetice și împărțirea echitabilă a beneficiilor contribuie direct la Direcția de acțiune C, referitor la împărțirea echitabilă și durabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice, inclusiv a celor asociate informațiilor secvențiale digitale (DSI), și susține în mod direct Ținta 13, privind accesul și partajarea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice și a DSI. În acest context, consolidarea cadrului național ABS, participarea la mecanismele internaționale și europene relevante și dezvoltarea unor instrumente adecvate de monitorizare și raportare reprezintă componente esențiale ale implementării Strategiei naționale.
În prezent, România a depășit faza de planificare și dispune de un sistem funcțional pentru aplicarea regimului ABS. Au fost desemnate autoritățile responsabile, respectiv Punctul Național de Contact (NFP) - Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Autoritatea Națională Competentă (CNA) - Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate (ANMAP), precum și autoritatea de control și monitorizare - Garda Națională de Mediu. Au fost dezvoltate principalele instrumente de lucru, inclusiv platforma dedicată pentru gestionarea cererilor de acces la resurse genetice și la cunoștințele tradiționale asociate, iar prin Ordinul ministrului mediului nr. 828/2023 au fost aprobate Ghidul general și Ghidul practic privind implementarea Protocolului de la Nagoya, care oferă orientări pentru utilizatori, cercetători, instituții și operatori economici.
Aplicarea efectivă a regimului ABS presupune nu doar existența unui cadru normativ și instituțional, ci și funcționarea corespunzătoare a mecanismelor de autorizare, monitorizare, control și raportare. În acest sens, este necesară asigurarea unei cooperări continue între autoritățile competente, aplicarea consecventă a procedurilor privind accesul la resurse genetice și împărțirea beneficiilor, precum și raportarea implementării către mecanismele europene și internaționale relevante, inclusiv prin ABS Clearing-House. Totodată, monitorizarea utilizării resurselor genetice din România în activități de cercetare și dezvoltare, precum și urmărirea declarațiilor de diligență necesară și a acordurilor de tip Mutually Agreed Terms (MAT), reprezintă elemente esențiale pentru evaluarea funcționării regimului ABS la nivel național.
În ceea ce privește informațiile secvențiale digitale (Digital Sequence Information - DSI), cadrul internațional se află într-o etapă de tranziție și consolidare. Evoluțiile recente la nivelul CBD, inclusiv deciziile adoptate în cadrul COP 16, au accentuat necesitatea definirii unor măsuri și mecanisme prin care beneficiile rezultate din utilizarea DSI să fie împărțite în mod echitabil. În consecință, România trebuie să urmărească și să integreze aceste evoluții în cadrul său național de raportare și monitorizare, inclusiv prin adaptarea instrumentelor ABS și prin corelarea acestora cu cerințele emergente la nivel global și european.
În prezent, deși România a emis ghidurile generale și practice privind ABS și aplică mecanismele de conformitate prevăzute de Protocolul de la Nagoya și de legislația UE, nu există încă un set național formalizat de indicatori specifici pentru monitorizarea implementării ABS. Având în vedere evoluția cadrului de monitorizare Kunming- Montreal și cerințele de raportare asociate, este necesară definirea și aprobarea unui set național de indicatori ABS, aliniați indicatorilor internaționali și europeni, care să permită evaluarea periodică a eficienței implementării regimului ABS, integrarea acestora în sistemele naționale de raportare privind biodiversitatea și consolidarea trasabilității și a capacității de monitorizare.
În acest context, Obiectivul general C.1 urmărește, în perioada de implementare a Strategiei naționale, două direcții complementare: pe de o parte, aplicarea efectivă a cadrului național privind accesul la resurse genetice și împărțirea beneficiilor, în conformitate cu Protocolul de la Nagoya și cu legislația Uniunii Europene, iar pe de altă parte, dezvoltarea unui cadru de monitorizare a implementării ABS, prin stabilirea unor indicatori naționali specifici aliniați celor definiți la nivel global. Aceste măsuri sunt necesare pentru a asigura funcționarea coerentă a sistemului ABS în România și pentru a contribui la atingerea obiectivelor internaționale privind echitatea în utilizarea resurselor genetice și a beneficiilor rezultate din acestea.
Obiectivul specific pentru implementarea ABS
- C.1.1. Implementarea regimului internațional ABS.

Direcția de acțiune D: Disponibilitatea mijloacelor de implementare (finanțare, tehnologie, consolidarea capacităților) și reducerea deficiențelor
Direcția de acțiune D vizează asigurarea mijloacelor necesare pentru implementarea eficientă a obiectivelor Strategiei Naționale pentru Biodiversitate, prin mobilizarea resurselor financiare, consolidarea capacităților instituționale și tehnice, facilitarea transferului de cunoștințe și tehnologii și crearea unui cadru favorabil de guvernanță și cooperare. Acest scop reflectă recunoașterea faptului că atingerea obiectivelor de conservare și utilizare durabilă a biodiversității depinde în mod direct de disponibilitatea și accesibilitatea resurselor, precum și de capacitatea statului și a actorilor implicați de a le utiliza în mod coerent și eficient.
În concordanță cu Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, Direcția de acțiune D abordează în mod integrat finanțarea biodiversității, consolidarea capacităților instituționale și umane, accesul la tehnologie, cooperarea științifică și schimbul de date și informații. Acesta include atât mobilizarea resurselor interne, cât și utilizarea instrumentelor și mecanismelor internaționale și europene, precum fondurile structurale și de investiții, programele dedicate biodiversității, mecanismele financiare globale și inițiativele de cooperare transfrontalieră.
Direcția de acțiune D urmărește, de asemenea, reducerea deficiențelor structurale care au limitat implementarea strategiilor anterioare, precum fragmentarea surselor de finanțare, lipsa unui cadru național coerent pentru finanțarea biodiversității, capacitatea administrativă inegală la nivel central și local, precum și insuficienta integrare a biodiversității în politicile sectoriale și în procesele de planificare bugetară. Prin abordarea acestor aspecte, Strategia națională creează premisele pentru o implementare predictibilă, monitorizabilă și adaptativă a măsurilor propuse.
Prin obiectivele generale asociate Direcției de acțiune D, România își propune să consolideze mecanismele de finanțare și implementare a politicilor de biodiversitate, să îmbunătățească accesul la resurse pentru autorități, administratori de arii naturale protejate, comunități locale și alți actori relevanți, precum și să asigure coerența între angajamentele internaționale, cadrul european și politicile publice naționale.
Direcția de acțiune D funcționează astfel ca un pilon transversal al Strategiei naționale, susținând realizarea tuturor celorlalte direcții de acțiune și obiective generale și contribuind la crearea unui sistem funcțional de guvernanță a biodiversității pe termen lung.

Obiectivul general D1. DEZVOLTAREA CADRULUI LEGISLATIV SI INSTITUȚIONAL GENERAL SI ASIGURAREA RESURSELOR FINANCIARE
Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD), ratificată de România prin Legea nr. 58/1994, constituie fundamentul juridic internațional al politicilor naționale în domeniul conservării biodiversității, utilizării durabile a componentelor acesteia și împărțirii echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice. În baza acestor angajamente, România a dezvoltat un cadru legislativ și instituțional care include atât reglementări generale privind protecția naturii, cât și instrumente sectoriale menite să sprijine implementarea obiectivelor de conservare la nivel național și european. Cadrul legislativ privind biodiversitatea include, de asemenea, reglementările din domeniul biosecurității, iar consolidarea acestuia presupune asigurarea unei evaluări adecvate a riscurilor asociate organismelor modificate genetic și biotehnologiilor moderne, precum și integrarea acestor considerente în politicile publice relevante.
La nivelul Uniunii Europene, Directiva Păsări și Directiva Habitate reprezintă pilonii principali ai politicii de conservare a biodiversității, fiind transpuse în legislația națională în principal prin OUG nr. 57/2007, aprobată prin Legea nr. 49/2011. Acest act normativ asigură cadrul general pentru protecția habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică și pentru funcționarea rețelei Natura 2000, constituind elementul central al legislației naționale în domeniu. Deși cadrul legislativ primar este relativ bine consolidat, persistă dificultăți la nivelul legislației secundare și al corelării cu politicile sectoriale relevante, precum cele din domeniul agriculturii, silviculturii, infrastructurii, energiei sau dezvoltării regionale. Aceste neconcordanțe afectează coerența și eficiența implementării politicilor de conservare și limitează integrarea sistematică a biodiversității în procesele decizionale și în mecanismele de finanțare publică.
O problemă structurală o reprezintă instabilitatea cadrului legislativ, determinată de modificările frecvente ale actelor normative relevante, în special ale OUG nr. 57/2007. Ritmul rapid al modificărilor legislative, adesea însoțit de consultări publice limitate, a afectat predictibilitatea reglementărilor și capacitatea instituțiilor de a aplica în mod coerent măsurile de conservare. În acest context, consolidarea cadrului legislativ trebuie însoțită de o mai bună corelare între obiectivele de conservare a biodiversității, politicile sectoriale cu impact asupra mediului și mecanismele de finanțare publică.
Din punct de vedere instituțional, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor rămâne autoritatea publică centrală responsabilă pentru elaborarea și coordonarea politicilor naționale în domeniul biodiversității, pentru transpunerea legislației europene și pentru monitorizarea implementării strategiilor și planurilor de acțiune. Reorganizarea instituțională prin constituirea Agenției Naționale pentru Mediu și Arii Protejate (ANMAP) creează premisele unei abordări mai integrate a protecției mediului și biodiversității, prin reunirea atribuțiilor privind monitorizarea mediului, autorizarea activităților cu impact asupra mediului, gestionarea bazelor de date și coordonarea administrării ariilor naturale protejate. În paralel, instituții precum Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării, Garda Națională de Mediu și Garda Forestieră au un rol esențial în aplicarea legislației, în monitorizarea respectării regimului de protecție a habitatelor și speciilor și în controlul utilizării resurselor naturale. Eficiența acestui sistem instituțional depinde însă în mod direct de capacitatea administrativă și de existența unor mecanisme funcționale de coordonare între instituțiile cu responsabilități în domeniu.
Un element esențial al consolidării guvernanței biodiversității îl reprezintă integrarea obiectivelor de conservare și a considerentelor de biosecuritate în politicile publice sectoriale și în mecanismele naționale de finanțare. În acest sens, este necesară instituirea și funcționarea unui mecanism interinstituțional de coordonare care să faciliteze analiza și corelarea politicilor sectoriale cu obiectivele naționale privind biodiversitatea, precum și integrarea măsurilor de conservare în planurile regionale și locale de dezvoltare.
În paralel cu consolidarea cadrului legislativ și instituțional, asigurarea resurselor financiare pentru conservarea biodiversității reprezintă o condiție esențială pentru implementarea eficientă a Strategiei naționale.
În ultimul deceniu, fondurile europene au reprezentat principala sursă de finanțare pentru managementul ariilor naturale protejate și pentru implementarea măsurilor de conservare, în special prin programele operaționale dedicate mediului si infrastructurii. Aceste instrumente au contribuit la dezvoltarea capacității instituționale și la realizarea unor investiții importante.
Mobilizarea fondurilor europene pentru conservarea biodiversității și restaurarea ecosistemelor trebuie susținută printr-o planificare strategică mai riguroasă a investițiilor. În acest sens, Strategia națională urmărește integrarea priorităților de conservare și restaurare în Planul Național

de Restaurare şi dezvoltarea unui portofoliu naţional de proiecte prioritare pentru biodiversitate, în acord cu obligaţiile europene şi internaţionale asumate de România. Acest portofoliu va permite identificarea proiectelor mature, pregătirea documentaţiilor necesare pentru finanţare şi creşterea absorbţiei fondurilor europene destinate implementării măsurilor de conservare şi restaurare a ecosistemelor.
În acelaşi timp, consolidarea cadrului de guvernanţă a biodiversităţii presupune şi întărirea participării României la convenţiile şi programele internaţionale relevante pentru conservarea naturii. Pe lângă obligaţiile care decurg din Convenţia privind Diversitatea Biologică şi din legislaţia Uniunii Europene, România participă la programe şi reţele internaţionale precum Programul UNESCO "Man and the Biosphere", Convenţia Ramsar privind zonele umede şi reţeaua geoparcurilor UNESCO. Menţinerea şi consolidarea acestor iniţiative contribuie la protejarea patrimoniului natural, la promovarea valorilor naturale la nivel internaţional şi la mobilizarea de resurse şi expertiză pentru conservarea biodiversităţii.
Prin urmare, Obiectivul general D1 urmăreşte consolidarea cadrului legislativ, instituţional şi financiar necesar pentru implementarea eficientă a politicilor de biodiversitate, prin asigurarea unei finanţări publice stabile şi predictibile, mobilizarea fondurilor europene pentru conservarea şi restaurarea ecosistemelor, integrarea considerentelor privind biodiversitatea şi biosecuritatea în politicile publice sectoriale şi consolidarea participării României la convenţiile şi programele internaţionale relevante pentru conservarea biodiversităţii.
Obiectivele specifice pentru dezvoltarea cadrului legislativ şi instituţional general şi asigurarea resurselor financiare
- D.1.1. Mobilizarea fondurilor europene pentru biodiversitate şi restaurarea ecosistemelor
- D.1.2. Integrarea considerentelor privind biodiversitatea în politicile publice sectoriale, regionale şi locale
- D.1.3. Consolidarea implementării convenţiilor şi programelor internaţionale relevante pentru biodiversitate.

Obiectivul general D2. DEZVOLTAREA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE SI PROMOVAREA TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE
Sistemul naţional de cercetare, dezvoltare şi inovare din România este alcătuit dintr-un ansamblu complex de instituţii publice şi private, cu roluri diferite în cercetarea fundamentală, aplicativă şi dezvoltarea experimentală. Acesta include institute naţionale de cercetare-dezvoltare, institute şi centre de cercetare ale Academiei Române şi ale academiilor de ramură, instituţii de învăţământ superior acreditate, precum şi structuri de cercetare organizate în cadrul unor societăţi şi companii de interes naţional. Alături de aceste structuri publice, funcţionează un număr semnificativ de întreprinderi implicate în activităţi de cercetare şi inovare, precum şi o reţea dedicată transferului tehnologic şi inovării, reprezentată de Reţeaua Naţională pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (ReNITT), care reuneşte centre de transfer tehnologic, incubatoare, parcuri ştiinţifice şi alte structuri de sprijin.
În plan strategic, cercetarea-dezvoltarea şi inovarea au fost guvernate, în ultimele două decenii, prin strategii naţionale şi planuri de implementare succesive, în contextul alinierii României la politicile Uniunii Europene în domeniul cercetării şi inovării. Domeniul mediului a fost recunoscut ca domeniu prioritar în strategiile naţionale anterioare, iar în perioada de implementare a PNCDI II (2007-2013) cercetarea legată de biodiversitate a beneficiat de o susţinere relativ coerentă, prin programe şi competiţii care au vizat protecţia şi reconstrucţia ecologică, monitorizarea dinamicii biodiversităţii, dezvoltarea de eco-tehnologii pentru remediere şi refacere, fundamentarea reţelei Natura 2000 şi elaborarea planurilor de management. Aceste tematici au contribuit la consolidarea bazei ştiinţifice necesare politicilor de conservare şi la dezvoltarea unor capacităţi de cercetare relevante la nivel naţional.
În ciclul strategic următor, implementat prin PNCDI III, cercetarea privind biodiversitatea nu a mai fost sprijinită ca domeniu distinct, ci a fost subsumată unor domenii mai largi de specializare inteligentă, precum "energie, mediu şi schimbări climatice" sau "bioeconomie". În practică, această abordare a condus la o focalizare a finanţărilor pe componente tehnologice şi economice cu relevanţă imediată (surse de energie, eficienţă energetică, reducerea poluării, gestionarea resurselor de apă, agricultură şi valorificarea biomasei) în timp ce cercetarea privind evaluarea şi conservarea biodiversităţii, taxonomia, monitorizarea pe termen lung sau impactul schimbărilor climatice asupra resurselor genetice a devenit marginală.
Această evoluţie reflectă o ruptură între nevoile reale ale politicilor de conservare a biodiversităţii şi orientarea actuală a finanţărilor de cercetare, accentuând un deficit structural de cunoaştere aplicată în domenii critice. În mod particular, lipsa unui plan sectorial de cercetare-dezvoltare dedicat biodiversităţii, coordonat de autoritatea publică centrală pentru cercetare în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, a avut ca efect fragmentarea eforturilor ştiinţifice şi utilizarea limitată a rezultatelor cercetării în procesul decizional. Domenii esenţiale, precum inventarierea diversităţii biologice, dezvoltarea unui program naţional de taxonomie, evaluarea vulnerabilităţii resurselor genetice la schimbările climatice sau integrarea bazelor de date existente, rămân insuficient acoperite.
În ceea ce priveşte transferul de tehnologie şi cooperarea între cercetare, administraţia publică şi sectorul privat, România a înregistrat unele progrese prin iniţiative dedicate eco-inovării şi tehnologiilor de mediu, inclusiv prin aplicarea principiilor Planului de Acţiune pentru Tehnologii de Mediu (ETAP) şi prin dezvoltarea unor instrumente de sprijin pentru inovare şi transfer tehnologic. Cu toate acestea, indicatorii europeni privind eco-inovarea situează România sub media Uniunii Europene, reflectând o utilizare ineficientă a resurselor materiale, a apei şi a energiei şi o capacitate redusă de a transforma cercetarea în soluţii aplicabile pe scară largă. Sectorul deşeurilor, economia circulară şi gestionarea poluării reprezintă în continuare domenii cu potenţial ridicat de inovare, dar cu investiţii limitate şi rezultate modeste.
Lipsa unei coordonări interinstituţionale robuste, instabilitatea cadrului administrativ şi capacitatea redusă de absorbţie a fondurilor europene reprezintă provocări majore pentru transformarea sistemică necesară în domeniul mediului şi al biodiversităţii. Deşi au fost iniţiate măsuri pentru consolidarea capacităţii administrative şi au apărut iniţiative noi, inclusiv în domeniul economiei circulare şi al eco-inovării, integrarea rezultatelor cercetării în politici publice rămâne limitată. Accesul la datele şi rezultatele cercetării finanţate din fonduri publice este fragmentat, iar utilizarea acestora în fundamentarea deciziilor privind conservarea biodiversităţii este încă sporadică.
În contextul adoptării Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, rolul cercetării ştiinţifice şi al transferului de tehnologie devine central pentru atingerea ţintelor globale şi naţionale privind biodiversitatea. Consolidarea bazei ştiinţifice, dezvoltarea infrastructurilor de date, stimularea cooperării interdisciplinare şi orientarea cercetării către nevoile reale ale politicilor de conservare reprezintă condiţii esenţiale pentru o guvernanţă eficientă a biodiversităţii. Prin Obiectivul general D2, Strategia Naţională pentru Biodiversitate urmăreşte să răspundă acestor provocări, prin revitalizarea cercetării dedicate biodiversităţii, consolidarea legăturii dintre ştiinţă şi decizie publică şi promovarea transferului de tehnologii şi soluţii inovatoare care să susţină conservarea şi utilizarea durabilă a capitalului natural.
În acest context, Obiectivul general D2 urmăreşte consolidarea bazei ştiinţifice necesare fundamentării politicilor publice privind biodiversitatea, prin îmbunătăţirea utilizării rezultatelor cercetării şi a datelor ştiinţifice în procesul decizional. Implementarea eficientă a măsurilor de conservare şi restaurare a biodiversităţii depinde în mod direct de disponibilitatea unor informaţii ştiinţifice solide şi de capacitatea instituţiilor publice de a utiliza aceste informaţii în elaborarea politicilor, strategiilor şi instrumentelor de management.
În prezent, deşi există un volum semnificativ de date ştiinţifice generate de instituţii de învăţământ superior, institute de cercetare şi alte organizaţii ştiinţifice, utilizarea sistematică a acestor rezultate în procesul de elaborare a politicilor publice rămâne limitată. Lipsa unor mecanisme instituţionalizate de transfer şi sintetizare a cunoştinţelor ştiinţifice face ca informaţiile relevante pentru biodiversitate să fie integrate doar parţial în procesele de planificare şi în fundamentarea deciziilor de management. În acelaşi timp, colaborarea dintre autorităţile publice responsabile de biodiversitate şi comunitatea ştiinţifică este adesea punctuală şi dependentă de proiecte sau iniţiative individuale, fără un cadru stabil de cooperare.
În acest context, obiectivul specific aferent vizează îmbunătăţirea utilizării rezultatelor cercetării în procesul decizional privind biodiversitatea, prin instituirea unor mecanisme de transfer al cunoştinţelor ştiinţifice către autorităţile publice competente şi prin utilizarea sistematică a studiilor şi seturilor de date disponibile în elaborarea politicilor publice. Aceste mecanisme trebuie să permită valorificarea rezultatelor cercetării ştiinţifice relevante pentru biodiversitate, realizarea periodică de sinteze şi analize tematice privind priorităţile de conservare şi integrarea acestora în documentele strategice, programele şi măsurile de management.
Totodată, consolidarea bazei ştiinţifice pentru fundamentarea politicilor de biodiversitate presupune dezvoltarea unei colaborări mai strânse între autorităţile publice, instituţiile de cercetare şi mediul academic, astfel încât studiile şi datele ştiinţifice existente să fie utilizate în mod consecvent în elaborarea analizelor, strategiilor şi planurilor de acţiune.
Obiectivul specific pentru dezvoltarea cercetării ştiinţifice şi promovarea transferului de tehnologie
- D.2.1. Îmbunătăţirea utilizării rezultatelor cercetării în procesul decizional privind biodiversitatea;

Obiectivul general D3. COMUNICAREA, EDUCAREA ŞI CONŞTIENTIZAREA PUBLICULUI
Conform art. 13 al Convenţiei privind Diversitatea Biologică (CBD), părţile contractante sunt încurajate să promoveze activităţi de informare, educare şi conştientizare publică privind importanţa conservării biodiversităţii. Aceste activităţi, reunite sub conceptul CEPA (Communication, Education and Public Awareness), reprezintă un instrument esenţial pentru schimbarea atitudinilor şi comportamentelor societăţii faţă de natură şi pentru consolidarea sprijinului public necesar implementării politicilor de conservare a biodiversităţii pe termen lung.
În România, activităţile de comunicare, educaţie şi conştientizare privind biodiversitatea au fost până în prezent realizate în principal în cadrul unor proiecte sau iniţiative punctuale, adesea asociate programelor de finanţare naţionale sau europene. Deşi aceste iniţiative au contribuit la creşterea nivelului de informare în anumite regiuni sau comunităţi, impactul lor a fost în general limitat la nivel local sau regional şi nu a generat o prezenţă constantă a tematicii biodiversităţii în spaţiul public naţional. Lipsa unei abordări strategice şi coordonate a condus la dispersarea mesajelor şi la o vizibilitate redusă a problematicii biodiversităţii în rândul publicului larg.
Un instrument relevant pentru schimbul de informaţii la nivel internaţional şi naţional îl reprezintă Mecanismul de Schimb de Informaţii pentru Biodiversitate (Clearing- House Mechanism - CHM), pentru care a fost creat un website dedicat. Deşi acest instrument contribuie formal la reţeaua globală a CBD, conţinutul său este insuficient actualizat, iar utilizarea sa ca platformă activă de informare şi comunicare este limitată. În prezent, informaţiile privind biodiversitatea sunt dispersate între diferite site-uri instituţionale, pagini ale organizaţiilor neguvernamentale sau platforme asociate unor proiecte, fără existenţa unei platforme naţionale coerente care să centralizeze informaţiile relevante şi să ofere publicului larg acces facil la date, materiale educaţionale şi resurse de informare privind biodiversitatea.
În acelaşi timp, rolul mass-media în promovarea tematicii biodiversităţii rămâne relativ redus. Campaniile naţionale de informare sunt rare, iar apariţiile tematice sunt în general asociate unor evenimente punctuale sau zile internaţionale dedicate mediului. Lipsa unei strategii de comunicare coerente la nivel instituţional limitează capacitatea autorităţilor de mediu de a transmite mesaje clare şi consistente privind importanţa conservării biodiversităţii şi beneficiile pe care aceasta le aduce societăţii.
În domeniul educaţiei, noţiunile de bază privind biodiversitatea şi conservarea naturii sunt integrate în mod progresiv în curriculumul învăţământului preuniversitar, fiind abordate într-o manieră structurată în cadrul disciplinelor de biologie şi geografie, precum şi prin activităţi educaţionale complementare. Aprofundarea tematicii este susţinută atât prin conţinuturile curriculare, cât şi prin activităţi extracurriculare, opţionale şi programe naţionale dedicate, care contribuie la dezvoltarea unei relaţii directe a elevilor cu natura şi la formarea unei culturi a responsabilităţii faţă de mediu. Aceste iniţiative oferă un cadru favorabil pentru educaţia privind biodiversitatea, fiind însă necesară o consolidare a coerenţei şi coordonării la nivel naţional, în vederea creşterii impactului sistemic şi a accesului echitabil la resurse educaţionale relevante.
La nivelul comunităţilor locale, implicarea publicului în activităţi de conservare a biodiversităţii este de asemenea sporadică şi dependentă de iniţiative locale sau de proiecte derulate de administraţiile ariilor naturale protejate şi de organizaţiile neguvernamentale. Activităţile de voluntariat pentru conservarea naturii au demonstrat însă un potenţial important de mobilizare a comunităţilor şi de creştere a responsabilităţii

faţă de patrimoniul natural, în special în zonele cu arii naturale protejate.
Analiza situaţiei actuale evidenţiază progresele semnificative realizate în domeniul comunicării, educaţiei şi conştientizării publicului privind biodiversitatea, precum şi necesitatea consolidării şi valorificării acestora într-un cadru strategic coerent la nivel naţional. În prezent, există o serie de instrumente şi programe relevante, precum şi un cadru educaţional care integrează tematica biodiversităţii în mod progresiv în curriculumul naţional, oferind o bază solidă pentru dezvoltarea unei abordări unitare şi coordonate. Totodată, dezvoltarea unei strategii naţionale CEPA şi a unei platforme integrate şi centralizate dedicate informării privind biodiversitatea ar contribui la îmbunătăţirea accesului publicului la informaţii şi la creşterea eficienţei eforturilor de conştientizare.
În acest context, Obiectivul general D3 urmăreşte dezvoltarea unui sistem coerent şi funcţional de comunicare, informare şi educaţie privind biodiversitatea, prin elaborarea şi implementarea unei Strategii Naţionale CEPA care să asigure coordonarea mesajelor publice şi derularea periodică de campanii naţionale de informare şi conştientizare. În acelaşi timp, obiectivul vizează creşterea accesului publicului la informaţii prin dezvoltarea şi consolidarea unei platforme naţionale integrate de informare privind biodiversitatea, care să valorifice şi să coreleze iniţiativele existente, inclusiv platforme educaţionale dedicate, precum cea aferentă Programului naţional "Săptămâna verde", şi să ofere date accesibile privind speciile, habitatele, ariile naturale protejate şi măsurile de conservare, precum şi resurse educaţionale destinate publicului larg.
Totodată, obiectivul urmăreşte consolidarea rolului educaţiei şi al participării publice în conservarea biodiversităţii, prin valorificarea şi dezvoltarea cadrului educaţional existent, precum şi prin implementarea de programe şi instrumente complementare. Tematica biodiversităţii este integrată în mod progresiv în curriculumul naţional, în special în cadrul disciplinei Biologie, fiind abordate concepte precum ecosisteme, relaţii între vieţuitoare, diversitatea speciilor şi interacţiunea om-mediu. În completare, Programul naţional "Săptămâna verde", implementat începând cu anul şcolar 2022-2023, oferă un cadru organizat pentru desfăşurarea activităţilor educaţionale dedicate protecţiei mediului, schimbărilor climatice şi utilizării sustenabile a resurselor. În acest context, sunt necesare măsuri suplimentare pentru creşterea coerenţei, accesibilităţii şi aplicabilităţii resurselor educaţionale, precum şi pentru consolidarea competenţelor elevilor şi cadrelor didactice în domeniul biodiversităţii. În paralel, vor fi încurajate iniţiativele de voluntariat şi implicarea comunităţilor locale în activităţi de conservare a naturii, în special în ariile naturale protejate, contribuind astfel la consolidarea unei culturi a responsabilităţii faţă de patrimoniul natural.
În acord cu direcţiile stabilite prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming- Montreal, consolidarea comunicării, educaţiei şi conştientizării publicului reprezintă un element esenţial pentru schimbarea comportamentelor individuale şi colective, pentru susţinerea politicilor publice în domeniul biodiversităţii şi pentru implicarea activă a societăţii în protejarea şi restaurarea ecosistemelor.
Obiectivele specifice pentru comunicarea, educarea şi conştientizarea publicului
- D.3.1. Consolidarea unui sistem coerent şi funcţional de comunicare şi informare publică privind biodiversitatea
- D.3.2. Creşterea accesului publicului la informaţii privind biodiversitatea
- D.3.3. Creşterea implicării publicului şi a sistemului educaţional în conservarea biodiversităţii.

6.3. Rezultatele aşteptate ale implementării Strategiei naţionale
Prezenta secţiune sintetizează rezultatele preconizate ale implementării Strategiei naţionale pentru conservarea biodiversităţii 2026-2030, prezentate într-o manieră cuantificabilă şi structurate pe tipuri de schimbare: de mediu, economică, socială si culturală. Rezultatele sunt corelate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) asumate de România în cadrul Agendei 2030 a Naţiunilor Unite.
Indicatorii de performanţă şi ţintele detaliate aferente fiecărui rezultat sunt prezentate în Planul naţional de acţiune - Anexa nr. II, care constituie instrumentele operaţionale de urmărire a progresului în implementarea strategiei naţionale.
Tabelul 2 - Rezultatele preconizate ale implementării Strategiei Naţionale pentru Conservarea Biodiversităţii 2026-2030, structurate pe tipuri de schimbare şi obiective de dezvoltare durabilă*
Direcţia de acţiune A: Integritatea, conectivitatea şi reziliența ecosistemelor
A.1. Managementul ariilor naturale protejate

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
A.1.1 Consolidarea reţelei de arii protejate	De mediu	25% din teritoriul naţional sub protecţie; 5% sub protecţie strictă; toate
A.1.1 Consolidarea reţelei de arii protejate	Economică	Creşterea valorii serviciilor ecosistemice recunoscute şi contabilizate;
A.1.3–A.1.4 Administrare şi planuri de management	Instituţională / socială	100% arii naturale protejate cu plan de management aprobat; structuri de
A.1.5 Compensaţii Natura 2000	Economică / socială	Sistem de compensaţii operaţional pentru toţi proprietarii eligibili de te

A.2. Starea favorabilă a speciilor şi habitatelor

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
A.2.1–A.2.2 Conservarea speciilor protejate	De mediu	For ştiinţific naţional desemnat bază de date naţională online (criterii IUCN) funcţion
A.2.3 Combaterea traficului cu specii	Socială/culturală	Mecanism interinstituţional de combatere a traficului cu specii protejate operaţional;

A.3. Restaurarea ecosistemelor

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
A.3.1 Plan Naţional de Restaurare	De mediu / instituţională	Planul Naţional de Restaurare elaborat şi adoptat prin act normativ, cu ţ
A.3.2–A.3.3 Restaurare habitate	De mediu	Măsuri de restaurare iniţiate pe minimum 30% din suprafaţa habitatelor te
A.3.4 Ecosisteme urbane	Socială/culturală	Planuri de înverzire urbană elaborate pentru localităţile cu peste 20.000
A.3.6–A.3.8 Polenizatori, agroecosisteme, păduri	De mediu / economică	Sistem naţional de monitorizare a polenizatorilor implementat; măsuri fav

A.4. Conservarea ex-situ

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
A.4.1 Sistem naţional ex-situ	Culturală / educaţională	Inventar naţional complet al capacităţilor de conservare ex-situ; standarde naţionale unitare

Direcţia de acţiune B: Utilizarea durabilă a biodiversităţii
B.1. Utilizarea durabilă a componentelor biodiversităţii

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
B.1.1 Amenajarea teritoriului şi urbanism	Socială / de mediu	Cadru legislativ privind peisajul şi patrimoniul natural actualizat; pon
B.1.2 Managementul pădurilor	Economică / de mediu	Norme tehnice pentru amenajamente silvice revizuite cu criterii explicite
B.1.3 Specii sălbatice cu valoare economică	Economică / culturală	Cadru normativ revizuit pentru exploatarea durabilă a speciilor sălbatice
B.1.4 Agricultura	Economică / de mediu	Standarde tehnice pentru practicile agricole cu impact redus asupra biod

B.1.5 Turismul durabil	Economică / socială / culturală	Reţea naţională de destinaţii ecoturistice certificate; minimum 30% din
B.1.6 Transport, energie, resurse	De mediu / economică	Cadru normativ privind vehiculele off-road în zone sensibile adoptat;

B.2. - Controlul speciilor invazive

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
B.2.1-B.2.3 Gestionarea speciilor alogene invazive	De mediu / economică	Registrul naţional al speciilor alogene invazive operaţional; mecanism de av

B.3. Cunoştinţe şi practici tradiţionale

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
B.3.1-B.3.2 Cunoştinţe şi practici tradiţionale	Culturală / socială	Cadru naţional formal pentru recunoaşterea şi protejarea cunoştinţelor tradiţiona

Direcţia de acţiune C: Accesul şi partajarea echitabilă a beneficiilor (ABS)
C.1. - Implementarea regimului ABS

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
C.1.1 Cadrul naţional ABS	Instituţională / economică	Cadrul naţional ABS funcţional; set de indicatori naţionali ABS definiţi şi integraţi în sisteme

Direcţia de acţiune D: Mijloace de implementare
D.1. - Cadru legislativ, instituţional şi financiar

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
D.1.1-D.1.2 Finanţarea biodiversităţii	Economică / instituţională	Portofoliu naţional de proiecte prioritare pentru biodiversitate
D.1.3 Integrarea biodiversităţii în politici sectoriale	Instituţională / socială	Obiective de conservare a biodiversităţii integrate în politicile
D.1.4 Convenţii internaţionale	Culturală / instituţională	Rezervaţia Biosferei Retezat reinclusă în Programul UNESCO MAB; d

D.2. - Baza ştiinţifică

Obiectiv general	Tip de schimbare	Rezultat aşteptat până în 2030
D.2.1 Transfer Cunoştinţe ştiinţifice	Instituţională/ educaţională	Mecanism de transfer al rezultatelor cercetării către autorităţile publice operaţ minimum o sinteză ştiinţifică anuală privind priorităţile de biodiversitate utili

D.3. - Comunicare, educaţie şi conştientizare publică (CEPA)

D.3.1-D.3.3 CEPA şi capacitate umană	Culturală / socială / educaţională	Strategie naţională CEPA privind biodiversitatea elaborată şi implementată;

*) Denumirile direcţiilor de acţiune şi ale obiectivelor generale sunt prezentate în formă sintetică în scopul lizibilităţii tabelului. Titlurile complete se regăsesc în Capitolul 6 al prezentei strategii naţionale şi în Anexa nr. II - Planul naţional de acţiune.
ODD = Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Agendei 2030 a Naţiunilor Unite.
Corespondenţele indicate reflectă contribuţiile principale ale fiecărei măsuri şi nu sunt exhaustive

Capitolul 7 Planul naţional de acţiune, monitorizare şi evaluare pentru conservarea biodiversităţii
Planul naţional de acţiune reprezintă instrumentul operaţional de implementare a prezentei strategii naţionale. Acesta detaliază, pentru fiecare direcţie de acţiune, obiectivele generale, obiectivele specifice şi acţiunile necesare atingerii ţintelor asumate, împreună cu instituţiile responsabile, perioadele de implementare, sursele de finanţare, indicatorii de performanţă şi periodicitatea monitorizării.
Structura planului naţional de acţiune a fost elaborată în conformitate cu cadrul logic al strategiei naţionale şi cu cerinţele stabilite prin Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal al Convenţiei privind Diversitatea Biologică (CBD), asigurând continuitatea cu obiectivele asumate în strategiile naţionale anterioare. Evaluarea perioadei 2010-2020 a evidenţiat că o parte semnificativă a măsurilor precedente nu au fost implementate integral; acestea au fost preluate şi adaptate în noul plan, alături de acţiuni noi formulate în funcţie de evoluţiile recente privind starea biodiversităţii şi de noile obligaţii europene şi internaţionale.
Planul naţional de acţiune este prezentat în detaliu în Anexa nr. II - Planul naţional de acţiune pentru conservarea biodiversităţii la prezenta lege şi cuprinde lista completă a obiectivelor specifice şi acţiunilor aferente, împreună cu indicatorii de performanţă, ţintele, responsabilităţile instituţionale, sursele de finanţare şi periodicitatea monitorizării.
7.1. Indicatorii de monitorizare
Monitorizarea progresului în implementarea strategiei naţionale se realizează prin două categorii complementare de indicatori, corespunzătoare celor două niveluri ale sistemului de monitorizare:
● Indicatorii Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal (KM-GBF) - utilizaţi pentru evaluarea contribuţiei României la obiectivele globale şi pentru raportarea internaţională către Secretariatul Convenţiei privind Diversitatea Biologică;
● Indicatorii de performanţă naţionali - utilizaţi pentru urmărirea implementării concrete a acţiunilor din Planul naţional de acţiune, detaliaţi în Anexa nr. II.
Ambele categorii reflectă totodată angajamentele României faţă de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, indicatorii naţionali de dezvoltare durabilă vizaţi fiind corelaţi, după caz, cu indicatorii de performanţă din Planul naţional de acţiune.
7.1.1. Indicatorii Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal
Cadrul Global KM-GBF defineşte trei categorii de indicatori: principali (headline), componenţi (component) şi complementari (complementary), utilizaţi pentru evaluarea stării biodiversităţii, a presiunilor şi a eficienţei măsurilor de răspuns. Acolo unde indicatorii cantitativi nu sunt încă operaţionalizaţi la nivel naţional, sunt utilizaţi indicatori binari (binary) ca instrumente de raportare intermediară.
Tabelul de mai jos prezintă indicatorii KM-GBF relevanţi pentru România, cu tipul şi periodicitatea monitorizării aferente. Acesta reprezintă unicul loc din prezenta strategie naţională şi din documentele sale anexe unde sunt prezentaţi indicatorii globali, eliminând orice paralelism între capitolele strategiei naţionale şi anexele operaţionale.
Tabelul 3 - Tabel cu indicatorii de monitorizare ai Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal*6), reprezentativi pentru România
*6) A se vedea: https://www.cbd.int/doc/c/1e13/f20d/81cd8447744640bbd21e008f/cop-16-l-26-rev1-en.pdf
Direcţia de acţiune A: Integritatea, conectivitatea şi rezilienţa ecosistemelor sunt menţinute, consolidate sau restaurate; extincţia speciilor ameninţate provocată de om este stopată; până în 2050 riscul şi rata de extincţie se reduc de zece ori; diversitatea genetică este menţinută

Direcţii de acţiune / Ţinte	Indicator propus	Cod GBF	Tip indicator GBF	Observaţii
Direcţia de acţiune A	Red List Index (RLI) pentru vertebrate şi plante selectate	A.3	Headline	Indicator princip
	Tendinţa abundenţei – Living Planet Index (LPI) pentru specii reprezentative	A.CT.1 0	Component	Tendinţe populaţi

Direcţia de acţiune B: Biodiversitatea este utilizată şi gestionată durabil, iar contribuţiile naturii pentru societatea îmbunătăţite

Direcţii de acţiune / Ţinte	Indicator propus
Direcţia de acţiune B	Servicii furnizate de ecosisteme
	Existenţa politicilor sau măsurilor pentru implementarea şi monitorizarea utilizării durabile a biodiversităţii, precum

Direcţia de acţiune C: Beneficiile din utilizarea resurselor genetice sunt împărţite în mod echitabil şi durabil, inclusiv cele rezultate din informaţiile genetice digitale (DSI)

Direcţii de acţiune / Ţinte	Indicator propus
Direcţia de acţiune C	Mecanisme ABS şi participarea la DSI - cazuri şi acorduri; Existenţa măsurilor eficiente de natură legislativă, politică

Direcţia de acţiune D: Sunt disponibile mijloacele de implementare (finanţare, tehnologie, consolidarea capacităţilor), iar deficienţele sunt reduse

Direcţii de acţiune / Ţinte	Indicator propus	Cod GBF	Tip indicator GBF	Observaţii
Direcţia de acţiune D	Sumele mobilizate anual pentru biodiversitate din surse publice/privat	D.2 /D.3	Headline	-

Ţintele Cadrului Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal

Direcţii de acţiune / Ţinte
T1. Planificarea şi gestionarea utilizării tuturor zonelor pentru reducerea pierderii biodiversităţii
T2. Restaurarea efectivă a cel puţin 30% din ecosistemele degradate (terestre, ape interioare, marine/costiere)
T3. Conservarea efectivă a cel puţin 30% din suprafeţele terestre şi marine, prin arii naturale protejate şi OECM, bine conectate şi reprezentative
T4. Prevenirea extincţiei speciilor şi reducerea riscului de extincţie; creşterea abundenţei speciilor native şi menţinerea diversităţii genetice
T5. Utilizarea durabilă, siguranţa şi legalitatea comerţului cu specii sălbatice
T6. Gestionarea riscurilor din speciile alogene invazive; reducerea ratei de introducere şi stabilire cu cel puţin 50%
T7. Respectând ţintele globale, România se angajează ca la nivel naţional (nu la nivel de exploataţie agricolă individuală) consumul mediu de produs
T8. Reducerea impactului schimbărilor climatice asupra biodiversităţii şi creşterea rezilienţei ecosistemelor
T9. Utilizarea durabilă a speciilor sălbatice şi beneficii pentru comunităţile dependente
T10. Asigurarea sustenabilităţii zonelor folosite pentru producţie (agricultură, silvicultură, pescuit, acvacultură)
T11. Menţinerea şi îmbunătăţirea funcţiilor şi serviciilor ecosistemelor pentru oameni şi natură (inclusiv apă)
T12. Creşterea semnificativă a zonelor verzi urbane, acces echitabil la natură şi conectivitate albastru-verde
T13. Acces şi partajare echitabilă a beneficiilor resurselor genetice şi DSI; măsuri juridice şi instituţionale eficiente
T14. Integrarea valorilor biodiversităţii în politici, planificare, contabilitate naţională; alinierea fluxurilor financiare publice şi private la G
T15. Obligaţii pentru companii: monitorizare, evaluare şi raportarea riscurilor, dependenţelor şi impacturilor asupra biodiversităţii pe lanţurile d
T16. Consum durabil; reducerea amprentei globale a consumului şi a risipei
T17. Implementarea măsurilor de biosecuritate şi gestionarea biotehnologiei
T18. Eliminarea/substituirea stimulentelor dăunătoare (-500 mld USD/an)
T19. Mobilizarea resurselor: cel puţin 200 mld. USD/an la nivel global; creşterea fluxurilor internaţionale către ţările în curs de dezvoltare
T20. Consolidarea capacităţilor tehnologie şi cooperare ştiinţifică
T21. Cunoştinţe, date şi monitorizare: indicatori şi raportare transparentă
22. Participare, incluziune şi drepturi: implicarea deplină a comunităţilor locale; echitate de gen

T23. Egalitate de gen în implementare și acces egal la resurse și decizie

Notă: Setul de indicatori poate fi actualizat pe parcursul implementării strategiei naționale, în funcție de evoluția metodologiilor de raportare internaționale și de dezvoltarea sistemelor naționale de monitorizare.

7.1.2. Indicatorii naționali de performanță

Indicatorii de performanță definiți la nivel național vizează urmărirea implementării concrete a fiecărei acțiuni din Planul național de acțiune. Aceștia sunt corelați cu obiectivele operaționale ale strategiei naționale și pot fi utilizați, după caz, ca indicatori complementari identificați de Părți (complementary indicators identified by Parties) în cadrul mecanismului de raportare al CBD.

Indicatorii naționali de performanță, împreună cu țintele aferente și periodicitatea monitorizării, sunt prezentați în detaliu în Anexa nr. II - Planul național de acțiune.

7.2. Proceduri de monitorizare și evaluare

Monitorizarea implementării strategiei naționale se structurează pe două niveluri complementare: strategic și operațional.

Monitorizarea strategică

Monitorizarea strategică are ca obiectiv evaluarea progresului general al României în atingerea țintelor KM-GBF și a obiectivelor strategice naționale privind conservarea biodiversității, restaurarea ecosistemelor, utilizarea durabilă a resurselor biologice și integrarea biodiversității în politicile sectoriale. Aceasta urmărește evoluția tendințelor și a rezultatelor agregate, nu implementarea punctuală a unor acțiuni individuale.

Monitorizarea strategică se bazează pe indicatorii KM-GBF prezentați în subcapitolul 7.2.1, completați cu indicatori naționali relevanți. Datele provin din sistemele naționale de monitorizare a biodiversității, din raportările sectoriale, din raportările europene și din agregarea informațiilor de la nivel operațional. Evaluarea la nivel strategic se realizează periodic, la intervale de 3-5 ani, în corelare cu ciclurile de raportare către Uniunea Europeană și towards Convenția privind Diversitatea Biologică.

Periodicitatea evaluării indicatorilor KM-GBF este diferențiată:

- Indicatorii de tip headline - la intervale de 4 ani, în corelare cu ciclul de raportare CBD;
- Indicatorii de tip component și complementary - la 2-3 ani, pentru a surprinde tendințele populaționale și ecosistemice;
- Indicatorii binari - la 3-5 ani sau ori de câte ori intervin modificări relevante ale cadrului legislativ sau instituțional.

Se instituie un mecanism de monitorizare și evaluare periodică a efectelor prezentei strategii naționale asupra agriculturii, prin realizarea, la fiecare 4 ani, a unui raport independent privind impactul măsurilor asupra producției agricole, competitivității exploatațiilor, securității alimentare și veniturilor fermierilor. Raportul stă la baza eventualei revizuiri a strategiei naționale și a Planului național de acțiune.

Monitorizarea operațională

Monitorizarea operațională urmărește implementarea efectivă a obiectivelor specifice, acțiunilor și măsurilor incluse în Planul național de acțiune. Aceasta vizează progresul concret al implementării - realizarea activităților planificate, atingerea țintelor stabilite și obținerea rezultatelor preconizate.

Monitorizarea operațională se realizează pe baza indicatorilor de rezultat/performanță definiți pentru fiecare acțiune din Anexa nr. II, împreună cu periodicitatea aferentă. Periodicitatea este adaptată naturii fiecărei acțiuni și tipului de indicator:

- Anual - pentru majoritatea măsurilor și indicatorilor de implementare;
- Bienal sau la intervale mai mari - pentru indicatorii care necesită colectări complexe de date sau evaluări ecologice;
- La finalul perioadei de implementare - pentru indicatorii de impact pe termen lung.

Etapele evaluării strategiei naționale

Implementarea strategiei naționale este însoțită de un mecanism de evaluare periodică, menit să sprijine managementul adaptativ și să asigure relevanța continuă a măsurilor de conservare. Sunt prevăzute următoarele etape:

Tabelul 4 - Principalele etape de evaluare ale strategiei naționale

Etapă	Perioadă	Obiect
Evaluare intermediară	2028	Analiza gradului de implementare a acțiunilor a progresu
Evaluare finală	2030	Evaluarea rezultatelor și impactului strategiei naționa
Raportare internațională CBD	La 4 ani (în corelare cu ciclul CBD)	Raportarea progresului față de țintele KM-GBF, pe baza
Raportare europeană	La 6 ani (Art. 17 Directiva Habitate; Art. 12 Directiva Păsări)	Raportarea stării de conservare a habitatelor și specii

Rezultatele evaluărilor periodice contribuie la raportările naționale și internaționale privind biodiversitatea și pot sta la baza actualizării sau completării planului național de acțiune, pentru a asigura eficiența și relevanța continuă a măsurilor.

7.3. Instituții responsabile

Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei naționale implică un ansamblu de autorități și instituții publice, cu roluri diferențiate în funcție de domeniul de competență. Prezentul subcapitol prezintă cadrul instituțional general; responsabilitățile detaliate per acțiune sunt indicate în Anexa nr. II - Planul național de acțiune.

Coordonarea generală a implementării strategiei naționale revine Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP), în calitate de autoritate publică centrală responsabilă pentru elaborarea și coordonarea politicilor în domeniul protecției naturii și de autoritate națională competentă pentru implementarea Convenției privind Diversitatea Biologică.

Pentru asigurarea unei abordări coerente și integrate la nivel guvernamental, se recomandă instituirea unui comitet interministerial pentru biodiversitate, care să se întrunească periodic și să analizeze stadiul implementării strategiei naționale, progresul față de ținte, dificultățile întâmpinate și necesitatea ajustării măsurilor. Acest mecanism va facilita integrarea obiectivelor de biodiversitate în politicile sectoriale relevante.

Tabelul de mai jos sintetizează principalele instituții implicate, rolurile și mecanismele de participare la implementarea strategiei naționale.

Tabelul 5 - Principalele instituții implicate, rolurile și mecanismele de participare la implementarea strategiei naționale

Direcție de acțiune / Domeniu	Instituții implicate
Coordonare generală	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP)
A - Arii naturale protejate și restaurare	MMAP, Agenția Națională pentru Mediu și Arii Naturale Protejate (ANMAP), administratori de arii protejate,
A - Specii și habitate	MMAP, ANMAP, GNM, ANSVSA, administratori de arii naturale protejate, institute de cercetare, Academia Romî
B - Utilizare durabilă	MMAP, MADR, MDLPA, Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului (MEDAT), RNP- Rom
B - Specii invazive	MMAP, ANMAP, GNM, ANSVSA, autorități vamale, autorități locale
C - Resurse genetice (ABS)	MMAP, ANMAP, GNM, institute de cercetare
D - Cadru legislativ și financiar	MMAP, Administrația Fondului pentru Mediu (AFM), MIPE - instituție cu rol de finanțare, ministere sectoria
D - Cercetare și monitorizare	MMAP, Ministerul Educației și Cercetării (MEC), institute de cercetare, instituții de învățământ superior,
D - Comunicare și educație (CEPA)	MMAP, ANMAP, MEC, autorități locale, ONG-uri, mass-media

Responsabilitățile detaliate, inclusiv instituțiile co-responsabile și partenere pentru fiecare acțiune în parte, sunt prezentate în Anexa nr. II - Planul național de acțiune.

7.4. Implicații asupra cadrului juridic

Implementarea prezentei strategii naționale presupune atât modificarea unor acte normative existente, cât și adoptarea de noi reglementări, necesare pentru crearea cadrului legal care să permită punerea în aplicare a măsurilor prevăzute. Prezentul subcapitol descrie impactul strategiei naționale asupra cadrului juridic în vigoare și identifică actele normative a căror modificare sau adoptare este necesară în perioada 2026-2030.

Identificarea nevoilor legislative s-a realizat prin analiza sistematică a acțiunilor din Planul național de acțiune (Anexa nr. II) care implică intervenții normative, coroborată cu analiza cadrului juridic existent și cu cerințele derivate din legislația europeană recent adoptată, în special Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii, Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030 și Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal.

Cu toate acestea, prezenta strategie națională nu creează prin ea însăși obligații juridice noi. Obligațiile concrete vor fi stabilite exclusiv

prin actele normative adoptate în temeiul sau în implementarea strategiei naţionale, după parcurgerea procedurilor legale de consultare şi avizare prevăzute de cadrul în vigoare.
Tabelul de mai jos prezintă, într-o formă sintetică, intervenţiile legislative necesare, structurate pe domenii de reglementare, cu indicarea tipului de intervenţie, a actului normativ vizat sau a noului instrument de reglementare propus, a instituţiei responsabile de iniţiere şi a acţiunilor corespunzătoare din Planul naţional de acţiune.
Tabelul 6 Implicaţii ale strategiei naţionale asupra cadrului juridic

Tip intervenţie	Act normativ /instrument de reglementare
Arii naturale protejate, reţea Natura 2000 şi conectivitate ecologica	
Modificare / completare	OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice
Acte normative noi	Acte normative de desemnare a noi arii naturale protejate şi a noi situri Natura 2000 (SCI/SAC şi SPA), necesare pentru aco
Act normativ nou	Act normativ specific privind desemnarea zonelor prioritare pentru biodiversitate corespunzătoare protecţiei stricte (5%),
Act normativ nou	Act normativ privind desemnarea coridoarelor ecologice identificate şi cartate la nivel naţional, cu stabilirea statutului
Act normativ nou	Cadru normativ naţional privind zonele tampon ale siturilor naturale UNESCO din Romania, care sa defineascâ statutul juridi
Conservarea speciilor	
Modificare / completare	Acte normative privind listele de specii protejate (ordine de ministru aferente OUG nr. 57/2007) - pentru instituirea unui
Act normativ nou	Act normativ de desemnare şi organizare a forului ştiinţific naţional responsabil pentru evaluarea şi validarea statutului
Modificare / completare	Acte normative privind regimul juridic al confiscării şi repatrierii exemplarelor de specii protejate - pentru instituirea
Restaurarea ecosistemelor	
Act normativ nou	Planul Naţional de Restaurare, adoptat prin act normativ, ca instrument obligatoriu de transpunere la nivel naţional a Regu
Act normativ	Hotărâre de guvern privind criteriile de selecţie a barierelor artificiale din calea conectivităţii apelor de suprafaţa pro
Amenajarea teritoriului şi urbanism	
Modificare / completare	Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional - actualizarea Anexei nr. I, revizuirea ar
Modificare / completare	Codul amenajării teritoriului, urbanismului şi construcţiilor / legislaţia privind peisajul şi patrimoniul natural - pentru
Silvicultura	
Modificare/ completare	Norme tehnice de elaborare a amenajamentelor silvice - pentru integrarea explicita a criteriilor de conservare a biodiversi
Ordin de ministru	Ordin privind ghidul de conservare a pădurilor in arii naturale protejate şi in zonele prioritare pentru biodiversitate
Specii sălbatice cu valoare economica şi specii alogene invazive	
Modificare / completare	Norme privind recoltarea, capturarea şi utilizarea speciilor sălbatice cu valoare economica (plante medicinale, ciuperci, s
Modificare / completare	Acte normative privind speciile alogene invazive (în transpunerea Regulamentului (UE) 1143/2014) - actualizarea periodica a
Agricultura	
Modificare / completare	Standarde şi norme tehnice privind practicile agricole - pentru reducerea impactului asupra biodiversităţii, limitarea util
Transport, energie şi turism	
Act normativ nou	Cadru normativ privind circulaţia vehiculelor off-road (ATV, UTV, motociclete, vehicule acvatice şi pe zăpadă) în ariile na
Resurse genetice şi cunoştinţe tradiţionale (ABS)	
Act normativ nou	Act normativ privind operaţionalizarea deplina a regimului ABS la nivel naţional, desemnarea forului/comitetului ştiinţific
Act normativ nou	Cadrul naţional pentru recunoaşterea, documentarea şi protejarea cunoştinţelor, inovaţiilor şi practicilor tradiţionale rel
Cadru instituţional şi financiar	
Act normativ nou	Hotărâre de guvern privind instituirea comitetului interministerial pentru biodiversitate, cu stabilirea componentei, atrib

Capitolul 8 Finanţare şi resurse
Implementarea Strategiei Naţionale pentru Conservarea Biodiversităţii este condiţionată de existenţa unui cadru financiar adecvat, stabil şi predictibil, capabil să susţină atât funcţionarea sistemului instituţional, cât şi aplicarea efectivă a măsurilor de conservare şi restaurare a biodiversităţii pe termen mediu şi lung. Având în vedere amploarea obiectivelor asumate de România prin legislaţia Uniunii Europene, Convenţia privind Diversitatea Biologică şi Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal, finanţarea biodiversităţii trebuie abordată într-o manieră strategică, integrată şi multianuală, care să asigure coerenţa între obiectivele asumate şi resursele mobilizate.
În prezent, finanţarea conservării biodiversităţii se bazează preponderent pe bugetul public naţional şi pe fondurile europene, cu un rol dominant al programelor finanţate din cadrul financiar multianual al Uniunii Europene. Bugetul de stat asigură în principal resursele necesare coordonării strategice şi funcţionării instituţiilor cu atribuţii în domeniu, însă nivelul alocărilor rămâne insuficient pentru a susţine implementarea sistematică a acţiunilor de conservare, restaurare, inventariere şi monitorizare. Fondurile europene continuă să reprezinte surse esenţiale pentru finanţarea măsurilor de biodiversitate, în special pentru proiecte de elaborare şi implementare a planurilor de management, precum şi pentru proiecte de restaurare ecologică. Strategia naţională promovează utilizarea acestor fonduri într-o manieră complementară şi orientată către rezultate, corelată cu prioritățile naţionale şi cu obiectivele europene şi internaţionale.
Pentru perioada de implementare a Strategiei naţionale, este necesară consolidarea şi diversificarea surselor de finanţare, astfel încât acestea să reflecte extinderea obligaţiilor asumate, inclusiv cele asociate restaurării ecosistemelor degradate, gestionării eficiente a ariilor naturale protejate şi atingerii ţintelor stabilite pentru orizontul 2030. În acest context, Strategia naţională are în vedere aplicarea graduală şi coerentă a principiilor economice consacrate în politicile de mediu, inclusiv a principiului " poluatorul plăteşte". Deşi acest principiu este consacrat în cadrul legislativ european, aplicarea sa efectivă în domeniul biodiversităţii rămâne limitată la nivel naţional, fiind necesară o corelare mai clară între activităţile care generează presiuni asupra biodiversităţii şi contribuţia acestora la finanţarea măsurilor de prevenire, reducere şi compensare a impactului asupra ecosistemelor, în conformitate cu cadrul legal existent.
În paralel cu mobilizarea resurselor publice şi europene, Strategia naţională încurajează dezvoltarea şi utilizarea unor mecanisme financiare verzi, compatibile cu cadrul naţional şi european, care să sprijine investiţiile favorabile biodiversităţii, restaurarea ecosistemelor şi integrarea considerentelor de mediu în deciziile economice şi sectoriale. Totodată, în contextul implementării Cadrului Global pentru

Biodiversitate Kunming-Montreal, România poate valorifica oportunităţile de finanţare disponibile la nivel internaţional, inclusiv prin mecanismele gestionate de Global Environment Facility şi prin instrumentele financiare dezvoltate în cadrul Kunming Biodiversity Fund, în măsura în care acestea devin operaţionale şi accesibile statelor eligibile. Accesarea acestor resurse presupune consolidarea capacităţii instituţionale de pregătire şi implementare a proiectelor şi corelarea priorităţilor naţionale cu obiectivele şi criteriile stabilite la nivel internaţional.
Implementarea măsurilor prevăzute în prezenta Strategie naţională şi în Planul naţional de acţiune se va realiza în limita fondurilor aprobate anual cu această destinaţie în bugetele ordonatorilor principali de credite implicaţi, precum şi prin utilizarea fondurilor europene nerambursabile, a Fondului pentru Mediu, a programelor europene dedicate mediului, cercetării, dezvoltării regionale şi dezvoltării rurale, a mecanismelor financiare internaţionale şi a altor surse legal constituite.
Strategia naţională nu instituie, prin ea însăşi, obligaţii bugetare directe şi imediate în sarcina instituţiilor responsabile, ci stabileşte cadrul strategic, direcţiile de acţiune şi mecanismele de mobilizare a resurselor financiare necesare pentru perioada 2026-2030. Finanţarea efectivă a măsurilor se va realiza cu respectarea legislaţiei privind finanţele publice, a regulilor aplicabile fondurilor europene şi a procedurilor de programare, bugetare, contractare şi implementare specifice fiecărei surse de finanţare.
Pentru fiecare acţiune, sursele potenţiale de finanţare sunt indicate în Planul naţional de acţiune, urmând ca necesarul concret de resurse să fie stabilit la nivelul documentaţiilor de implementare, al proiectelor, al programelor de finanţare sau, după caz, al actelor normative subsecvente.
Sursele de finanţare avute în vedere includ, după caz, bugetul de stat, bugetele locale, Fondul pentru Mediu, fondurile europene nerambursabile, fondurile externe rambursabile sau nerambursabile, veniturile proprii ale instituţiilor responsabile, parteneriatele şi alte surse legal constituite.
Prin combinarea resurselor publice naţionale, a fondurilor europene, a mecanismelor financiare verzi şi a instrumentelor internaţionale asociate Cadrului Kunming-Montreal, Strategia naţională urmăreşte construirea unui cadru de finanţare coerent, predictibil şi adaptat obiectivelor asumate.
Consolidarea finanţării publice naţionale şi instituirea unui mecanism financiar naţional pentru biodiversitate reprezintă condiţii esenţiale pentru implementarea eficientă a Strategiei naţionale şi pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru orizontul 2030 şi pe termen lung.
